

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Asiainhoitaja Oksanen raportti no 1.

Madrid

7/1 1980.

LEGATION DE FINLANDE

Madrid, 7 p:nä tammikuuta 1930.

N:o 13/30.

1 / 230 h.e.	30
187 / 30	
5	9

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 1/30, joka sisältää:

Kysymys puutavaraintuonnin
rajoittamisesta Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvän kunnioitukseni vakuutus.

Antoni Pasunas

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE
SUOMEN LAHETYSTO
Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 1/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 1/230-10.10.30		
18/1.30	No	L.H.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Cg	

Salainen

Kysymys puutavaraintuonnin
rajoittamisesta Espanjassa.

Kirjoittaessani viimeksi, viime marraskuun 18 p:nä (kirjelmä 682/121/29) otsikossa mainitusta asiasta saatoin ainoastaan ilmoittaa, että "Junta de Racionalizacion" valmisteli asiasta mietintönsä.

Käydessäni sitten saman kuun lopulla Barcelonassa koetin siellä ottaa selkoa tilanteesta. Tapasin ensin Norjan sikäläisen konsulin, tunnetun puutavara-agentin H a n s T. M ö l l e r i n. Olin yhdessä näyttelymme komisaarin, maisteri Miettisen kanssa hänen luonaan. Tein hänelle useita tilannetta koskevia kysymyksiä, mutta niin rakastettavaksi kuin kaikki suomalaiset yleensä hra Mölleriä kiittävätkin - eikä minullakaan ole tässä suhteessa valittamista, päinvastoin hän oli kaiken aikaa mitä ystävällisin - niin ei hän ainakaan tällä kerralla ollut halukas kertomaan mitään. Päinvastoin hän vältti antamasta mitään vastausta kysymyksiini hypäten sopivalla tavalla niiden yli. Maisteri Miettinenkin, joka on aivan erikoisen hyvissä väleissä hra Möllerin kanssa, kuten itse sain todeta, oli tästä hänen esiintymisestään ihmeissään. Sitten yritin tavata "Asociacion Española de Importadores

LEGATION DE FINLANDE

de Maderas" presidenttiä Sr. D. J o s é A r b ó s'ta. Hän oli itse kuitenkin matkoilla, joten sain tilaisuuden puhua vain hänen yhtiötoverinsa Sr. M i n g u e l'in kanssa. Sr. M. kertoi laajasti päiväjärjestyksessä olevasta kysymyksestä "Juntan" töistä ja vakuutti moneen kertaan, että sen ehdotukset eivät millään tavoin tulisi vaikeuttamaan pohjoismaisen puutavaran tuontia Espanjaan. Siis samaan henkeen menevä selitys, jonka hra Arbós itse oli viime syksynä Tukholmassa käydessään antanut Ruotsin Puutavarainvientiyhdistyksen puheenjohtajalle hra Ekmanille ja josta vapaaherra E. F. Wrede ystävällisesti oli minulle tiedoittanut. Ainoa henkilö, joka siihen asti oli esillä olevien suunnitelmien suhteen ollut kaikista lohduttelevista lausunnoista huolimatta epäilevällä kannalla, oli Ruotsin lähetystön kauppaneuvos, hra Winqvist.

Kun keskusteluni Barcelonassa ei tuonut esille mitään asiallisesti uutta ja ennestään tuntematonta, en katsonut tarpeelliseksi siitä erikseen tiedoittaa. Vain hra Möllerin ilmeinen haluttomuus vastata kysymyksiini jäi kalvaamaan mieltäni ja epäilemään annettuja "lohdutuksia".

Sen jälkeen lähdin lomalleni. Mitä sitten joulukuun loppupuolella tuli ilmi "Juntan" mietinnöstä ja ehdotuksista, siitä on lähetystön kanslisti maisteri Hjelt, jonka haltuum vanhan tavan mukaan oli asiainhoitajan poissaollessa uskottu lähetystön juoksevain asiain hoito, yksityiskohtaisesti tehnyt selkoa Ulkoasiainministeriölle kirjelmässä n:o 745/130/29 viime joulukuun 18 p:ltä, joten ne ovat jo kotona tunnetut. Kiinnitän tässä vain huomiota kahteen mietinnän kohtaan.

Mietinnön 7:ssä pykälässä sanotaan:
"Sallitut vuotuiset tuontimäärät (erilaista) puutavaraa ovat täysin riippumattomia toisistaan ja kukin niistä vastaa yhtä nimikettä tariffissa l., paitsi nimikkeet 100:sta 103:een (Tavallinen puu lautoina ja lankkuina paksuudeltaan yli 75 mm., palkit

LEGATION DE FINLANDE

ja rungot sekä laivanrakennuspuu (Nimike 100); Sama lautoina tai lankkuina vahvuudeltaan 40 mm:stä aina 75 mm:iin (Nimike 101); Sama lautoina paksuudeltaan aina 40 mm. (Nimike 102), Sama sorvattuna taikka uurrettuna (bobiinit) (Nimike 103).), joille yhteisesti määrätään yksi tuontimäärä. Tuontimäärät, jotka tulevat olemaan voimassa ensimmäisenä vuonna, määrätään ottamalla eri tariffinimikkeitä ja eri maiden tuontia vastaavien tuontien keskiarvot tullitilaston mukaan viisivuotiskautena 1922-26, paitsi nimikkeet 98 (ratapölkyt) ja 110 (paperipuu), joille asetettavaa tuontimäärää tullaan erikoisesti tutkimaan."

Pykälä 11 kuuluu seuraavasti: "Puutavarantuojia voi tuoda maahan korkeintain hänelle sallitun määrän tai 10 % sen yli. Ensimmäisenä vuonna sallitaan kuitenkin 20 % ylitys. Tämän määrän yli Kansantalousministerin erikoisella suostumuksella tuotetuista määristä on hänen maksettava tullia tariffinlisen sarakkeen mukaan."

Edellisen 7:n pykälän merkityksen on maisteri Hjelt jo edellämainitussa kirjelmässään selittänyt. Kylmästi sen mukaan laskien me saisimme siis viedä Espanjaan 5,600 standarttia n. 49,000 st:n asemasta, Ruotsi 78,600 standarttia 87,000 st:n asemasta. Meidän vientitappiomme olisi siis lähes 90 %, Ruotsin ei täyteen 10 % (korjaan tässä edellisessä kirjelmässä mainitun erehdyksen, kun oli mainittu, että Ruotsin kohdalle tuleva vähennys olisi n. 32 %.)

Niiden sanomalehdistössä julkaistujen tietojen johdosta, joissa osoitetaan kuinka puutavarantuonti Suomesta Espanjaan supistuisi melkein olemattomiin, on Sr. Arbós vastannut seuraavasti: "Te lisäätte, että balttilaisen puutavaran tuonti tulisi kärsimään n. 200,000 m²:n vähennyksen ja sanotte,

että erään mietinnön mukaan puutavarantuojat eivät voisi tuoda maahan muuta kuin n. 22,000 m² suomalaista puutavaraa niitä 230,000 m² vastaan, jotka Suomesta on tuotu Espanjaan viime vuoden kuluessa; ja minä vakuutan ettei mikään edellä esittämämme ole totta.

Te olette huonosti informoitu ja perustelette väitteenne heikosti, mikä ilmenee jo siitäkin, että tähän mennessä Junta ei vielä ole määrännyt mitään kiinteitä tuontimääriä, koska ne, jos ne määrättäisiin, olisivat alistettavat edeltäkäyvän tutkimuksen alaisiksi, seikka, johon aikaisemmin olen viitannut; emme siis ymmärrä, millä perusteilla pääsette laskemaan 200,000 m² vähennykseen. Toiselta puolen, en myöskään ymmärrä, kuinka Te laskette tämän vähennyksen, määrättyssä suhteessa, koskevan ainoastaan Suomen tuontia, kun Te aikaisemmin sanotte, että tämä vähennys koskee tuontia Baltian maista ja tunnettua on, että Baltian tuonti ei tarkoita yksinomaan Suomea vaan myöskin Ruotsia ja koska kysymyksen ollessa samasta tai samalaatuisesta puutavarasta sen tuontia ei voida koskaan käsitellä jaoiteltuna."

Tämä Sr. Arbósin selitys on ilmeisesti yhtä totuudenmukainen kuin hänen antamansa ennakkotiedot "Juntan" kannasta. Sillä yhtähyvin kuin hän jo aikaisemmin oli yhtenä "Juntan"mielipiteen luojista selvillä siitä suunnasta, jonka ehdotukset tulevat saamaan, yhtä hyvin hän tämän julkaistessaan (31/12) tiesi että "Junta" oli nimenomaan ehdottanut jaon suoritettavaksi alkuperämaitten mukaan.

Mutta tämä pykälä on sen tuontimaita koskevan merkityksen ohella vielä sikäli merkillinen, että sen sisällyksestä oli ilmeisesti jo sovittu ennen kuin koko "Juntaakaan" oli asetettu. Kuten Herra Ulkoasiainministeri ehkä muistaa, lähetin ensimmäisen tiedon nykyisistä suunnitelmista viime heinäkuun 17 p:nä (n:o 426/44/29), jolloin "El Debate"-lehden mukaan

LEGATION DE FINLANDE

kerroin, että oli puhetta suunnitelmista rajoittaa puutavarantuonti puoleen nykyisestään vuosien 1922-27 tuonnin perusteella. Nytemmin olen saanut tietää, että ministeri Gripenbergin kauppasopimusneuvotteluja koskevissa raporteissa usein mainittu Sr. G a r c i a G u i j a r r o , jonka hallitus oli kutsunut "Juntan" jäseneksi hedelmäinviejien edustajana, oli neljän kokouksen jälkeen ilmoittanut, ettei hän aikonut jatkaa työskentelyään "Juntasassa", koska sen tulokset olivat ennakolta määrätyt. Tulos osoittaa, että asiaa on ajettu aivan erinomaisen johdonmukaisesti ja päämäärästä tietoisesti.

Ei kuitenkaan aivan täydelleen. Vielä silloin kuin maisteri Hjelt oli ennen kirjelmänsä lähettämistä ollut Ruotsin lähetystön kauppaneuvoksen hra Winqvistin puheilla, oli vallalla se käsitys, että pohjoismainen puutavara eli kuten sitä täällä kutsutaan "balttilainen puutavara" laadultaan samantaisena käsiteltäisiin mietinnössä yhtenä ryhmänä. Viime lauantaina t.k. 4 p:nä ollessani tunnetun espanjalaisen puutavaramiehen Sr. L a n t e r o n luona hän minulle sanoi, että niin oli alkuaan ollutkin aikomus, mutta että viime hetkessä mietintöön lisättiin sana "alkuperämaa". Varmemmaksi vakuudeksi hän vielä näytti "Juntan" alkuperäisen mietinnön, jossa tätä määräystä ei ollut. Kenenkä ansiosta se siihen tuli, ei minulla ole tietoa, mutta kenenkä vahingoksi se tapahtui, se käy selville edellisestä. En tahtoisi epäillä ketään, mutta tuntuu verraten omituiselta, että hra Winqvist joka silloin, samaten kuin minullekin aikaisemmin, oli luvannut asiassa Suomen lähetystölle yhteistyötä, ei ole sen jälkeen näyttäytynyt vilaukseltakaan. Ja kuitenkin esim. ministeri Danielsson minulle nimenomaan huomautti, että hra Winqvist on heidän tahollaan asian pääasiallisesti hoitanut. Sellaista oli se luvattu yhteistyö asian kriitillisimmässä vaiheessa.

Ja vielä toinen kuvaava piirros. Sr. Don A d r i a n P i e r a , joka erinomaisen suurella tarmolla

6
 Kukaan
 ei ka?

LEGATION DE FINLANDE

on johtanut oppositiota "Juntan" ehdotusta vastaan ja aina korostaen tuonut esille etenkin sen Suomelle vahingolliset vaikutukset, nimenomaan kertoi, että hra Winqvist oli vain kerran kosketuksessa hänen kanssaan. Ja minulle taas lausui ministeri Danielsson, että Piera on viime aikoina esiintynyt naurettavasti. Sillä taholla hänen toimintansa ei siis kohdannut mitään sympatioja.

Nämä ovat vain eräitä indisioita.

Mutta minua ei ollenkaan ihmetyttäisi, vaikka läntisen naapurimaamme miehet täällä olisivatkin koettaneet toimia omaksi hyväksseen ja meidän vahingoksemme, sillä sehän ei tapahtuisi ensimmäistä kertaa. Sitähän edeltäjäni ministeri Gripenberg sai tuntea aikanaan kauppasopimusneuvottelujen aikana.

Mitä pykälään 11. tulee, niin ovat sen määräykset kaikessa venyvyydessään sitä laatua, että ne herättävät kysymyksen, eikö suunnitelma toteutettuna ole kauppasopimusten vastainen. Pohdin kysymystä myöskin ministeri Danielssonin kanssa, mutta hänkään ei voinut lausua siitä mitään ehdottoman sitovaa mielipidettä, vaan arveli sen olevan tulkinnan varassa. Olen tahtonut tästä puolesta vastaisen varalta huomauttaa. Koetan ottaa siitä lähemmin selkoa.

Palaan sitten esityksessäni kertoamaan tilanteen kehityksestä. Sen jälkeen kuin maisteri Hjelt lähetti v.k. 18:lle päivätyn kirjelmänsä, on Sr. Piera jatkanut työskentelyään "Juntan" mietintöä ja sen kannattajia vastaan. Hän on luonut kokonaan uuden puutavaraintuojain järjestön "Federacion Nacional de Importadores de maderas.", jonka presidentiksi hänet on valittu, vastapainoksi "Juntan" kannalla olevalle vanhemmalle järjestölle "Asociacion Española de Importadores de Madera", jonka puheenjohtajana on Sr. D. José Arbós. Kun vanhassa järjestössä on jäseniä 101 ja niistäkin osa jo nykyistä "Juntaa" kannatavaa johtoa vastaan, on uuteen jo ilmoittautunut yli 300 jäsentä.

Joulukuun viimeiseksi sunnuntaiksi v.k.

29 p:ksi oli Sr. Piera kutsunut koolle suuren vastalausekokouksen Madridin kauppayhdistyksen saliin. Siinä tilaisuudessa hän piti voimakkaan ja usein suosionosoitusten keskeyttämän puheen "Juntan" ehdotuksia vastaan. Valitettavasti hänelle vain silloin sattui meidän kohdallamme pahanlainen erehdys, jota lähetystön toimenpiteistä huolimatta ei saatu korjatuksi siinä lentolehtisessäkään, jossa puhe julkaistiin. Hän lausui nim. seuraavaa:

"Suomi on yksi maista, jotka eniten kuluttavat espanjalaisia viinejä, pitäen aina espanjalaista viiniä italialaisia ja kreikkalaisia, kaikkia Välimeren viinejä ja vieläpä ranskalaista champanjaakin parempana. Suomessa tyhjennettään useampi pullo Jerez-viiniä kuin useissa Espanjan maakunnissa."

Toivotaan, että meidän vastustajamme eivät enään ehdi käyttää tätä "lapsusta" hyväksensä ja meidän vahingoksemme.

Tällä kannalla olivat asiat, kun v.k. 30 p:vän illalla palasin lomaltani Madridiin valitettavasti lisäksi pahasti vilustuneena. Seuraava päivä meni asioihin tutustumiseen, mutta katsoin kuitenkin tärkeäksi päästä mahdollisimman pian kosketukseen Sr. Pieran kanssa, koska hän johti virallista "taistelua" meille vahingollista "Juntan" mietintöä vastaan. Pääsin hänen puheilleen uuden vuoden päivän illalla. Hän antoi minulle silloin lyhyen ja asiallisen kertomuksen toimenpiteistään, suunnitelmistaan ja toiveistaan. Sen nojalla lähetin sitten t.k. 2 p:nä Ulkoasiainministeriölle seuraavan salasänkeän:

"1 Eilen Pieran luona. Optimistinen käymänsä taistelun suhteen. Odottaa tällä viikolla pääsyä Primon luo, jolloin nähdään mihin suuntaan kriisi mahdollisesti ratkeaa. Ollut tänään Talousministerin luona, joka luvannut ratkaisun 8 päivässä. Kuultuani informatiot ei tilanne mielestäni toivoton. Taistelu Juntaa vastaan tullut maksamaan paljon. Antanut ymmärtää toi-

LEGATION DE FINLANDE

vovansa meiltä, ei Ruotsilta, taloudellista tukea. Pyydän harkitsemaan. Lähemmin kirjeessä."

En katso tarpeelliseksi tässä yhteydessä kertoa keskustelumme kulkua, etenkin kun monet yksityiskohdat on jo kerrottu maisteri Hjeltin kirjelmässä. Hän vahvisti ne vain uudelleen täydentäen jollain uudella piirteellä.

Sen sijaan on tarpeellista kosketella sähkeessä viimeksi mainittua asiaa. Minulle ei Sr. Piera maininnut siitä mitään, vaan oli aikaisemmin puhunut tästä maisteri Hjeltille. Kuultuani häneltä siitä aparaatista, jonka hän oli luonut taakksensa, niistä summista, joita sanomalehdet vaativat kirjoituksien julkaisemisesta - esim. eräs Madridin lehdistä vaati lyhyestä palstan artikkelista 3,150 pesetaa, siis yli 16,000 mk., vaikka se sitten hinnan kalleuden takia jätettiin siinä julkaisematta - ja ottaen huomioon, että hänen toimintansa on ainoa keino, joka tällä hetkellä voi pelastaa puutavaraimme aseman Espanjan markkinoilla, ja jos se menestyisi, niin on minusta enemmän kuin luonnollista, että me olisimme osallisia hänen kustannuksissaan.

Sanoin ainoa keino sen vuoksi, että nämä päivät ovat valitettavasti paljastaneet minulle kaikessa alastomuudessaan, mikä kaikkivaltias herra korruptioni on edelleen tässä maassa ja että sitä vastaan voi taistella vain sellaisen joukkoliikkeeksi nostetun opposition avulla, jonka Sr. Piera on onnistunut nostattamaan. Että todellakin on kysymys joukkoliikkeestä, osoittaa parhaiten se, että hän on vedonnut myös työläisjärjestöihin ja myöskin saanut heidän kannatuksensa. Kuka tietää, auttaako sekään. Ainakaan järkevä puhe ei silloin merkitse mitään, kun useimpien herrojen mielipide, vieläpä niin korkealla etten julkea mainita, on rahalla määrättävissä.

Sähkeessä lupaamaani kirjettä en katsonut tarpeelliseksi lähettää, sillä tilanne muuttui yhtämittaa, vieläpä niin nopeasti ja yllätyksellisesti, etten ajoittain

LEGATION DE FINLANDE

ollut selvillä, mistä pitää kiinni. Ikävä kyllä en katso mahdolliseksi edes tässä yhteydessä kertoa avoimesti kaikkia yksityisseikkoja. Mainitsen vain, että perjantai-aamuna saan ilmoituksen tarjouksesta, joka hyväksyttynä olisi merkinnyt luopumista taistelusta ja päivällä saan minä haasteen, joka yllättää minut julkeudellaan. Ja illalla se muuttuu ehdotukseksi ja ilmoitukseksi, jonka toisen hylkään ja toinen lyö minut ihmetyksellä.

Olin siihen asti ollut pakotettu sairauteni takia pysyttelemään sisällä. Tilanne muuttui kuitenkin jo niin kriittilliseksi, että katsoin välttämättömäksi - maksoi mitä maksoi - lähteä jälleen liikkeelle. Ainoa lohdutukseni oli tällöin se, että torstaina, s.o. t.k. 3 p:nä ei kansantalousministeri vielä ollut saanut virallisesti "Juntan" mietintöä ja että ratkaisu ei siis voisi tapahtua vallan äkkiä.

Vielä samana iltana onnistuin tapaamaan Hans Halsin Madridin konttorin johtajan hra Krabbe-Knudsenin. Hänen mielipiteensä - omalta kannaltaan asiaa katsoen - ei ollut pessimistinen. Hän huomautti erikoisesti, että kysymyksen olisi pitänyt ratketa jo ennen Joulua ja silloin se olisi ilman epäilystä mennyt "Juntan" mietinnön mukaan. Nyt oli tilanne toinen. Lisäksi panin merkille, että "Juntan" salainen mietintö oli hänelle jo aikoja ollut tunnettu, mutta ei hän kuitenkaan, vaikka onkin täällä lukuisten suomalaisten sahojen edustajana, ollut katsomut asiakseen ennakolta mainita siitä lähetystölle. Ja kuitenkin hän tuntee maisteri Hjeltin paremmin kuin minut.

Tiedustelin häneltä Sr. Lanteron mielipidettä erikoisesti sen vuoksi, että vapaaherra Wrede oli minulle erikoisesti suosittanut tätä tunnettua espanjalaista puutavaramiestä, vaikka en lyhyen Madridissa oloni aikana ollut vielä ehtinyt asettua yhteyteen hänen kanssaan. Tein tiedusteluni lähinnä sen vuoksi, että tiesin Sr. Lanteron olevan Sr. Pieraa lähellä, vaikka hän vielä muodollisesti kuuluu vanhaan puutavaraimportööri-liittoon.

Hra Krabbe-Knudsen ei osannut antaa varmaa vastausta, mutta lupasi avuliaasti opastaa minut seuraavana päivänä Sr. Lanteron luo, sikäli kuin hän on kaupungissa ja voi ottaa vastaan.

Lauantaina aamupäivällä kuulin ensinnäkin, että "Juntan" mietintö mahdollisesti esiteltäisiin jo tiistaina. Samalla sain vakuutuksen siitä, että Sr. Piera jatkaa edelleen hellittämätöntä taisteluaan. Sitten pääsin Ruotsin lähettilään ministeri Danielssonin luo. Keskustelu kulki etsimättä puutavara-asiaan. Itse olin aikaisemmin ollut sitä mieltä, että niin kauan kuin "Juntan" mietintö ei ole julkinen, en voi sanomalehtikirjoitusten perusteella tehdä asiasta virallista demarchea. Ja tämän kantani vahvisti ministeri Danielsson oikeaksi. Itse hän oli jättänyt valtiosihteeristöön memorandumun ja omien sanojensa mukaan ohimennen muitten asioiden yhteydessä kosketellut kysymystä kenraali Primo de Riveran kanssa, jolloin hän oli huomautukseensa saanut sen erinomaisen vastauksen, että jos se päätös, jonka hallitus asiassa tulee tekemään, ei ole hyvä, niin ainahan sen voi purkaa. Lisäksi kenraali Primo de Rivera oli lausunut, että jollei "Juntan" mielipiteen takana ole verraten yksimielinen kannatus, niin ei hän haluaisi asiaa ratkaista. Muuten hän piti hyvin vähän mahdollisena, että hallitus nykyisissä olosuhteissa, jolloin sillä on niin paljon muita huolia, voisi vahvistaa "Juntan" ehdotuksia. Ministeri Danielssonin muuten verraten optimistisen kannan saatoin hyvin ymmärtää, sillä - kuten edellisestä jo on selvinnyt - ehdotettu suunnitelma ei olisi lopullisesti tullut merkitsemään Ruotsille mitään merkittävää vientitappiota.

Iltapäivällä tapasin sitten Sr.

Lantern. Hän otti johtaja Krabbe-Knudsenin ja minut erinomaisen ystävällisesti vastaan. Hänen kantansa ei poikennut edellisistä. Ei hänkään pitänyt "Juntan" ehdotuksien hyväksymistä mahdollisena. Lisäksi hän perusteli kantaansa sillä, että Kansanta-

LEGATION DE FINLANDE

lousministeri kreivi d e l o s A n d e s , joka kysymyksen lähinnä ratkaisee, oli hänelle nimenomaan lausunut, ettei hän kannata ratkaisua, josta olisi seurauksena hintain nousu - kuten tässä tapahtuisi - tai joka muuten kahlehtii kauppaa, sillä sitä hän ei kannata. Tiedusteluuni, onko hän itse puhunut asiasta Kansantalouselministerin kanssa, vastasi hän kieltävästi, mutta lisäsi, että tämä on kyllä opinionista selvillä, luovuttaen minulle samalla erään tälle jätetyn "Juntaa" vastaan kohdistetun memorandumien. Keskustelussa kävi muuten selville, että juuri Sr. Lantero antoi Sr. Pieran julkaistavaksi ensimmäisen "Juntaa" vastaan tähdätyn kirjoituksen, jonka päämotiveeraus koski kokonaan sitä epäedullista asemaa, johon Suomi "Juntan" suunnitelmien johdosta joutuisi. Käynti tämän hienon liikemiehen luona oli minulle erittäin miellyttävä elämys. Näiden keskustelujen perusteella lähetin sitten Ulkoasiainministeriölle seuraavan salasähkeen:

"2 Neuvotellut puutavara-asiassa

Halsin tšekäläisen johtajan Knudsenin, tunnetun espanjalaisen puutavaramiehen Lanteron, Ruotsin ministerin Danielssonin kanssa. Eivät pidä tilannetta nousseen oppositionin takia erikoisen uhkaavana. Kun "Juntan" lausunto salainen, en pidä virallista demarchea mahdollisena, mutta aijon ensi tilassa jättää Valtioministeriöön memorandumien, jossa esitän ehdotukset meille suhteettoman epäedullisiksi. Piera odottaa tietoa osanotosta kustannuksiin tiistaiksi. Suoritus kysymykseen vain asian ratketessa myönteisesti. Summaa en voi vielä ilmoittaa, mutta periaatteellinen suostumus meille tärkeä."

Tämän jälkeen ei ole asiasta kuulunut mitään muuta uutta, kuin että eiliset lehdet osoittivat Sr. Pieran saaneen uuden liittolaisen. Barcelonan "Cooperativa Importadora de maderas" ja sen presidentti Sr. D. J a i m e G i l a - b e r t R u i c h on nim. julkisesti asettunut hänen puolelleen.

Liitän raporttiini jäljennöksen Ulkoasiainpääsihteeristöön ja mahdollisesti Kansantalouselministeriölle

LEGATION DE FINLANDE

huomena jättämästäni memorandumista. Ilman ohjeita en katsonut mahdolliseksi lausua siinä enempää näissä olosuhteissa.

Madridissa, tammikuun 6 p:nä 1930.

P.S. Edellisen täydennykseksi vielä muutama sana.

Tänä aamuna kiirehdin heti Ulkoasiainpääsihteeristöön jättämään memorandumiani. Olin antanut maisteri Hjeltin kääntää sen espanjaksi paremmin tehotakseen sekä kirjoittaa siitä kaksi originaalia, toisen pääsihteeristöä, toisen Kansantalousministeriä, kreivi de los Andesia varten.

Ulkoasiainpääsihteeristössä pyrin ja pääsin ensin kenraali Primo de Riveran kabinettipäällikön, kreivi de Bailénin puheille. Esitin hänelle asiani ja pyysin häntä toimittamaan memorandumini konseljin presidentille. Hän vastasi, että hän voi kyllä sen tehdä, mutta että kenraali palauttaa sen ilman muuta pääsihteerin Sr. Palaciokselle. Hän selitti heti kysyvänsä, voisiko Sr. Palacios ottaa minut viipymättä vastaan. Tiedustelin vielä, olisiko epäkorrektia, jos jättäisin itse, huomioon ottaen asian kiireellisyyden, toisen kappaleen memorandumistani henkilökohtaisesti kreivi de los Andesille. Hän vastasi minulle kieltävästi näyttäen minulle Kuninkaallisen asetuksen, joka estää - kansainvälisen tavan mukaan - muita hallituksen jäseniä asettumasta suoraan yhteyteen diplomaattien kanssa. Missionini oli siis sikäli epäonnistunut.

Hetken odotettuani pääsin sitten Sr. Palacioksen luo. Selitin hänelle asiani ja sen kiireellisyyden ja jätin memorandumini. Hän avasi paperini huudahtaen - ilmeisesti hyvillään - heti: "Sehän on espanjaksi!", lukien sen sitten huolellisesti lävitse. "Se on hyvin selvä, minä toimitan sen heti kreivi de los Andesille", lausui hän. Näytti siis siltä, että asia ja esittämäni näkökohdat eivät kohtaisi vastustusta ja jarrutusta

ainakaan ulkoasiainpääsihteeristössä.

En tahtonut kuitenkaan jättää memorandumini toista kappaletta käyttämättä. Tuntien espanjalaisten virastojen hitauden arvelin, että hyvistä lupauksista huolimatta voi viipyä jonkun aikaa, ennen kuin krevi de los Andes saa paperini virallista tietä. Ja tällä hetkellä ei asiamme sietänyt hetkenkään viivyttelyä, vaikka Sr. Palacios vakuuttikin minulle, ettei tänä iltana olisi konseljin istuntoa, vaan mahdollisesti vasta huomana. Sen vuoksi päätin toimittaa memorandumini kansantalousministerille aamiaisaikana epävirallisesti hänen yksityisuntoonsa. Kirjoitin nimikortilleni muutaman kohteliaan sanan ja lähetin maisteri Hjeltin matkaan. Vasta hänen palattuaan olin rauhallinen, sillä silloin olin vakuutettu, että paperini oli ajoissa joutunut oikeisiin käsiin.

Illalla kuulin vielä pari informaatiota. Toisen mukaan oli asiasta loppiaisena puhuttu hovissa (Sr. Echevarrietahan on Kuninkaan henkiystäviä), jolloin oli esitetty se mahdollisuus, että ratkaisu lykätään siksi, kunnes oppositio on väsähtänyt ja pannaan "Juntan" ehdotukset sitten voimaan. Taitavasti laskettu veto. Toisen mukaan oli agenttien lähetystö ollut ministeri Danielssonin luona vakuuttamassa valvovansa joka tapauksessa Ruotsin etuja!

Tällä kannalla on asia nyt. Ratkaisu on ilmeisesti lähellä. Jännitys jatkuu. Onhan kysymys vientimme koko olemassaolosta täällä. Se lohduistus on kuitenkin olemassa ratkaisun viipyessä, että olkoot määräykset millaiset tahansa, tämän vuoden myyntiä ne eivät voi koskea, eivätkä pääse sitä häiritsemään. Se siis ainakin on voitettu ja saatu aikaan.

Madridissa, tammikuun 7 p:nä 1930.

Liilo Basma

P. M.

puutavaratuonnin rajoittamisesta.

Sanomalehdissä on ollut äskettäin eräitä tietoja "Junta de Racionalizacion de la Produccion Maderera y de su Industria'n" H.M. Hallitukselle jättämästä mietinnöstä, joka koskee m.m. puutavaraintuonnin rajoittamista Espanjaan. Tämän johdosta pyytää Suomen lähetystö kunnioittavimmin kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin.

Mietinnössään on "Junta de Racionalizacion" m.m. esittänyt kullekin maalle vahvistettavaksi tuontimäärän, joka vastaisi v. 1922-26 keskimääräistä tuontia.

Ensinnäkin tämä merkitsisi sitä, että Suomesta ja Ruotsista tuotavaa puutavaraa ei käsiteltäisi yhtenäisenä ryhmänä, vaan erikseen alkuperämaan mukaan. Kuitenkin tämä puutavara on laadultaan aivan samanlaista, kuten jo ammattimiesten sille antama nimitys "balttilainen puutavara" osoittaa. Tästä johtuisi pääasiallisesti kärsimään Suomi, kuten seuraavasta käy ilmi.

Toiseksi "Juntan" rajoituksen pohjaksi ehdottama ajanjakso asettaisi Suomen erikoisen epäedulliseen asemaan. Suomen Hallituksella oli kunnia solmia kauppasopimus H.M. Hallituksen kanssa v. 1925. Suomen vienti Espanjaan pääsi siten normaalisti kehittymään vasta v. 1926, siis samana vuonna, johon "Junta" päättää rajoituksen pohjaksi asetettavan ajanjakson. Eikä edes v. 1926 Suomen puutavarantuonnin Espanjaan voida katsoa saavuttaneen

luonnollista laajuuttaan, sillä tuonti Suomesta on sen jälkeen vuosi vuodelta kohonnut, osoittaen että suomalainen puutavara on Espanjassa suosittua. Laiksi vahvistettuna "Juntan" ehdotus kuitenkin johtaisi siihen, että Suomi menettäisi kokonaista 90 % puutavaratuonnistaan Espanjaan, Ruotsi ainoastaan 10 %.

Lisäksi juuri nyt vahvistettuna tietäisi "Juntan" ehdotus suurta häiriötä puutavarakaupalle, sillä tähän aikaan tavallisesti on kauppakontrahtien teko jo aloitettu.

Lähetystö on vakuutettu siitä, että jos ehdotettu toimenpide hyväksytään, tulisi se erikoisen epäedullinen asema, johon Suomi siten asetettaisiin, epäilemättä herättämään Suomessa ikävää huomiota, se merkitsisi suurta häiriötä, pysähdystä ja taka-askelta Suomen ja Espanjan väliselle kaupalle, joka juuri viime vuosien kuluessa on saatu onnellisesti uudelleen elpymään ja jolla molempipuolisten suhteiden lujittuessa ja syventyessä olisi mitä parhaimmat edellytykset edelleen kehittyä ja laajentua.

Madridissa, tammikuun 7 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C.

ASIA:

Asiainhoitaja Oresmaan raportti. no 2.
Madrid

13/I 1930.

LEGATION DE FINLANDE

Madridissa, tammikuun 13 p:nä 1930.

N:o 25/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
2/230/ae 13 30		
22/1.30	2	LEH.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C9	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 2/30, joka sisältää:

Kysymys puutavaraintuonnin
rajoittamisesta Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvän kunnioitukseni vakuutus.

62

Liilo Procopé

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 2/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
2/22 p:n D. 1930		
22/1.30	5	LII
RYHMÄ	LUOKA	ALUE
5	Cg	

Satainen

Kysymys puutavaraintuonnin
rajoittamisesta Espanjassa.

Jatkona edelliseen, kuluvan kuun 7:lle päivättyyn raporttiini pyydän kunnioittaen saada esittää Teille, Herra Ministeri, seuraavaa:

Päättyessäni edellisen raporttini oli olemassa se mahdollisuus, että "Junta de Racionalizacionin" mietintö lähipäivinä esiteltäisiin ja että Hallitus ratkaisisi kantansa sen ehdotuksien suhteen.

T.k. 9 p:vän aamulehdissä olikin sitten pieni uutinen virallisen lehden "Gaceta de Madridin" viimeksi ilmestyneen numeron sisällyksestä ja siinä m.m. tieto siitä, että Hallitus oli päättänyt hajoittaa "Juntan" ja asettaa sen tilalle kansallista metsätaloutta valvovan komissionin. Lähetystön edellisen viikon lopulla saamat tiedot odotettavissa olevasta ratkaisusta olivat siten osoittautuneet jotakuinkin tarkoiksi, sillä paljonhan ei ratkaisu tiistaista ollut lykkäytynyt. Sähkötin uutisesta viipymättä Ulkoasiainministeriölle.

Vaikka uuden komissionin tehtävistä ei vielä silloin ollutkaan tarpempaa tietoa - ko. virallisen lehden numero ei nim. vielä silloin ollut ehtinyt lähetystöön -

oli heti ensinäkemältä kuitenkin ilmeistä, että päätös merkitsi "Juntan" vastustajien, lähinnä Sr. Pieran ilmeistä voittoa ja oli siis samalla meille myönteinen. Ainaakin toistaiseksi oli siten luovuttu ajatuksesta ryhtyä hallituksen dekreeteillä rajoittamaan puutavaraintuontia Espanjaan. Ja se vaara, joka uhkasi meidän koko päävientiamme tänne, oli tällä kerralla torjuttu. Kuten jo edellä huomautin, oli voitto ensisijassa Sr. Pieran, joka aivan harvinaisella ja hellittämättömällä tarmolla oli kaiken aikaa ajanut kantaansa. Mutta vähäksi ei ole arvioitava myöskään Sr. Lanteron osuutta. Jo se seikka, että hän puutavaraimportöörin liiton entisenä presidenttinä asettui Sr. Pieran taakse auttaen häntä lisäksi tiedoillaan, oli tietysti tälle suurena tukena. Olen vakuutettu siitä, että Sr. Lanteron kantaan vaikutti suurelta osalta hänen ilmeisesti suuri kiintymyksensä Suomeen. Mitä lähetystön osuuteen asiassa tulee, niin en luule sen olevan merkityksetön. Se yhtämittäinen kiinteä kosketus Sr. Pieran kanssa, jossa lähetystömme, ainoana täällä olevista, on ollut, on kannustanut häntä taistelussaan. Eikä lähetystön virallinen vetoamus Kansantalousministeriöön ole kaikesta päättäen myöskään ollut tehoton. Toisella puolella oli vastassa niin vaikutusvaltaisia voimia, että ratkaisu olisi hyvinkin voinut olla toisenlainen. Näyttää siltä, että vain sen lykkäys oli meidän pelastuksemme, sillä se antoi mahdollisuuden toimia.

Uusi asetus ⁺⁾ sisältää pääasiassa

^{+) Asetus on kyllä päivätty t.k. 7:lle, mutta on asia ratkaistu kuitenkin todennäköisesti vasta seuraavana päivänä, sillä vielä myöhään saman päivän iltana oli Kansantalousministeri Kreivi de los Andes soittanut Sr. Pierälle ja onnitellut häntä saavuttamansa voiton johdosta.}

seuraavaa:

Muutamin kohteliain sanoin selitetään vanhan "Juntan" suorittaneen tehtävänsä ja määrätään se hajoitettavaksi. Sen tilalle asetetaan uusi "Junta", jonka tehtävänä on tutkia Espanjan ja sen siirtomaiden puutavararikkauden luomista ja suojelemaan silmämääränä maan kauppataaseen parantaminen.^{+) Puutavara-kauppiaiden, harjoittavatpa he kauppaa kotimaisilla tai ulkomaisilla puutavaroilla, lunastettavaksi määrätään erikoinen vuotuismaksulla lunastettava valtakirja, josta saadut tulot käytetään maan metsätalouden hyväksi, sitten kun "Juntan" kulut on niistä vähennetty. (Sr. Pieran ehdotus). Lisäksi se sisältää luettelon "Juntan" jäsenistä ja annetaan sen toimintaa koskevia määräyksiä.}

Liitän vapaan suomennoksen asetuksen sananmuodosta raporttiini.

Uuden komissionin kokoonpanossa herättää huomiota, että siihen on, tappiostaan huolimatta, nimitetty m.m. edellisen hajoitettavaksi määrätyn "Juntan" jäsenistä Srs. Pardo ja Nicolas, jotka molemmat ovat olleet sen mietintöä sanele-massa. Heitä on lähinnä ehkä siten tahdottu hiukan hyvittää; toisaalta on kovasti ihmetelty, että esim. Sr. Nicolas on suostunut enään tämän jälkeen siinä jäsenyyttä vastaanottamaan. Tähän jäsenyyteen oli Sr. Pierakin hetki kiinnittänyt huomiota, pyytänyt puheillepääsyä kansantalousministerin luo ja esittänyt tyytymättömyytensä komissionin kokoonpanoon tarjoutuen samalla itse edustamaan siinä vastakkaista kantaa. Samasta asiasta on hän sittemmin kirjoittanut myöskin kenraali Primo de Riveralle. On olemassa hyviä toiveita siitä, että hänen tarjouksensa myöskin otetaan huomioon. Siitä voi ensinnäkin olla seurauksena Sr. Nicolaksen ero komissionista ja sehän olisi asialle vain eduksi. Lisäksi Sr. Pieran mukana

^{+) Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että erään espanjalaisen puutavaralehden äskettäin julkaisemien tietojen mukaan Espanja saa vuosittain omasta maasta n. 100,000 m³ ja siirtomais-taan n. 30,000 m³ puutavaraa.}

LEGATION DE FINLANDE

olo takaisi meille komissionissa suopea mielialan - mikäli se tulee kysymykseen - samalla kuin lähetystöllä olisi siten tilaisuus olla "au courant" tilanteesta.

T.k. 10 p:vän illalla olin kutsunut Srs. Pieran ja Lanteron luokseni. Illan kuluessa esittivät molemmat herrat puutavarakaupamme edustuksesta täällä eräitä huomioita, joita en katso mahdolliseksi vaitiollen sivuuttaa, varsinkin kun ne elimellisesti liittyvät tähän kysymykseen samalla täydentäen niitä tietoja, joita minulla on ollut kunnia Herra Ulkoasiainministerille lähettää viime syksynä agenttikysymyksestä.

Sr. Lantero huomautti, että täällä o-
levilta agenteilta ei ylimalkaan saa suomalaista puutavaraa muuta kuin pyytämällä, johon Sr. Piera lisäsi, ettei aina silloinkaan. Hän kertoi kahden agentin vastanneen, kun hän kysyi suomalaista puutavaraa, että miksi ostaisitte suomalaista puutavaraa, kun ne ja ne ruotsalaiset laadut ovat aivan yhtä hyviä. Sr. Lantero lausui mielipiteenään, että ehkä muutamien suursahojen edustusta lukuun-
ottamatta, olisi suomalaisten syytä keskittää myyntinsä yhden suu-
ren oman agentuuriliikkeen käsiin, jolla olisi pääkonttorinsa Hel-
singissä ja haarakonttori Madridissa - siis samalla tavalla kuin
Hans Hals on täällä toimintansa järjestänyt.

Toivoisin hartaasti, että nämä Es-
panjasta saapuvat viestit vähitellen auttaisivat meidän vientiliik-
keitämme näkemään, että niiden nykyisessä edustuksessa on täällä
paljon korjattavaa. Ellei aivan odottamattomia yllätyksiä satu,
on tilanne meille tällä hetkellä lisäksi erittäin edullinen. Sr.
Pieran johdossa oleva uusi, suuri puutavaraimportöörin järjestö
on meille suosiollinen. Hän ja Sr. Lantero huomauttivat lisäksi
molemmat, että vanhan järjestön helmikuussa pidettävä vuosikokous
tulee olemaan varsin mielenkiintoinen, sillä silloin siitä nähtä-

LEGATION DE FINLANDE

västi tulee eronaan huomattava määrä jäseniä liittyäkseen uuteen. Tämä puutavaraimportöörin ja kauppiaitten uusi järjestäytyminen turvaa aivan kokonaan uudet myyntimahdollisuudet suomalaiselle puutavaralle, mutta vain sillä edellytyksellä, että edustuksen pitää silloin olla sellaisissa käsissä, jotka myöskin tahtovat työskennellä sen hyväksi. Ja tätä meille harvinaisen edullista tilannetta ja mielialaa olisi mielestäni nyt käytettävä vientimme tehostamisen hyväksi.

Samalla sain kuulla sen tärkeän tiedon, että Neuvostoliitto valmistautuu myös Espanjan markkinoille. Sen puutavaraedustusta varten on nimittäin jo ostettu kolmatta miljoonaa pesetaa maksanut vanha palatsi, johon sijoitetaan sen myyntikonttori. Tämän uuden ja vaarallisen kilpailijan tulon tänne pitäisi entistä selvemmin osoittaa meidän puutavaraliikkeillemme, että jotain olisi tehtävä, jotta voisimme täällä edes säilyttää tähän astisen asemamme eikä jättäytyä välinpitämättömästi kahden vihollisen armoille.

Madridissa, tammikuun 13 p:nä 1930.

Kiilo Pasunas

KANSANTALOUSMINISTERIO

Kunink. Asetus

n:o 11.

Puutavaratuotannon ja sen Teollisuuden Järjestelykomitea (La Junta de Racionalizacion de produccion Maderera y de su Industria) on täyttänyt sille uskotun tehtävän, mitä korkeinta kunnioitusta ansaitsevalla tavalla, kuten saattoi odottaa sen jäseniltä heidän suuren asiantuntemuksensa takia puutavara-asioissa. Koska se on jättänyt mietintönsä, jonka tarkoitus oli yleisesti opastaa Hallitusta sillä tiellä, jota sen on seurattava tällä kansallisen elämän hyvin tärkeällä alalla ja koska on kuultu sen keskuudessa annetut yksityiset lausunnot on käynyt välttämättömäksi suuremman tehokkuuden ja nopeuden saavuttamiseksi antaa tälle Komitealle yksinkertaisempi kokoonpano, mikä vastaa sitä uutta vaihetta, josta sille uskotut asiat tulevat kehittymään.

Tämän johdosta

H.M. Kuningas (jota Jumala varjelkoon)
on nähnyt hyväksi määrätä:

Kuninkaallisella Asetuksella 31 p:ltä heinäkuuta asetettu Puutavaratuotannon ja sen Teollisuuden Järjestelykomitean tehtävä julistetaan päättyneeksi ja sen sijaan luodaan "Kotimaisen Metsätalouden Valvontakomitea" (Junta Inspectorate de la Economía Maderera Nacional), joka on myöskin riippuvainen tästä ministeriöstä ja joka saa seuraavat tehtävät ja kokoonpanon.

Tämän Juntan tehtävänä on tutkia niitä toimenpiteitä, jotka johtavat Espanjan ja sen alusmaiden puutavara-

rikkauden ja -teollisuuden luomiseen ja suojeluun, meidän kauppataaseemme parantamiseksi, seuraten tässä tarkoituksessa niiden tuotteiden hintojen kehitystä tuotantopaikasta kulutukseen silmämääränä niiden halventaminen; kerätä tarpeellisia tietoja kansallisesta ja ulkomaisesta puutavarasta niiden kulutuksen välisen suhteen järjestämiseksi, laatujen, alkuperän ja luonteenominaisuuksien mukaan; verrata edellä mainittuja tietoja maamme metsäalueen nykyisen ja tulevan tuotannon kanssa. Juntalle annetaan myöskin tehtäväksi toimittaa tiedonantoja tälle ministeriölle samaten kuin suorittaa ne muutkin tehtävät, jotka Hallitus näkee hyväksi sille uskoa tarkoituksperiensä täyttämiseksi.

Kotimaisen Metsätalouden Valvontakomitea päättää sen asia- tai valtakirjan sisällyksestä, joka tulee yleisesti vaadittavaksi vapaan puutavaraintuonnin ja -kaupan harjoittamista varten ja tämä ministeriö antaa tämän valtakirjan edelläkävynyt "puutavamerkin" lunastusta vastaan, mikä maksu suoritetaan vuosittain sen asteikon mukaan, joka määrätään sekä puutavarantuonti-kauppiaille että niille, jotka tekevät kauppaa kotimaisella puutavaralla, aina suhteellisesti myyntimäärien mukaan. Ne summat, jotka kertyvät tästä puutavamerkkien myynnistä, asetetaan tämän ministeriön välityksellä Maatalousministeriön käytettäväksi metsävarojemme rikastuttamiseksi, sitten kun niistä on vähennetty Juntan ylläpitoon tarpeelliset varat.

Kotimaisen Metsätalouden Valvontakomitea on kokoonpantu seuraavista henkilöistä: Sr. D. Octavio Elorrieta (Valtion Metsäviraston päätirehtööri), Presidentti; D. Enrique Mackay, Metsähallituksen edustaja, Varapresidentti; D. Leopoldo Pardo, Kansantalousministeriön edustaja; D. Gonzalo Crehuet ja D. Antonio del Campo, Maatalousministeriön edustajia; D. Fernando Nájera, Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen edustaja; D. Fernando Nicolás, D. Juan A. Perez Urruti ja D. Jesus Martinez Correcher, puutavarateollisuusmiehiä avustavina jäseninä; Sihteerinä tulee

toimia D. Fernando Nájera.

Juntan on alistettava 20 päivän kuluessa tämän ministeriön hyväksyttäväksi, toimintaansa varten tarpeellinen ohjesääntö.

Kuninkaallisesta määräyksestä ilmoitan tämän Teille.

Madridissa, tammikuun 7 p:nä 1930.

El Conde de los Andes.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg

ASIA:

Asiainhoitaja Oksanen rap. no 3.

Madiid

20 p. 1980.

LEGATION DE FINLANDE

Madridissa, tammikuun 20 p:nä 1930.

N:o 60/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3/230 kaal. 1930		
30/2-30	2	LM
RYHMÄ	5	ASIA
	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 3/30, joka sisältää:

Barcelonan näyttelyn lopettajaiset.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvän kunnioitukseni vakuutus.

Vilho Suomalainen

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ
Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 3/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3/230 fac. D. 10 30		
30/3-30	19	L.M.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	9	

Barcelonan näyttelyn
lopettajaiset.

Kuten Ulkoasiainministeriölle lähettämässäni sähkeessä ilmoitin tiedoitti Espanjan Ulkoasiain pääsihteeri virallisesti Barcelonan kansainväliseen näyttelyyn osallistuneiden maiden lähetystöjen päälliköille, että näyttelyn viralliset lopettajaiset ovat t.k. 15 p:nä ja että H.M. Kuningas tulee olemaan lopettajaisissa läsnä. Varsinaista kutsua ei siten lähetetty. Että lähetystöpäälliköiden läsnäoloa kuitenkin pidettiin suotavana, osoittaa se, että ennen matkalle lähtöäni Ulkoasiainpääsihteeristöstä tiedusteltiin osanottoani, jolloin Ministeriön vastauksen saatuaani voin vastata myöntävästi.

Varsinaiset juhlallisuuudet eivät tällä kerralla olleet yhtä loistavat kuin avajaisissa. Kuninkaallisesta perheestä oli läsnä vain kuningas. Diplomaattikunnasta oli allekirjoittaneen lisäksi mukana Belgian ambassadööri, Sveitsin ja Ruotsin lähettiläät, Norjan, Tanskan ja Rumanian asiainhoitajat sekä Ranskan kauppattasea, koska asiainhoitaja Thierry oli sairauden takia estetty saapumasta. Lisäksi oli läsnä Ranskan kauppaministeri Flandin. Virallinen päättäjäisjuhla oli keskiviikkona päivällä kansallispalatsin suuressa juhlasalissa. Tilaisuu-

dessa puhuivat näyttelytoimikunnan puheenjohtaja markiisi de Foronda, Barcelonan "alcalde" (pormestari) parooni de Viver ja kenraali Primo de Rivera, laatukilpailulautakunnan puheenjohtaja markiisi de Figols luki kilpailujen tulokset, s.o. kullekin maalle tulevien palkintojen lukumäärän kuninkaan ojentaessa kunkin kilpailuun osaaottaneen maan komisaarille palkintolautakunnan päätöksen. Akti päättyi siihen, että kuningas muutamalla sanalla julisti näyttelyn kansainvälisenä päättyneeksi, minkä jälkeen hän tuli tervehtimään läsnäolevia lähetystöjen päälliköitä. Illalla oli sitten Barcelonan alcalden ja näyttelytoimikunnan puheenjohtajan tarjoamat päivälliset n. 600 kutsuvieraalle Barcelonan pörs-sisälissä.

Minun tehtäväni Barcelonassa ei kuitenkaan päättynyt tähän, sillä vielä oli jaettava Tasavallan Presidentin näyttelyn johdosta myöntämät Suomen Valkoisen Ruusun kunniamerkit, jotka Ulkoasiainministeri valtuutti minut antamaan, vaikka en ollutkaan vielä voinut neuvotella Espanjan viranomais-ten kanssa meidän vastalistastamme.

Merkit sain perjantai-aamuna Barcelonaan, jolloin tein niistä virallisen ilmoituksen näyttelytoimikunnan puheenjohtajalle markiisi de Forondalle. Samalla tiedustelin häneltä, mitä jakotapaa hän piti suotavimpana. Hän kertoi toisten joko saattaneen merkit kunkin kotiin tai jättäneen ne hänelle jaettavaksi. Mainitsin silloin ajatelleeni, ^{että hänellä ole pitään} sitä vastaan, että olisin kutsunut hänet, parooni de Viverin ja kaikki mukana olevat varsinaiset näyttelytoimikunnan jäsenet luokseni hotelliin kiittääk-seni heitä samalla yhteisesti ja siten antaakseni merkkien jaolle hiukan juhlallisemman leiman. Otin mukaan ainoastaan nämä, sillä en tahtonut sekoittaa jakoon herroja Galindoa ja Fritschia, joilla ei ole ollut mitään virallista osuutta näyttelyssä. Ja lisäksi, niin mielelläni kuin olisinkin nähnyt konsuli Talaveran vieraanani tässä tilaisuudessa, oli minun vaikeata pyytää häntä mukaan, kun en

LEGATION DE FINLANDE

ollut onnistunut saamaan hänelle ehdottamaani komentajamerkkiä ja kun jotkut vastaavassa yhteiskunnallisessa asemassa olevat henkilöt täten joutuivat saamaan korkeamman merkin kuin hän. Markkiissi de Foronda hyväksyi mielihyvin ehdotukseni lausuen pitävänsä sitä hyvin onnistuneena. Samalla sovittiin, että jako toimitettaisiin seuraavana päivänä klo. 3. Riensin sitten alcalden, parooni de Viverin luo ilmoittaakseni henkilökohtaisesti hänelle myönnetystä kunniamerkistä ja kutsuakseni hänet jakotilaisuuteen

Kutsuani olivat noudattaneet kaikki muut paitsi parooni de Viver, joka lähetti terveisensä valittaen, että hän oli vilustumisen takia estetty saapumasta. Läsä oli lisäksi komisaarimme maisteri Lauri Miettinen ja arkkitehti Harry Rönehalm. Tervehdin vieraitani lyhyellä puheella samalla kiittäen kaikkia siitä suopeudesta, vieraanvaraisuudesta ja avusta, jota he kaiken aikaa olivat osoittaneet näyttelyn Suomen osastoa kohtaan. Markkiissi de Foronda vastasi kaunopuheisesti ja sydämellisesti kiittäen heidän kaikkien puolesta siitä huomaavaisuudesta ja kunniasta, mikä siten oli tullut heidän osaksensa. Tuntui siltä, että olin osunut oikeaan suorittaessani merkkien jaon tällä tavoin.

Ennen tätä tilaisuutta olin jo henkilökohtaisesti jättänyt merkit konsuli Talaveralle ja herroille Galindo ja Fritsch. Olin erittäin iloinen saadessani tehdä tämän, sillä niin hyvin konsuli Talavera kuin Sr. Galindo olivat vaivojansa säästämättä avustaneet ministeri Gripenbergiä m.m. vuoden 1925 kauppasopimusta koskevissa vaikeissa neuvotteluissa ja siten tuli korjatuksi se seikka, että he tämän johdosta tapahtuneessa kunniamerkkien jaossa olivat jääneet osattomiksi. Sr. Fritsch taas konsuli Talaveran lähimpänä miehenä on aina ollut lähetystölle ja viimeksi näyttelyllemme suurena apuna. Liikutettuina kaikki kolme kiittivät kunnianosoituksesta. Tämä huomaavaisuus oli jälleen o-
miansa lujittamaan suhteitamme heihin ja tällä hetkellä ovat hyvät ja horjumattomat ystävät meille Espanjassa jälleen tarpeen puutava-

LEGATION DE FINLANDE

ra-kysymyksessä aiheutuneiden vaikeuksien takia. Erikoisesti näiden kolmen herran vilpittömästä ystävydestä maatumme kohtaam sain taas tälläkin matkallani omakohtaisia kokemuksia, joista kerron toisessa yhteydessä.

Jättäessäni Barcelonan lauantai-iltana olivat purkaustyöt osastossamme jo hyvässä vauhdissa. Osanottomme tähän näyttelyyn, joka toistaiseksi vielä jatkuu kansallisena, on siten päättynyt. Näyttelyn "sinisten pilarien" kaunis sali on kunnialla edustanut Barcelonassa maatumme. Erittäinkin sen puutavara- ja paperiteollisuutta koskeva osa on ollut näyttelyssä aivan ainitlaatuinen. Joitakuita huomautuksiahan osastomme johdosta voisi tehdä, mutta ne johtuvat seikoista, joille näyttelytoimikunta ei ole voinut mitään. Näyttelymme olisi m.m. ehkä saanut olla hiukan rikkaampi, täydellisemmin kuvastaen maamme tuotantoa, kuten monen muun maan osastot, mutta sehän johtui näytteillepanijoista. (En tarkoita kuitenkaan sillä tavoin kuin ¹⁸¹Ruotsi, jonka näyttelyn urheiluosastossa oli keskeisimmällä paikalla luonnollista kokoa oleva olemattoman ruotsalaisen suur-pikaluistelijan pronssipatsas). Epäilemättä olisi näyttelymme taiteellisesti onnistunutta järjestelyä ollut omiaan korostamaan, jos olisimme, kuten monet muut maat, voineet peittää matoilla hallin lattian. Jo käytävämattot olisivat merkinneet paljon. Mutta rahoja oli niukasti ja niin saatiin tyytyä siihen, että nekin vuokrattiin vain avauspäiväksi. ⁺) Vajavaisuuksista huolimatta saamme kuitenkin olla tyytyväiset. Olemme kunnialla puolustaneet paikkaamme muitten maitten rinnalla.

Madridissa, tammikuun 20 p:nä 1930.

Kiilo Pasunas

⁺) Matkallani sain kuulla, että esim. "köyhälle" Unkarille oli osanotto tullut maksamaan lähes 600,000 pesetaa, pyöreästi sanoen n. 3 miljoonaa markkaa.

5/2

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9

ASIA:

Asiainhoitaja Orasmaan rap. no 4.

Madrid

30/3 1980

LEGATION DE FINLANDE Madrid, 30 p:nä tammikuuta 1930.

N:o 91/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 4/230 p:nä D. 1930		
7/2-30	No	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Tätennon minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 4/1930, joka sisältää:

Neuvotteluja puutavara-asiassa Barcelonassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vän kunnioitukseni vakuutus.

Kiili Saarman

K. Herra Ulkoasiainministeri
H j. J. Procopé,
Helsinki.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 4/1930.

ASIAINMIN:		
4/230 p. 1930		
7/230	№	
PHMA	OSASTO	
5	C9	

Neuvotteluja puutavara-asiassa

Barcelonassa.

Käydessäni Barcelonassa näyttelyn lopettajaisissa käytin tilaisuutta hyväkseni asettuakseni keskustukseen myöskin eräitten puutavaramiesten kanssa. Kun näissä keskusteluissa tuli esille tietoja, jotka osaltaan täydentävät aikaisemmin lähettämiäni tiedoituksia äskeisistä puutavaraintuontia koskevista suunnitelmista, osaltaan valaisevat sitä kulisien takaista peliä, jota tässä kysymyksessä on harjoitettu, katsos olevan syytä niitä selostaa.

Tullessani Barcelonaan kertoi näyttelymme komisaari, maisteri Miettinen, että muutamaa päivää aikaisemmin oli Barcelonan puuseppäinyhdistys pitänyt kokouksensa, johon hän oli kutsuttuna ottanut osaa. Yhdistys oli lausunut, että ajatusta rajoittaa puutavaraintuontia Espanjaan tukee Sr. Arbós, mutta että heidän sympatiansa asiassa ovat täydelleen Suomen puolella. On tilanteelle varsin kuvaavaa, että samaten kuin maisteri Hjelt Madridissa oli ainoa ulkomaalainen uuden puutavara-federatsionin perustavassa kokouksessa samalla tavalla maisteri Miettinen oli ainoa ulkomaalainen, joka oli kutsuttu

tähän Barcelonan puuseppäin kokoukseen. Tämäkin osaltaan kuvaa, että Suomi, kuten minulla toisessa yhteydessä on ollut kunnia Herran Ulkoasiainministerille huomauttaa, on ollut tämän taistelun vaiheissa täällä etualalla.

Torstai-aamuna t.k. 16 p:nä sain ensinnäkin tilaisuuden keskustella pitempään konsuli Talaveran kanssa. Hän ja hänen lähin miehensä Sr. Fritsch kertoivat, että jo ennen saapumistani oli Sr. Arbós, puutavaraintuojien liiton presidentti, soittanut Talaveran konttoriin tiedustellen tuloani ja vihaisena selittänyt, että minä jättämällä asiasta "protestin" Ulkoasiainpääsihteeristöön olin tehnyt suoraan vahinkoa maalleni. Selitin heille, etten ollut jättänyt mitään protestia, ainoastaan kiinnittänyt asianomaisten huomiota sanomalehdissä olleitten tietojen nojalla "Juntan" suunnitelmiin, jotka uhkasivat tuhota vientimme Espanjaan. Samalla annoin heille kuvauksen tilanteesta, jotta he, ollen siitä selvillä, voisivat paremmin auttaa minua sen seuraamisessa Barcelonasta käsin. Molemmat herrat antoivat minulle sitten pienen luonnekuvauksen Sr. Arbós'ista, jonka kanssa konsuli Talavera on liikesuhteissa. Tunnustaen kyllä hänen kykynsä ja tarmonsä he kuitenkin huomauttivat, ettei heillä ole erikoisen suurta luottamusta häneen, sillä hän liikkuu ja toimii, kuten Sr. Fritschin sanat kuuluivat, "niinkuin käärme."

Seuraavana päivänä olin sitten Sr. Arbósin luona hänen konttorissaan.^{+) Keskustelumme kesti n. 1 1/2 tuntia. Oikeastaan minä kuuntelin hänen vihaisen sävyistä hyökkäystä itseäni vastaan ja "Juntan" mietinnön puolustelua. Sen verran sain suun vuoroa, että selitin oman menettelyni perusteet. Hän selitti ja selitti, mutta yhtä vähän minä, kuin näyttelymme}

+) Oikaisen tässä väärän tarkistustiedon mukaan raportissani n:o 1/30 olleen maininnan, että Sr. Minguel olisi Sr. Arbós'in liike-toveri, pitää olla Sr. Ferrer.

komisaari maisteri **Miettinen**kään, joka oli kanssani, olimme tulleet sen nojalla yhtään viisaammiksi hänen todellisesta kannastaan. Hän vakuutti, ettei hänen liittonsa ollut sen ajatuksen takana, että tuonti rajoitettaisiin alkuperämaiden mukaan. Se voi olla totta, mutta se ei oikein ole sopusoinnussa sen innon kanssa millä hän aikaisemmin ja viimeksi nyt puolusti "Juntan" mietintöä. Edelleen hän vakuutti, että tilanne ei ole ollenkaan muuttanut sen jälkeen kuin hän toukokuussa puhui asiasta ministeri Gripenbergin ja vapaaherra Wreden kanssa. Epäilemättä nyttemmin, kun "Juntan" mietintö on pantu paperikoriin on asianlaita niin, mutta käsittämättömäksi jäi väite, jos sen ajatellaan tarkoittavan "Juntan" mietinnössä esitetyjä suunnitelmia ja tilannetta, jollaiseksi se olisi muodostunut, jos ne olisi hyväksytty. Niin usein kuin Sr. Arbós vakuuttikin rakastavansa suorutta ja avointa peliä, ei hän kuitenkaan suostunut antamaan minulle sanojensa vahvistukseksi memorandumeistaan yhtään jäljennöstä kuten esim. Sr. Piera ja Lantero. Myöhemmin sain todeta, etteivät minun selitykseni olleet tehonneet häneen ja että hän vielä samana päivänä pidetyssä Barcelonan puutavaraintuojien kokouksessa oli arvostellut memorandumini jättämistä. Siihen hän kyllä oli saanut vastauksen. Mutta siitä ennemmän myöhemmin.

Keskustelun kuluessa Sr. Arbós keskusteli myös erästä seikkaa, joka tukee sitä, mitä jo aikaisemmin olen tämän asian yhteydessä agenttiemme ja Ruotsin suhteesta meihin esittänyt. Hän kertoi nim., että Ruotsi ja etenkin eräs skandinaavinen agentti oli toiminut tarmokkaasti meitä vahingoittaakseen ja että Ruotsi oli näyttelyn avajaisten jälkeen kaikin tavoin koettanut hävittää sitä edullista vaikutusta, jonka näyttelymme ja esiintymisemme avajaistilaisuuksien yhteydessä olivat jättäneet. Tarkempia tietoja hän ei kuitenkaan ollut halukas jättämään. Edelleen hän kertoi, että ollessaan syksyllä Ruotsissa puutavaramiehet kehoittivat häntä kiireesti palaamaan Barcelonaan voidakseen aset-

LEGATION DE FINLANDE

tua yhteyteen ulkoasiainministeri Tryggerin kanssa, joka Ruotsin viikon takia oleskeli siellä. Sen hän tekikin. Ja kahdesti hän sai ilmoituksen, että Trygger halusi puhua hänen kanssaan, mutta että Möller yhdessä Ruotsin virallisten edustajien kanssa oli tehnyt sen tyhjäksi. Koetin saada hänet lausumaan erikoisesti jotain konsuli Möllerin kannasta, sillä nykyiset epäilykseni olivat jälleen eräiden huomioiden johdosta vahvistuneet. Hän tyytyi kuitenkin vain lausumaan, että hänen käsityksensä mukaan konsuli Möllerin kannan määräävät yksinomaan taloudelliset näkökohdat; jos hänellä on enemmän hyötyä ruotsalaisista edustuksistaan, toimii hän lähinnä Ruotsin hyväksi, päinvastaisessa tapauksessa valmis kannattamaan Suomea.

Nykyinen tilanne ei häntä ollenkaan tyydyttänyt. Erittäinkin hän piti epäonnistuneena sitä, ettei hänen liittonsa ollut uudessa komisionissa edustettuna.⁺ Hän sanoi jättäneensä tästä memorandumin kenraali Primo de Riveralle ja vaatineensa itselleen ja kahdelle muulle liittonsa jäsenelle pääsyä uuteen komissioniin. Kenraali oli vastannut, ettei mikään estä lisäämästä sen jäsenmäärää. Hän vakuutti edelleen kaikella tarmolla tulevansa edelleen valvomaan liittonsa etuja.

Lauantai-aamuna tapasin Sr. Galindon, yhden niistä barcelonalaisista puutavarantuojista, jotka aikoinaan olivat paljon tehneet kauppasopimuksemme hyväksi ministeri Gripenbergiä avustaen. Keskustelu oli erikoisen mielenkiintoinen jo yksistään sen avomielisyyden ja suoruuden takia, jolla Sr. Galindo selitti kysymystä tahtomatta edes peittää tai kaunistella niitä päämääriä, joita kysymystä ajettaessa on koetettu tavoitella.

⁺) Uuden Juntan jäsenistä Sr. Nicolás nim. ei kuulu liittoon ja, kuten jo aikaisemmin on kerrottu, Sr. Pardo on kokonaan taas hänestä riippuvainen.

Sr. Galindo kertoi ensiksi, että puutavaraintuonnin rajoittamiskysymyksessä puutavaraintuojien liitto ei ollut "Juntan" mietinnössä olleen alkuperämaa-periaatteen kannalla, vaan että se oli otettu mietintöön Sr. Nicolas'in vaikutuksesta. Ja Sr. Nicolas oli taasen saanut kaikki ohjeensa konsuli Mölleriltä, joka viime vuosina oli rahoittanut hänen horjuvaa liikettänsä. Tässä sai siten suoraan vahvistuksensa Sr. Arbósin esittämät viittaukset ja omat epäilykseni. Sitten Sr. Galindo kertoi, että alunperin, kun kysymystä lähdettiin ajamaan, oli tarkoituksena estää uusien importöörin ilmaantumista puutavaramarkkinoille. Toisin sanoen pyrittiin näiden järjestelyjen avulla takaamaan nykyisille puutavarantuojoille eräänlainen monopoliasema. Mutta puutavarantuojojen liiton kanta oli kuitenkin, mitä puutavaraintuonnin rajoitukseen tulee, että se olisi ollut säännösteltävä vyöhykeittäin, siten nimittäin, että Itämeren maat (Ruotsi mukaanluettuna), Adrianmeren maat, Ameriikka j.n.e. muodostaisivat kukin oman tuontialueensa, joille kutakin vuotta varten vahvistettaisiin oikeus tuoda Espanjaan määrätty standarttimäärä puutavaraa. "Juntassa" oli kuitenkin ollut Sr. Nicolas'in kannalla tarpeeksi vaikutusvaltaisia voimia ja niin oli hän saanut tahonsa läpi. Huomattuaan minkä suunnan asia näin oli saanut Sr. Galindo sanoi nyttemmin asettuvansa puolustamaan vapaata kauppaa. Lisäksi hän kertoi Sr. Arbósin edellisenä iltana Barcelonan puutavaraimportöörin kokouksessa ankarasti arvostelleen diplomaattien, lähinnä minun, sekaantumistani asiaan, mutta että hän ja jotkut muut olivat huomauttaneet, että sehän oli luonnollinen ja ainoa mahdollinen toimenpide meidän vientioikeuksien turvaamiseksi. Oli erinomaisen miellyttävää todeta tämä Sr. Galindon lausunto. Se oli sitä arvokkaampi, kun se oli annettu välittömästi ja ennen kuin minulla oli ollut tilaisuus puhua asiasta hänen kanssaan. Se kuvaa samalla hänen suoraa ja suopeata suhtautumistaan meihin.

Myöhemmin kuulin, että Sr. Galindo

LEGATION DE FINLANDE

oli myöskin näyttelyn lopettajaisten aikana esittänyt kirjallisesti mielipiteensä asiasta kenraali Primo de Riveralle huomauttaen m.m. samasta kuin Sr. Arboskin, että on tärkeätä puutavaraintuotajain liiton saada oma edustajansa uuteen komissioniin. Edelleen mainittiin liiton ehdokkaana Sr. Galindo, jota äskettäin on ehdotettu Barcelonan puutavarakamarin presidentiksi.

Ennen lähtöäni Barcelonasta tapasin myöskin konsuli Möllerin. En kuitenkaan tahallani kosketellut puutavara-asiaa hänen kanssaan, sillä en tahtonut uudelleen asettaa tätä 70 vuotiasta, vanhaa ystäväämme tilanteeseen, joka hänestä varmaan olisi tuntunut piinalliselta. Hänen kannanottonsa tuntuu edelleen niin arvoitukselliselta, kun muistaa, että hän siinä määrin auttoi ministeri Gripenbergiä kauppasopimusneuvotteluissa, että hänenkin nimensä oli niitten joukossa, joille ministeri Gripenberg olisi suonut Valkoisen Ruusun muistoksi ja pieneksi kiitokseksi heidän silloin maallemme tekemistä palveluksista, Valitettavasti jäi ministeri Gripenbergin ehdotus silloin huomioon ottamatta. Sanoin valitettavasti siitä syystä, että olen muilemmilla Barcelonan matkoillani itse saanut todeta, kuinka suuren arvon konsuli Möller antaa näille muistoesineille ja että, jos ministeri Gripenbergin ehdotus olisi hyväksytty, olisi konsuli Möller luullakseni saanut ensimmäisen dekorationsa Suomesta. Vasta viime keväänä hän nim. sai Norjan Olavin K II, marraskuussa hän näytti minulle ulkoasiainministeri Tryggeriltä saamansa sähkeen, jossa ilmoitettiin hänen saaneen - ilmeisesti hyvin ansaitun - Vaasan K II ja viime matkallani hän jälleen näytti minulle Madridista saamansa sähkeen hänelle myönnetystä Espanjan Merito Civilin K I:stä. Vaikka olenkin maininnut tästä seikasta, en sille tahdo antaa sen suurempaa merkitystä. Mutta jos konsuli Möller on tiennyt, kuten minun on syytä epäillä, että hänelle oli v. 1926 ehdotettu suomalaista kunniamerkkiä eikä hän sitä saanut, niin ei ole mahdotonta, etteikö hän ole ottanut sitä kiittämättömyyden osi-

tukseksi, jonka seuraukset siten mahdollisesti tuntuvat tässäkin asiassa.

Tilanne on siis sellainen, että molemmat puutavara-intuojain järjestöt ovat uuden "Juntan" asettamisen jälkeen pyrkineet sen jäseniksi. Asiaa ei kuitenkaan oltu vielä ratkaistu, kun eilen tapahtunut hallituksen ero yhdellä iskulla muutti kokonaan tilanteen uusien miesten joutuessa käsittelemään asiaa. Ja todennäköisesti uuden komissionin työhön saattanee nyttemmin suhtautua senkin vuoksi hyvin rauhallisesti, että sen ehdotukset joutuvat - niin on sanottu - cortesin käsiteltäviksi eikä päätös niin muodoin enään riipu vain muutaman miehen mielivallasta eikä siitä, millä tavalla kukin asiasta kiinnostettu piiri tai yksityinen asiansa heille esittää, puhumattakaan muunlaisesta "vaikutuksesta."

Kun lehdissä on ollut osaksi erheellisiä osaksi puutteellisia tietoja tästä kysymyksestä ja kun lähetystön lähettämien tietojen nojalla ei lehdille ole annettu siitä lyhyttä selostusta, liitän sellaisen tätä tarkoitusta varten raporttiini.

Madridissa, tammikuun 29 p:nä 1930.

P.S. Sen jälkeen kuin edellä oleva oli jo kirjoitettu tuli Sr. Arbós tänään tapaamaan minua. Sävy oli tuntuvasti muuttunut. Liekö siihen vaikuttanut se, että hän tiesi minun puhuneen asiasta myös Sr. Galindon kanssa. Tällä kerralla hän selvensi lausuntoaan sikäli, että "Juntan" ehdotukset eivät olisi merkinneet meille vaaraa, jos hänen liittonsa olisi saanut ratkaista tuontimäärät. Huomautin hänelle, että se oli kuitenkin vain mahdollisuus enkä minä voinut hyvässä uskossa jättäytyä sen varaan mitään tekemättä, sillä minun oli otettava huomioon myös toiset mahdollisuudet, ja, kuten hän itsekin on selvillä, näillä

LEGATION DE FINLANDE

oli liiankin paljon tukea toteutuakseen. Lopuksi hän selitti ja vakuutti ymmärtävänsä minun toimenpiteeni, mutta ei Ruotsin menette-
lyä, kun se ei ole toiminut yhteisymmärryksessä importöörien liiton
kanssa, vaan juonitellut sen selän takana. Tällä kerralla jo hänkin
mainitsi, vahvistaen Sr. Galindon minulle antaman tiedon, että kon-
suli Möller on ollut ainakin näkyväinen "spiritus rector" taistelus-
sa meitä vastaan puutavara-asiassa. Muuten minusta tuntuu, että
häntä enimmäen suututtaa koko asiassa se, että "Juntan" mukana meni-
vät myttyyn alkuperäiset monopoolisuunnitelmat ja ne kun olivat jo
niin lähellä toteutumistaan. Siitä kai minuunkin kohdistunut när-
kästys. Muu on ollut hänelle enemmän tai vähemmän sivuseikka. Mai-
nitsemista ansaitsee vielä eräs pieni kuvaava detalji. Hän sanoi
siinä tapauksessa, että hän tulee uuden "Juntan" jäseneksi, tule-
vansa tekemään kaikkensa tämän toiminnan jarruttamiseksi.

Suomennan tähän lopuksi hänen t.k.
28 kansantalousministerille lähettämän sähkösanomansa, josta lähe-
tystö sattumalta sai jäljennöksen, vieläpä ennen kuin se oli asian-
omaisen vastaanottajan käsissä:

"Kansantalousministerille.

28 p:nä tammikuuta Barcelonasta.

Kokoontuneina Barcelonan Puutavarakamari (Cámara
Sindical de Maderas de Barcelona), puutavarateollisuuden harjoitta-
jat, puutavaran kauppiaat ja tuottajat, Madridissa toimivan Asocia-
cion Española de Importadores de Maderan jäsenet ja kannattajat,
pyytävät Teidän Ylhäisyyttäenne liittämään Kansallisen Metsätalouden
Tarkastuskomiteaan sanotun Asociacion Españolan ehdottamat edustajat
pyytäen yksimielisesti vapaan puutavaraintuonnin jatkumista. He ano-
vat kunnioittaen Teidän Ylhäisyyttäenne siirtämään mainitun Tarkas-
tuskomitean ohjesäännön, samaten kuin kaikkien sen mahdollisesti te-
kemien ehdotuksien hyväksymisen toistaiseksi, kunnes Asociacion Es-
pañola tulee esittämään Komitealle syynsä audienssissa, jonka he o-
vat pyytäneet Teidän Ylhäisyydeltänne. Teidän Ylhäisyytenne oikea-

LEGATION DE FINLANDE

mielisyys on meille takeena kohtuullisen toiveemme ottamisesta huomioon. Sydämelliset tervehdykset."

On merkille pantavaa, että Sr. Arbós tässä sähkönsään siinä mainittujen piirien ja järjestöjen nimessä asettuu vapaan puutavarantuonnin kannalle, omaksuen siis saman mielipiteen, jonka Sr. Galindo minulle esitti Barcelonassa. Minulle ei hän tästä nyt omaksutusta kannasta puhunut vielä mitään. Se tulee ehkä esille huomena, jolloin vielä tapaan hänet.

Madridissa, tammikuun 30 p:nä 1930.

Viilo Savu

SUUNNITELMAT PUUTAVARAIN TUONNINRAJOITTAMISESTA

ESPANJASSA RAUENNEET.

Otsikossa mainitusta Suomen viettiäkin läheisesti koskevasta kysymyksestä olemme saaneet seuraavia tarkempia tietoja.

Kysymys puutavaraintuonnin rajoittamisesta Espanjaan on muodossa taikka toisessa ollut jo pitemmän aikaa päiväjärjestyksessä. Alkuaan sen herättivät Espanjan metsäteollisuutta harrastavat piirit pari vuotta sitten siinä muodossa, että Espanjan puutavaratulleja olisi koroitettava ja että olisi perustettava erikoinen huoltokomitea valvomaan ulkomaisen puutavaran tuontia. Ehdotus ei saanut hallituksen hyväksymistä, mutta sen sijaan syksyllä 1928 asetettiin erikoinen komissioni valvomaan metsäteollisuuden sekä kotimaisen että ulkomaisen puutavaran kulutuksen ja tuonnin etuja. Vähän sen jälkeen kävi selville, että oli myöskin olemassa suunnitelmia jonkinlaisen monopoolijärjestelmän aikaansaamisesta puutavarakaupan alalla Espanjassa. Suunnitelman tarkoitus oli rajoittaa jollain tavoin maassa toimivien puutavaraimportöörin lukumäärä.

Sen jälkeen ei asiasta pitkään aikaan kuulunut mitään, ennenkuin viime heinäkuussa eräs madridilainen lehti julkaisi uutisen, jonka mukaan suunniteltiin erikoisen säännöstelevän komissionin asettamista, joka saisi tehtäväkseen rajoittaa Espanjan puutavaraintuonnin vuosien 1922-1927 pohjalla puoleen nykyisestään.

Vielä saman kuun lopulla asetettiin tämä komissioni, joka on tunnettu nimellä "Junta de Racionalizacion de la Produccion Maderera y de su Industria" eli suomennettuna "Komitea Puutavaratuotannon ja sen Teollisuuden Järjestelyä varten". "Juntan" asettamista koskevassa asetuksessa lausuttiin m.m., että sen tehtävänä

LEGATION DE FINLANDE

olisi harjoittaa pysyväistä kontrollia, jakaa puutavaramäärät sekä ehdottaa toimenpiteitä kotimaisen tuotannon tai kulutuksen hyväksi sekä tutkia ja tehdä ehdotuksia sellaisiksi toimenpiteiksi, jotka - tarkoittaen maan kauppataseen parantamista, kuitenkin niin, ettei kulutus joudu kärsimään - ovat omiaan suojaamaan ja kehittämään maan puutavararikauksia ja -teollisuutta. Toimenpide ei siis millään tavoin ollut yhteydessä pesetan laskun kanssa, kuten jossain yhteydessä on väitetty.

Kesti kuitenkin kauan aikaa ennenkuin "Junta de Racionalizacion" sai ehdotuksensa valmiiksi. Vasta viime joulukuussa se allekirjoitti mietintönsä, joka sisälsi m.m. ne tunnetut ehdotukset, jotka hyväksytyinä olisivat merkinneet Suomen puutavarainviennin supistamista melkein olemattomiin Espanjassa. "Juntan" ehdotukset nostattivat todellisen sanomalehtisodan. Ja lisäksi sen mietintöön tyytymättömät puutavaramiehet, Sr. Don Adrian Piera - joka juuri suurella tarmolla oli johtanut taistelua "Juntan" ehdotuksia vastaan - etunenässä perustivat uuden puutavarakauppiainien liiton, Federacion Nacional de Importadores de Madera, vastapainoksi vanhalle järjestölle, Asociacion Española de Importadores de Madera, joka oli asettunut kannattamaan "Juntan" ehdotuksia, koska ne lupasivat sen, mihin jo aikaisemmin oli pyrittykin, nim. puutavarain tuojien lukumäärän rajoitukseen, s.o. tilanteeseen, joka nykyisille suurimmille puutavarain tuojille olisi taannut jonkinlaisen monopoliaseman.

Kolmisen viikkoa taisteltiin mietinnöstä ennenkuin hallitus vihdoon tammikuun 7 p:nä teki asiasta päätöksensä. Uudessa Kuninkaallisessa Asetuksessa määrätään "Junta de Racionalizacion" hajoitettavaksi, koska se oli tehtävänsä tehnyt ja sen tilalle asetettiin pienempi kotimaisen metsätalouden valvontakomitea. Asiallisesti päätös on tulkittava niin, että "Junta de Racionalizacionin" ehdotuksia ei oltu hyväksytty ja että ainakin tällä kerralla oli siten luovuttu ajatuksesta ryhtyä säännöstelemään puutavaraintuontia Espanjaan. Siten oli myöskin torjuttu se vaara, joka uhkasi Suomen puutavarainvientä tähän maahan.

RAF

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cg

ASIA:

Asiainhoitaja Oskariin Rapo no 5
Madrid

1/2 1980

LEGATION DE FINLANDE

N:o 107/30.

Madrid, helmikuun 1p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No	vi.	12 30/30
10/2 30	No	67
THIMA	OSAATO	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 5/1930, joka sisältää:

Matkani Lissaboniin ja mahdolliset
kauppasopimusneuvottelut Portugalin kanssa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vän kunnioitukseni vakuutus.

Nils Stenius

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LAHETYSTO

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 5/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No 5/280 par. 1930	
10/2.30	No L-L
RYHMÄ	OSASTO
5	29

Matkani Lissaboniin ja
mahdolliset kauppasopi-
neuvottelut Portugalin
kanssa.

Kuten Herra Ulkoasiainministeri tietää, ei minulla vielä ole ollut tilaisuutta matkustaa Lissaboniin jättääkseni valtakirjani sikkäläiselle ulkoasiainministerille. Kesällä kirjoitin asiasta yksityisesti Ulkoasiainministeriön Herra Kansliapäällikölle, vapaaherra Yrjö-Koskiselle, huomauttaen, että mielestäni oli parasta ensin tehdä Madrid selväksi s.o. tehdä vierailuni tšekäläisten lähetystöpäälliköiden luona, mihin minulla tuli olemaan tilaisuus vasta syksyllä heidän paluunsa jälkeen Madridiin, ja lähteä Lissaboniin vasta lomani jälkeen seuraavan vuoden alussa. Siltä varalta, että hän pitäisi parempana toisenlaista ohjelmaa, pyysin vastaavia ohjeita. Kun niitä ei ole tullut, olen katsonut, ettei ehdottamaani suunnitelmaa vastaan ole ollut mitään muistuttamista.

Kun sitten näkyi tietoja siitä, että Espanjan kuningas vastaisi huhtikuussa Portugalin presidentin tänne lokakuussa tekemään vierailuun, olin ajatellut ajan ja kulujen sääntämiseksi tehdä oman matkani niin, että se sopisi yhteen tämän

kanssa. Nyttemmin on kuitenkin sattunut seikkoja, jotka pakottanevat luopumaan tästä ajatuksesta ja kiiruhtavat lähtöäni Lissaboniin.

Olin jo lähettänyt tiedot Portugalissa viime joulukuun 31 p:nä voimaansaatetusta tullitariffista (kirjelmä n:o 66/30 v.k. 23 p:ltä) sikäli kuin ne koskevat meidän vientiartikkelitamme, kun sain v.k. 26 p:nä Ulkoasiainministeriön sähkeen asiasta ja tiedustelun, mitä olisi tehtävä. Vastasin tähän heti ilmoittaen, että tulleja on korotettu ja että olen suunnitellut matkaa Lissaboniin. Enempää en voinut sanoa paikallisia olosuhteita tuntemattomana. Kuten lähettämästäni kirjelmästä käy selville, on korotus ollut yleinen sekä minimi- että maksimitariffeissa, jälkimmäisessä kuitenkin monin verroin suurempi, josta ne maat, kuten Suomi, joilla ei Portugalin kanssa ole kauppasopimusta, joutuvat enemmän kärsimään.

Lissabonista saamieni yksitiskohtaisten tietojen nojalla voin lisäksi ilmoittaa seuraavaa.

Konsuli W a n g kertoo tullinkorotuksen jo vaikuttaneen häiritsevästi Suomen ja Portugalin väliseen kauppaan. Niinpä Lissabonin suurin puutavarafirma, Bernardino Fos. & Ribero oli käynyt hänelle valittamassa täten syntyneitä tilannetta. Mainittu toiminimi oli syys-lokakuussa ostanut Kemi O.Y.:ltä 1300 m³ lankkuja ja Metsähallitukselta 1200 m³ lankkuja laivattavaksi heti ensi avovedellä, mutta uuden tullitariffin aiheuttama n. 1700 punnan korotus asettaa kysymyksenalaiseksi, voiko toiminimi pysyä sopimuksessaan. Konsuli Wang lisää, että kysymyksessäoleva toiminimi on huomattavasti yli miespolven säännöllisesti ostanut suomalaista puutavaraa asettaen sen ruotsalaisen edelle ja että olisi valitettavaa, jos maamme menettäisi sellaisen ostajan. Muuten Suomen asema Ruotsin rinnalla olisi hyvä, sillä Ruotsi ei voi tarjota yhtä leveätä puutavaraa kuin Suomi, mikä on yksi niitä syitä, joitten nojalla suomalaiselle puutavaralle siellä annetaan

etusija. Omasta puolestaan konsuli Wang kehottaa minua kiirehti-
mään tuloani Lissaboniin sekä yrittämään saada aikaan sopimus Por-
tugalin kanssa huomauttaen, että ulkoasiainministeriössä on uutta
väkeä ja kun vanha vihollisemmekin Oliveira Soares
on poissa, ei hän luulisi sopimuksen aikaansaamista niinkään mahdot-
tomaksi kieltolaista huolimatta, koska Portugali on joku aika sit-
ten tehnyt sen Turkinkin kanssa "der var like daarligt stillet som
os overfor dette land".

Myöhemmin hän vielä kirjoittaa, että hän on
yhdessä edellämainitun toiminimi Bernardino Fos. & Riberon omista-
jan, herra Oscar Maian kanssa jo ryhtynyt valmistamaan
maaperää, jotta kysymys neuvotteluista voitaisiin heti Lissaboniin
tultuani ottaa esille. Hänen sanojensa mukaan herra Maialla on hy-
vät suhteet niissä piireissä, jotka käsittelevät kauppasopimusky-
symyksiä, joten tällä kerralla olisi ehkä enemmän mahdollisuuksia
kuin aikaisemmin saada aikaan sopimus Portugalin kanssa. Mutta
asia olisi hoidettava nopeasti ennenkuin ehtii tapahtua henkilö-
vaihdoja ulkoasiainministeriössä.

Tämän nojalla lähetin v.k. 31 p:nä Ulkoasia-
ainministeriölle seuraavan sähkeen;

16 Wang ilmoittaa tilanne erikoisen suotuisa neuvottelu-
ja sopimuksen solmiamista varten stop kiirehti tuloani
ehsi tilassa ennen kuin tapahtuu muutoksia ministeriössä
ellei esteitä lähden tiistaina aluksi tarkastan maape-
rää stop siltä varalta Wangin tiedot oikeat pyydän kii-
reellisesti ohjeita koska arkistostamme en löytänyt ai-
kaisemmin annettuja stop edellyttäen osoittautuu mahdol-
liseksi ei vain deklaratio vaan kauppa meri sopimus odo-
tan ehdotusta ensi tilassa viittaa kirjelmäämme 176/27

Tällaiselta näyttää siis tilanne konsuli
Wangin mukaan Lissabonista katsottuna. Alun toista viikkoa sit-
tenhän siellä lisäksi tapahtui hallituksen vaihdos kenraali Do-

mingos da Costa Oliveiran tullessa pääministeriksi ja kapteeni Fernando Brancon tullessa ulkoasiainministeriksi. Uudesta ulkoasiainministeristä ei konsuli Wang maininnut mitään erikoista, joten tuntuu siltä, että hän ja herra Maia asettavat toiveensa toisiin miehiin. Hän lausuu vain että kaikki ovat tyytyväisiä siihen, että Oliveira Salazar jäi edelleen rahaministeriksi.

Kirjelmässään n:o 176/46/27 toukakuun 14 p:ltä 1927 on ministeri Gripenberg esittänyt varsin tarkkaan sopimusta tehdessä varteen otettavat seikat. Jos tyydytään vain deklaraatiolla, mistä hän on liittänyt edellämainittuun kirjelmänsä ehdotuksen, järjestämään Suomen ja Portugalin väliset kauppasuhteet, olisi mielestäni sen kohtaan 3 kuitenkin liitettävä sanat "spécialités portugaises", samaten kuin v.1925 tehdyssä Suomen ja Espanjan välisen sopimuksen art. 3c, osoittamaan, että portugalilaiset erikoisviinit ostetaan vain sieltä. Suotavampaa tietysti olisi saada aikaan täydellinen kauppasopimus, johon Portugalin korkeat laivamaksut huomioonottaen olisi otettava mukaan merenkulkua koskevat määräykset. Erittäin kiitollinen olisin saadessani tänne täydentävää tilastoaineistoa, sillä viimeksi tänne saadut päätävät vuoteen 1926 sekä tietystikin sähkössä pyytämäni ohjeet.

Te tunnette ja muistatte varmaan, Herra Ministeri, edeltäjäni lukuisista tätä asiaa koskevista raporteista, mitä vaikeuksia suotuisan ratkaisun tiellä on Lissabonissa aikaisemmin ollut. Tällä hetkellä ovat mahdollisuudet saamieni tietojen mukaan parantuneet. Ja minä olen vakuutettu siitä, että Lissabonissa oleva konsulimme, herra Otto Wang, joka kunniakonsuliksi on suurella tunnollisuudella koettanut täyttää tehtävänsä, on kaikesta päättäen oleva minulle ensikertalaisena siellä suureksi avuksi parhaansa mukaan tukien minua tehtävieni suorittamisessa.

Tavatessani tänään Sveitsin tšekäläisen ja myös Lissabonissa akreditoitudun lähettilään ministeri S t u t z - in sain häneltä muutamia hyviä neuvoja, joitten toivon auttavan minua saamaan valtakirjani jättötilaisuuden mahdollisimman nopeasti. Se olisi erittäin onnellista, sillä siten ei minun siihen tarvitsisi haaskata, kuten siellä joskus on sattunut, viikkomääriä odotukseen voimatta tehdä virallisesti mitään asiamme hyväksi.

Madridissa, helmikuun 1 p:nä 1930.

Kiilo Basuaga

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9.

ASIA:

Asiainhoitaja Orammaan rap. no 6
Lissabon

11/2 1930.

LEGATION DE FINLANDE

Lissabon, helmikuun 12 p:nä 1930.

N:o 157/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 6 281 ac. D. 10 30		
21/2.30	5	172
FINLAND	AMERICA	ASIA
S	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 6/1930, joka sisältää:

Primo de Riveran ero ja suunnan muu-
tos Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vän kunnioitukseni vakuutus.

Kiito Stasuaq

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 6/1930.

MINISTERIO		
6/231 (ac. 10 30)		
21/2.30	?	LRZ
REVISOR	CONTADOR	ACIA
5	Cg	

Primo de Riveran ero ja
suunnan muutos Espanjassa.

Valitettavasti minun on ollut pakko muiden kiireellisten töiden takia lykätä raportin laatiminen Espanjassa äskettäin tapahtuneesta diktatuurihallituksen eroista tuonemmaksi. Sen yksityiskohtaiseen kuvaukseen ei enään ole syytä, sillä Primo de Riveran vallasta luopuminen on jo esitetty verraten tarkkaan kotimaisissa lehdissäkin. Eräitä reu-namuistutuksia voinen ehkä näinkin myöhään vielä kuitenkin tehdä.

Vielä viime kesänä, kun kenraali Primo de Rivera antoi Kansalliskokoukselle uuden perustuslakiehdotuksensa ja samanaikaisesti ilmoitti aikovansa täydentää Kansalliskokousta tarjoamalla entisille hallitusten ja cortesin presidenteille y.m. sen jäsenyyttä ja siten myös yhteistyötä diktatuurihallituksen kanssa, katsottiin hänen asemansa sattuneista vaikeuksista huolimatta vielä verraten lujaksi.^{+) Pidet-tiin}hän perustuslakiehdotuksen esittämistä merkinä siitä, että

^{+) Viittaan m.m. ministeri Gripenbergin raporttiin n:o 249/28/29.}

LEGATION DE FINLANDE

kuningaskin, jonka tiedettiin olleen vanhan, v:den 1876 perustuslain muuttamista vastaan, oli lopulta taipunut diktaattorin tahtoon. Ja vielä syyskuussa, kun tuli kuluneeksi kuusi vuotta Primo de Riveran vallankaappauksesta, hän sai vastaanottaa kuninkaalta hyvin ystävälliseen ja ylistävään sävyyn laaditun onnittelusähkeen. Kaikki näytti siten olevan varsin hyvässä kunnossa. Todellisuudessa oli hänen asemansa kuitenkin alkanut jo silloin huomattavasti horjua.

Primo de Riveran kannalta oli ilmeinen erehdys, että hän antoi sanomalehdille jotakuinkin täydellisen vapauden lausua mielipiteensä uuden perustuslakiehdotuksen johdosta. Siten hän päästi poliittiset intohimot valloilleen ja antoi vapaasti arvostella ainakin tätä toimenpidettensä. Samalla kuin uusi perustuslakiehdotus sai osakseen murhaavan arvostelun, samalla kävi selväksi yleinen kaipuu säännöllisten perustuslaillisten olojen palaamisesta. Toinen erehdys oli vetää vanhat päälliköt näyttämölle tarjoamalla heille paikkaa Kansalliskokouksessa. Nämä saivat siten erinomaisen tilaisuuden tehdä itsensä jälleen huomatuiksi sekä intrigoida hallitusta vastaan ja lopuksi yliolkaisesti ilmoittaa, että he kiittävät kunniasta istua Kansalliskokouksen jäseninä. Kolmas erehdys oli hallituksen toimenpiteet pesetan laskun estämiseksi. Oli jo alunperin ilmeistä, että yritys taistella 300 milj. pesetalla kansainvälistä keinottelijajoukkoa vastaan oli ilman muita ja riittäviä toimenpiteitä pesetan kurssin turvaamiseksi epäonnistunut toimenpide. Lisäksi tuli vielä loppusyksyllä oikeusjuttu ent. pääministeriä Sanchez Guerraa vastaan. Jälleen annettiin tilaisuus poliittiseen demonstratioon sen sijaan, että hänet olisi, kuten ilmeisesti kesällä suunniteltiin, ilman muuta vapautettu, kun häntä ei kuitenkaan uskallettu tuomita. Se oli heikkouden osoitus.

Seuraukset alkoivatkin ennen pitkää näkyä. Ensimmäisenä Kansalliskokouksen istuntojen lykkääminen

viikosta viikkoon. Hallitus horjui kilpaa sen ja pesetan kurssin kanssa. Lisäksi tuli tyytymättömyys muutamiin hallituksen jäseniin. Jo marraskuussa ennen lomalle lähtöäni puhuttiin aivan yleisesti osittaisesta hallituspulasta. Ja kun päästiin joulukuuhun alettiin puhua yleisestä kriisistä ja nimetä henkilöitä, jotka mahdollisesti tulevat muodostamaan uuden hallituksen.

Tammikuun alussa oli tilanne hallitukselle mitä huonoin. Eräs tapaamani ulkovaltain lähettiläs lausui siitä, että niin paljon hyvää kuin Primo de Rivera onkin maaleen tehnyt, tekee hän nyt yhtä paljon vahinkoa pysymällä vallassa; pesetan kurssin romahdus vie häneltä lopunkin kannatuksen, sillä hinnat nousevat ja kaikkialla kuulee kansankin jo syyttävän siitä yksinomaan häntä. Viimeiseen saakka hän kuitenkin koetti pelastaa asemaansa. Keinot vain olivat kaikkea muuta kuin luottamusta herättäviä. Toisella hetkellä hän puhui erostaan, toisella peruutti erohuhut, laati toimintasuunnitelmia lähintä puolta vuotta varten jättäen samalla kaikki epätietoisiksi siitä, mitä sen jälkeen seuraisi, sanalla sanoen yhtä horjumista puoleen ja toiseen. Vielä kerran hän kohtalokkaan tammikuun kulessa sai sentään kokea, ettei hän kaikesta huolimatta ollut menettänyt suosiotansa. Tarkoitin Barcelonan näyttelyn lopettajaisia. Kahdesti hän joutui siellä sellaisten suosionosoitusten kohteeksi, että yksin kuninkaankin osaksi tulleet kättentaputukset olivat heikkoja niiden rinnalla. Mutta se oli varmaan myöskin viimeinen kerta. Ei kulunut kahta viikkoakaan kun hän lopulta huomasi asemansa kestättömyyden.

Ero tapahtui rauhallisemmin kuin oli odotettu. Esimerkkinä siitä millaisia tapahtumia täällä odotettiin voin mainita, että englantilainen kolonia oli jo tammikuun alussa saanut kehoituksen levottomuuksien sattuessa siirtyä suurlähetystönsä turviin. V.k. 28 p:vän illalla ja seuraavana päivänä ajelin kaupungilla tutustuakseni tilanteeseen. Olihan se

tavallisesta poikkeava. Kuninkaallinen palatsi vahvasti vartioitu, tiheät aseistetut poliisipatrullit kaduilla ja väkeä tavallista enemmän liikkeellä. Millään huomattavalla riemulla ei hallituksen vaihdosta kuitenkaan tervehditty ja linnalle pyrkivät mielenosoittajatkin huusivat: "Alas Berenguer! Eläköön tasavalta!". Seuraavana päivänä oli kenraali Primo de Riveran asunnon edustalla ollut häntä vastaan kohdistettu mielenosoitus.

Mitä on sanottava sitten uudesta hallituksesta? Merkitseekö sen valtaan tulo muuta kuin miesten vaihdosta?

On sanottu, ettei tapahtunut hallituksen vaihdos merkitse mitään suunnanmuutosta. Kenraali seuraa kenraalia, eikä muuta. Ja sellainen on ollut "tavallisen espanjalaisen miehen" arvostelu tilanteesta. Näennäisestihän se niin onkin. Mutta se seikka, että uusi hallitus on vannonut uskollisuutta maan perustuslaille, osoittaa kyllin selvästi sen pyrkimystä palata säännöllisiin oloihin. Ja tältä pohjalta on myöskin ymmärrettävä se yleinen tyytyväisyys, jolla sanomalehdistö otti vastaan uuden hallituksen. Puolueet muodostuvat parhaillaan olakseen valmiit vaalitaisteluun, mikä myöskin osoittaa, että aktiivisten poliitikkojen piireissä katsotaan suunnan muuttuneen ja että nykyinen hallitus edustaa vain välitilaa ennen cortesin kokoontumista.

Uuden hallituksen päämiehen vaali taas osoittaa, että kuningas itse kävi lopulta asioihin käsiksi. Oliko vaali onnistunut vai ei, siitä ollaan eri mieltä. Erikoinen suosittu ei kenraali Berenguer laajoissa piireissä liene. Ja vaali osoittaa ainakin sikäli huonoa psykologiaa, että Marokon sodan päättäjän seuraajaksi tulee mies, joka Marokon tapahtumien vuoksi joutui sota-oikeuden eteen. Hänet kyllä vapautettiin, mutta syistä, joista eivät ainakaan laajat piirit ole tietoisia, joten hän siis edelleenkin kantaa edesvastuun silloisista tapahtumista.

Hyvin informoidulta diplomaattiselta taholta nimittäin kuulin, että kenraali Berenguer oli toiminnassaan seurannut kuninkaan yleisesikunnan ohitse antamia ohjeita. Tästä oli seurauksena, että hän oli antanut armeijan edetä vahvistamatta kylliksi huolellisesti vallattua aluetta, jolloin riffit pääsivät pahasti yllättämään armeijan. Näin ollen olisi Berenguerin tuomio kohdistunut välillisesti kuninkaaseen. Hänet erotettiin vain armeijasta ja - nimitettiin kuninkaan sotilaskabinetin ja henkivartioston päälliköksi. Nyt hän jälleen toimii kuninkaan erikoisena luottamusmiehenä.

Hallituksen kokoonpano ei myöskään lopulta muodostunut sellaiseksi kuin odotettiin. Monet tunnetut poliitikot, jotka aluksi mainittiin ministeriehdokkaina, jäivät siitä lopulta pois ja jällelle jäi enemmän tai vähemmän toisen asteen miehiä. Vielä on huomattava, että tuskin kukaan heistä edustaa mitään määrättyä poliittista piiriä. Nykyinen hallitus vastaa siten lähinnä toimitusministeristöä.

Tilanne on tällä hetkellä varsin epämääräinen. Cortesin vaaleista ei hallitus ole ilmoittanut vielä mitään varmaa. Se näyttää päätyökseen lähinnä ottaneen hallituskoneiston puhdistamisen diktatuuriajan miehistä ja edellisen hallituksen päätösten peruuttamisen. Sitä menoa jatkaen ei kuitenkaan asiat paljon parane. Monet suuret kysymykset odotavat nopeata ja tarmokasta puuttumista asioihin, lähinnä tietysti valuutta-kysymys. Uuden hallituksen tultua valtaan parani pesetan kurssi hetkeksi osoittaen kuitenkin jälleen heikkenemisen oireita. Toinen tärkeä ja vaikea kysymys, jolla voi olla varsin laajakantoiset seuraukset on espanjalaisten viinien vienti Ranskaan. Ranskassa on nim. tullut voimaan laki, joka kieltää sekoittamasta ulkolaisia viinejä ranskalaisiin ja niitä sellaisina maasta viemästä. Tämä merkitsee Espanjan viininviennin pysähtymistä Ranskaan. Se ei ole mikään vähäpätöinen asia, sillä

LEGATION DE FINLANDE

näitä viinejä on sinne viety vuosittain n. 300 milj. pesetan arvosta. Espanjan viiniviljelijöiden keskuudessa vallitseekin sen johdosta suuri huolestuminen ja Ranskan kauppasopimusta on vaadittu irtisanottavaksi. Tämän kysymyksen takia kävi Ranskan kauppaministeri Flandin tammikuussa Espanjassa, mutta silloin ei kysymystä vielä saatu sovittua.

Valitsijajoukkojen kannasta on tällaisessa maassa vaikea lähteä ennustelemaan mitään. Kuvaavaa kuitenkin on, että Primo de Riveran puolue Union Patriotica on kuolemma mukaan menettänyt hänen eronsa jälkeen joukoittain jäseniä. Kehenkä he liittyvät, on vielä epätietoista. Tulevaan johtajaan todennäköisesti, mutta hänestä ei ole vielä varmuutta. Näennäisen rauhallisuuden alla kytee myöskin vallankumouksen ajatus. Ei ole puuttunut kuningashuoneeseenkaan kohdistettuja arvosteluja ja tasavaltalaiset eivät suinkaan ole myöskään toimettomina.

Lissabonissa, helmikuun 11 p:nä 1930.

Kiilo Pasunag

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg.

ASIA:

Asiainhoitaja Orasmaan rap. no 7.
Lissabon

12/2 1930.

LEGATION DE FINLANDE

Lissabon, helmikuun 12 p:nä 1930.

N:o 162/30.

MINISTERIO		
7	22	10 30
21/2.30		
PÄIVÄ	KUUKAUS	VUOSI
5	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää ra-
porttini n:o 7/1930, joka sisältää:

Puutavaraintuojain liitto ja kysymys puu-
tavaraintuonnin supistamisesta Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän
kunnioitukseni vakuutus.

K. J. Procopé

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 7/1930.

7/28/1930		
21/2.30	3	112
		ASIA
5. C9		

Puutavaraintuojain liitto ja
kysymys puutavaraintuonnin su-
pistamisesta Espanjassa.

Kuten jo Ulkoasiainministeriölle t.k. 6 p:nä lähettämässäni sähköessä ilmoitin, on Espanjan puutavaraintuojain liitto nyttemmin yleiskokouksessaan päättänyt asettua kannattamaan puutavarain vapaata tuontia. Lyhyt sähkö vaatii erinäisissä suhteissa muutaman sanan täydennykseksi tästä tärkeästä päätöksestä.

Edellisessä, puutavara-asiaa koskevassa raportissa esittämäni oletus sr. Arbósin suhteen osoittautui oikeaksi. Ollessaan toisen kerran luonani hän nimittäin myönsi asettuvansa nyttemmin myöskin kannattamaan puutavarain vapaata tuontia. Siten oli samalla pahin este tämän meille niin huomattavan ratkaisun tieltä poistettu, sillä viimeseen saakka sr. Arbós, vielä Barcelonassa ollessani, koetti puolustaa vanhan "juntan" rajoitussuunnitelmia, ymmärtääkseni lähinnä niihin läheisesti liittyvien monopolisuunnitelmien takia. Päätöksestä oli seurauksena, että odotetusta liiton hajoamisesta ei tullutkaan mitään. Niinpä aikaisemmissa raporteissa mainitsemani liiton ent. presidentti, sr. Lantero, otti takaisin erohakemuksensa.

Sähköessäni mainitsin myös liiton minul-

le lausumasta tunnustuksesta. Sain siitä ensiksi tiedon sr. Galindolta. Hän kertoi lisäksi, että samassa yhteydessä oli päätetty Ruotsin Madridin-lähettiläälle esittää tyytymättömyys hänen toimintaansa puutavara-asiassa. Ennen lähtöäni koetin saada asiaan vielä varmennuksen sr. Lanterolta. Hän kertoi, että sen suuntainen päätös oli kyllä tehty, mutta myöhemmin päätöksen sanamuotoa tarkistettaessa sitä oli kuitenkin tuntuvasti miedonnettu, joten siihen ei jäänyt muuta kuin valittelu siitä, että sr. Arbós, liiton presidentti, ei ollut saanut tilaisuutta puhua asiasta ulkoasiainministeri Tryggerin kanssa. Mitä tämä valittelu itseasiassa merkitsee, se selviää edellisestä raportistani.

Täällä sain sitten vastaanottaa puutavarain-tuojain liiton kirjeen, jonka rohkenen kunnioittaen saattaa Herra Ulkoasiainministerin tietoon. Se kuuluu suomennettuna seuraavasti:

H. Y. Suomen Asiainhoitaja. Madrid. Kunnioitettu ystävä, Teidän ja Teidän maanne tyydytykseksi on minulla mieluista tiedoittaa Teille, että espanjalaisten puutavarantuojain Madridissa t.k. I p:nä pitämä kokous, jossa oli läsnä lukuisia edustajia sen sisaryhdistyksistä, Cámara Sindical de Maderas Barcelonassa ja Pohjois-Espanjan Puutavarayhdistys Bilbaossa, päätti edelläkävyn jonkun aikaa sitten päiväjärjestyksessä olleita asioita koskeneen ajatusten vaihdon jälkeen seuraavaa: Kääntyä H.Y. Suomen Madridissa olevan Ministerin ja Parooni de Wreden, Suomen Sahanomistajayhdistyksen presidentin, puoleen kiittäen heitä mielenkiinnosta, jolla he olleissa olosuhteissa ovat toimineet yhteisymmärryksessä meidän liittomme kanssa, ensinmainittu antaen selityksiä, jotka kokous katsoo täysin oikeutetuiksi. Lähettää mainitulle yhdistykselle tiedoksi meidän jäsentemme ja johtokuntamme nimiluettelon. Kunnioittavimmin Teidän J. Arbós.

Kirjeen johdosta on vain sanottava, että sen sisällys poikkeaa varsin oleellisesti liiton aikaisemmin omaksumasta kannasta, kuten minulla on aikaisemmin ollut tilaisuus Herera Ulkoasiainministerille kertoa. Sellaisena ainakin kuin sr. Arbós aikaisemmin liiton kannan esitti, ei se ollut sopusoinnussa minun kantani kanssa. Mutta kun loppu on hyvä - mistä tämä kirje on osaltaan myös todistuksena - on kaikki hyvin. Kohtalon ivaa vain, että sen on allekirjoittanut juuri sr. Arbós, joka vielä muutama päivä sitten arvosteli toimintaani kokonaan toisella tavalla.

Kirjelmä, josta lähinnä saan kiittää maamme hyviä ystäviä srs. Galindoa ja Lanteroa, osoittaa mikä merkitys täkäläisissä ammattimiespiireissä on päättyneelle taistelulle annettu. Ja samalla se on miellyttävä tunnustus minulle siitä, että minäkin olen voinut jollain tavoin myötävaikuttaa ja olla osallisena maamme kauppaa vastaan tehtyjen kohtalokkaiden suunnitelmien tuhoamisessa.

Lissabonissa, helmikuun 12 p:nä 1930.

Kiio Pasunay

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA: _____

Asiainhoitaja Orasmaan rap. 8
Lissabon

14/2 1970.

LEGATION DE FINLANDE

Lissabonissa, helmikuun 14 p:nä 1930.

N:o 176/30.

No 8/281 ac D. 10 30		
24/2.30	2	LRL
FINLAND	OSASTO	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Ohellisena myötäliitän kunnioit-
taen raporttini n:o 8/1930, joka sisältää:

Portugalin tullitariffia koskeva tiedoitukseni.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvän kunnioitukseni vakuutus.

Mills Procopé

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 8/1930.

8/231 (ar D. i) 30		
24/2-30		LIP
	ASIA	
S	Cy	

Portugalin tullitariffia
koskeva tiedoitukseni.

Pyydän vielä kosketella muutamalla sanalla Portugalin tullitariffin korotusta koskevan tiedoitukseni viipymistä, koska minua sen johdosta on eräissä kotimaisissa lehdissä arvosteltu perin ilkeämielisesti. Teen sen samalla täydentääkseni Ulkoasiainministeriölle menettelystäni antamiani selityksiä, koska erinäisistä syistä en sänkeessäni tahtonut sanoa sen enempää.

Tullessani keskellä vuotta Madridiin minun täytyi edellyttää, että ne informatio-välineet, jotka lähetystölle tuli Portugalista - kuukausittain ilmestyvä kauppatilasto ja Ulkoasiainministeriön kaupallinen informatiojulkaisu - oli kaikki, mitä sieltä oli tarpeelliseksi katsottu, minkä lisäksi konsuli Wang usein lähetti täydentäviä tietoja. Outona ja vielä niissä erinomaisen rikkinäisissä olosuhteissa, joissa lähetystö toimi koko edellisen vuoden loppupuoliskon - niistä lähemmin alempana - en osannut tarpeeksi tarkata tätä puolta lähetystön toiminnassa. Saadessani sitten konsuli Wangin tulikoroituksia koskevan kirjeen kiinnitin huomiota siihen, että

LEGATION DE FINLANDE

en ollut lähetystössä nähnyt Portugalin virallista lehteä "Diario do Governoa". Ryhdyin ottamaan selkoa asiasta ja tuloksena oli toteaminen, että v. 1928 lehti oli kyllä tullut lähetystölle, mutta ei aikaisemmin eikä sen jälkeenkään sitä oltu lähetystölle tilattu. Minulla ei niin muodoin ollut mahdollisuutta saada tietoja aikaisemmin, etenkin kun Espanjan puutavarakysymys ja sen seuraaminen vuoden vaihteessa vei jotakuinkin tarkkaan aikani, joten Madridin lehdistä asiasta mahdollisesti ollut pieni uutinen ei sattunut silmiini. Tärne tultuani selitti konsuli Wang taas, että vakuutettuna siitä, että lähetystöllä oli "Diario do Governo" ei hänkään aikaisemmin tullut kiinnittäneeksi huomiotani asiaan.

Tyytyessäni lähettämään sanotut tiedot kirjelmässä otin lisäksi huomioon, että suomalaisen puutavaran suurin ostaja Portugalissa, toiminimi Bernardino, Filhos & Ribeiro, oli jo edellisenä syksynä tehnyt ostosopimuksensa. Kun suurimmat kaupat - vastaten n. 75 % edellisen vuoden myynnistä - siten jo oli kuluvaksi vuodeksi päätetty katsoin, että yksityistiedoituksen perilletulo muutama päivä myöhemmin ei millään tavoin voinut olla haitallista, koska kaupat pääasiallisesti tehdään ulkomailla olevien agenttien välityksellä eikä enään voinut olla sanottavan suurista määristä kysymys. Jo tehtyihin kauppoihin taasen ei tiedonannon saapuminen voinut vaikuttaa mitään, sillä niitten voimassapysyminen on kokonaan riippuvainen siitä, saadaanko kauppasopimus aikaan vaiko ei. Asian painopiste oli mielestäni sillä hetkellä Lissabonissa ja sen vuoksi pyysin konsuli Wangilta tarkempia tietoja tilanteesta ja mahdollisuudesta päästä neuvottelemaan siitä Portugalin hallituksen kanssa. Saamani tietojen nojalla lähetin sitten Ulkoasiainministeriölle sähkeen v.k. 31 p:nä.

Minua voidaan ehkä vielä moittia siitäkin, etten ole aikaisemmin käynyt Lissabonissa. Vaikka olenkin jo Herra Ulkoasiainministerille edellisessä Portugalia koskevassa raportissani huomauttanut, miten olin aikani ja matkani suunn-

LEGATION DE FINLANDE

nitellut, pyydän vielä saada kunnioittaen mainita seuraavaa. Otin lähetystön vastaan heinäk. 1 p:nä. Jo sitä ennen oli lähetystön ainoa kanslia-apulainen pyytänyt saada lähteä lomalleen saman heinäk. 1 päivän iltana. Kielsin sen, mutta kun edeltäjänikin suosit- ti hänelle lomaa, koska matka koskisi m.m. samalla hänen Espanjas- sa edustamaansa liikettä, lupasin, että hän saisi lähteä niin pian kuin tilanne sen sallii ~~ja~~ ottaen huomioon, että hänelle ei aikai- sempina vuosina ollut lomaa myönnetty. S.k. 19 p:nä lähetystö maan tavan mukaan siirtyi kesäkuukausiksi San Sebastianiin ja e- lok. 4 p:nä hra Hjelt lähti lomalleen palaten takaisin syyskuun 16 p:nä. Runsaan kuukauden Espanjassa oltuani sain siten hoitaa lähetystöä ilman minkäänlaista apua, jota edeltäjäni aikana ei, sikäli kun minulle on kerrottu, ollut koskaan tapahtunut. Syykuun^{s/} lopussa lähetystö palasi takaisin Madridiin, mutta jo lokakuun 7 p:nä hra Hjelt Ulkoasiainministeriön sähkeen nojalla matkusti Barcelonaan ollakseen mukana näyttelyn laatukilpailussa palkinto- tuomarina palaten matkaltaan s.k. 20 p:nä. Jälleen sain olla kak- si viikkoa ilman apulaista. Sitten aloitin diplomaattikunnan saa- vuttua Madridiin vierailuni lähetystöpäällikköiden luona. Marrask. 20 p:nä lähdin itse käymään Barcelonassa näyttelyä katsomassa ja s.k. 25 p:nä - Ulkoasiainministeriön myöntämän luvan nojalla - lomalleni, jonka Espanjan puutavarakysymyksen tultua kriitillisek- si lyhensin viiteen viikkoon. Tuskin tämä "taistelu" oli päätty- nyt ja minä saanut sitä koskevat tiedoitukset valmiiksi, kun oli lähdettävä Barceloonaan näyttelyn lopettajaisiin. Näissä olosuh- teissa en olisi ainakaan omasta mielestäni voinut jättää Madridia etenkin kun minulle etukäteen sanottiin, että mahdollisesti sai- sin odottaa viikon, ehkä pidemmänkin ajan ennenkuin saisin tilai- suuden edes jättää valtakirjani.

Olen katsonut tarpeelliseksi esit- tää Herra Ulkoasiainministerille edellä olevat yksityiskohtaiset tiedot siltä varalta, että Portugalin matkani jossain yhteydessä

LEGATION DE FINLANDE

joutuisi vielä arvostelun alaiseksi. Minua voidaan ehkä moittia siitä, että en pyytänyt tänne kanslistin loma-ajaksi sijaista. Mutta pidin silloisissa olosuhteissa käytännöllisempänä koettaa tulla toimeen omin neuvoin San Sebastianissa olevan varakonsulimme apuun ja neuvoihin turvautuen, kuin ruveta opettamaan tilapäisapulaista töihin ja olosuhteisiin, jotka itsellenikin kuukauden maassa oltu- ni olivat vielä jotakuinkin vieraat.

Lissabonissa, helmikuun 14 p:nä 1930.

Kiilo Basma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA: _____

Asiainhoitaja Orasmaan raps. no 9.

Lissabon

16/2 1930.

Solainen

LEGATION DE FINLANDE

Lissabonissa, 16 p:nä helmikuuta 1930.

N:o 177/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
Ko. 9/288 h.c.	D. 1030	
27/2.30	?	LIT.
F. A.	U. A.	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 9/30, joka sisältää:

1. Matkani Lissaboniin ja alustavat neuvottelut
kauppasopimuskysymyksestä.
2. Käyntini Presidentti Carmonan luona.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vän kunnioitukseni vakuutus.

Kiilo Pasanen

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

Salainen.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 9/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 9/231/ae. 10 30		
24/2.30		1930
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	Cg	

Matkani Lissaboniin ja
alustavat neuvottelut kaup-
pasopimuskysymyksestä.

Vaikka olenkin jo sähköteitse lähettänyt tärkeimmät tiedot alustavista neuvotteluistani täällä kauppasopimuskysymyksestä, pyydän vielä seuraavassa saada esittää Teille, Herra Ministeri, lyhyen katsauksen oleskeluuni ja toimenpiteisiini Lissabonissa.

Saavuin tänne t.k. 5 p:nä iltapäivällä. Lähdin vielä samana päivänä tapaamaan konsuli Wangia saadakseni häneltä suullisen kuvauksen tilanteesta. Tässä tilaisuudessa ja myöhemmin tavatessani konsuli Wangia hän esitti pääasiallisesti seuraavaa:

Tilanne on sikäli aivan poikkeuksellinen, että toiminimi Bernardino Fos. & Ribeiron johtaja insinööri Oscar Maia suurimpana tšekäläisenä suomalaisen puutavaran ostajana on innostunut auttamaan meitä ja saamaan aikaan kauppasopimuksen Suomen ja Portugalin välillä. Asialle on suureksi eduksi, että hänen perheensä vanha tuttava hra Antonio Maria d'Oliveira Bello on hallituksen edustajana ulkoasiainministeriön taloudellisessa neuvostossa, joka vastaa meidän traktaattikomiteamme. Hra Bello valmistaa neuvoston hallitukselle jätet-

LEGATION DE FINLANDE

tävät lausunnot ja on hänen sanoillansa ratkaiseva merkitys. Tässä kysymyksessä hra Bello portugalilaisia traditioneja noudattaen tahtoo tehdä kaikkensa tukeaksensa herra Maiaa, joka on naimisissa hänen vanhan ystävänsä edellämainitun toiminimen edellisen omistajan tyttären kanssa. Jos sopimus saadaan aikaan - ja siitä konsuli Wang tuntui olevan vakuutettu - saadaan siitä kokonaan kiittää näitä kahta herraa, jotka jo ovat valmistaneet maaperää suotuisaksi asian käsittelyä varten. Tiedustelin häneltä muita henkilöitä, jotka voisivat tukea minua yrityksissäni esittäen eräitä edeltäjäni raporteissa mainittuja nimiä. Hän kehoitti minua vakavasti välttämään tällä kerralla turvautumasta muihin huomauttaen ensiksikin, että jos se tulisi esim. hra Bellon tietoon se vain horjuttaisi hänen luottamustaan meihin ja toiseksi, että hänen mielestään ei olisi nyt seurattava aikaisempaa taktiikkaa mobilisoida mahdollisimman paljon henkilöitä sopimusta vaatimaan, koska Suomen puutavaralla ei tšekäläisillä markkinoilla ole samaa asemaa kuin Espanjassa, jossa tämä taktiikka oli menestynyt hyvin. Parasta on luottaa nykyisiin suhteisiin ja viedä asia lävitse niin vähin äänin kuin mahdollista. Sellainen oli hänen käsityksensä ja neuvonsa minulle paikallisia olosuhteita tuntevana. Samalla hän kertoi, että hra Maia ja hän olivat etukäteen sopineet, että seuraavana aamuna saisin salaisesti tavata hra Belloa.

Kuten jo tätä tapaamistani koskevassa salasähkeessäni n:o 20 Ulkoasiainministeriölle ilmoitin, otin mukaani Suomen ja Espanjan välisen kauppasopimuksen saadakseni kuulla, mitä hra Bellolla olisi sanottavaa meidän viinipykälistöämme, sillä sehän tulisi ratkaisemaan, pääsemmekö ollenkaan alkuun. Keskustelu oli mitä rohkaisevin eikä minulla sen suhteen ole edellämainitun sähkeeni lisäksi mitään lisättävää.

Nyt oli vain tärkeintä saada mahdollisuudet suoritetuiksi ja päästä käsiksi valmistaviin neuvotteluihin Ulkoasiainministeriön herrojen kanssa. Iltapäivällä ajoin kau-

LEGATION DE FINLANDE

kana keskikaupungilta olevaan Palacio das Necesidades'iin, jossa Ulkoasiainministeriö sijaitsee. Nopeasti pääsin kansliapäällikön ambassadööri T e i x e i r a d e S a m p a y o'n puheille. Esi-
tin hänelle suullisesti pyyntöni saada tavata Herra Ulkoasiainmi-
nisteri B r a n c o'a voidakseni jättää hänelle valtakirjani.
Hän lupasi ystävällisesti viedä pyyntöni perille. Tapasin vielä
ministeriön apulaisprotokollapäällikön hra P i n t o F e r r e i -
r a'n. Toistin hänelle pyyntöni lisäten, että olisin erittäin kii-
tollinen, jos voisin suoriutua muodollisuuksista mahdollisimman
pian. Toivomukseni täyttyi nopeammin kuin osasin aavistaakaan,
sillä jo perjantaina t.k. 7 p:nä aamupäivällä sain ilmoituksen,
että Ulkoasiainministeri Branco ottaisi minut vastaan vielä samana
päivänä klo. 5. Ilmeisesti käytini Portugalin Madridin-ambassadöö-
rin luona oli ollut hyödyksi, sillä sattumalta sain sitten minis-
teriössä kuulla, että hän oli sähköttänyt tulostani.

Käyntini Ulkoasiainministeri

F e r n a n d o B r a n c o n luona - hän on Portugalin entinen
monivuotinen laivastoattashea Lontoossa - jätti hyvin miellyttävän
muiston. Otettuaan vastaan valtakirjani sekä ministeri Gripenber-
gin rapellikirjeen, jonka samalla hänelle jätin, hän piti minulle
lyhyen puheen lausuen minut tervetulleeksi Portugaliin. Sitten
hän puhui - aivan kuin provosoiden - omasta politiikastaan, että
nykyisenä taloudellisen expansionin aikana on pyrittävä ensi si-
jassa kehittämään kauppasuhteita. Huomautin siihen, että - kuten
hän ilmeisesti hyvin tietää - Suomen ja Portugalin välillä ei ole
kauppasopimusta ja että yksi tärkeimpiä tehtäviäni olisi koettaa
myötävaikuttaa sellaisen aikaansaamiseksi, johon hän vastasi puo-
lestaan mielellään allekirjoittavansa sellaisen kehoittaen minua
puhumaan detaljeista ministeriön kansliapäällikön ja kaupallisen
osastopäällikön kanssa. Kiitin häntä hänen ystävällisistä sanois-
taan lisäten, että minulla on oleva mieluinen velvollisuus kertoa
niistä hallitukselleni.

Samalla kerralla sain vielä ti-

laisuuden tavata ministeriön kaupallisen osastopäällikön ministeri Francisco Antonio Correia'n. Virastoaika oli jo silloin päättymässä, joten sovimme tapaamisemme seuraavaksi iltapäiväksi. Siitä olen tiedoittanut jo verraten yksityiskohtaisesti salasähkeessäni n:o 22. Hän huomautti, että asiallani on vaikutusvaltaisia puolustajia tiedustellen samalla, olenko tavannut hra Belloa. Koska hra Bello oli nimenomaan pyytännyt, etten kertoisi olleeni neuvotteluissa hänen kanssaan, vastasin kuulleeni nimeä mainittavan. Lupasin antaa hänelle ensi tilassa kaikki viinimaita koskevat sopimuksemme.

Alku näytti siis varsin toivehikkaalta. Kohtelu oli ministeriössä mitä ystävällisintä. Eikä minua suinkaan kohdeltu sellaisella kyynillisellä yliolkaisuudella, jolla edellinen kaupallisen osaston päällikkö hra Oliveira Soares oli ministeri Gripenbergin tavallisesti vastaanottanut.

Yöllä sunnuntaita t.k. 8 p:västä vastaan sain sitten ministeriön salasähkeen n:o 8 ja siinä ohjeet lähimpiä toimenpiteitäni varten. Maanantaina tapasin uudelleen hra Bellon, jolle kerroin keskusteluistani Ulkoasiainministeriössä. Hän pyysi minulta samalla Ranskan, Italian ja Espanjan kaupamme koskevat tilastot. Samoin olin uudelleen ministeri Correian luona jättäen hänelle kauppasopimuksemme mainiten samalla, että lähipäivinä voisin hänelle jättää ~~meidän~~ ehdotuksemme.

Keskiviikkona t.k. 12 p:nä pyysin sitten uudelleen kansliapäällikkö ambassadööri Teixeira de Sampaion puheille jättääkseni hänelle virallisesti ehdotuksemme. Valitsin tämän tien, koska Ulkoasiainministeri Branco oli kehoittanut minua puhumaan asiasta myös hänelle ja sain täten siihen erinomaisen tilaisuuden. Hän huomautti, onko tarpeellista, että jo nyt jätän ehdotukseni virallisesti, koska - kun olosuhteet eivät Suomessa ole muuttuneet - olisi ehkä parasta epävirallisesti sopia neuvottelupohjasta. Kerroin hänelle neuvotelleeni jo tästä minis-

LEGATION DE FINLANDE

teri Correian kanssa ja että tämä ei ole tehnyt huomautuksia sopimuksemme periaatetta, mutta kylläkin eräitä pykäliemme yksityiskohtia vastaan. Hän otti sen jälkeen ehdotukseni vastaan, luki sen läpi kiinnittäen huomiota Ranskalle tavallisten viinien suhteen annettuun etuoikeutettuun asemaan ja luvaten jättää sen viipymättä Ulkoasiainministerille.

Olin ottanut mukaan jäljennöksen ehdotuksestani jättääkseni sen yksin tein ministeri Correialle. Tullessani hänen kabinettiinsa esitettiin minulle samalla ministeriön taloudellisen toimiston päällikkö ministeri, tohtori Thomas Ribeiro de Mello, joka - kuten sitten kuulin - oli aikoinaan palvellut Portugalin Pietarin-lähetystössä ja tunsii vähän maataamme. Sain pian huomata, että sopimuksemme oli ollut puheena ennen huoneeseen tuloani. Annoin jäljennöksen sopimusehdotuksestani ministeri Correialle. Silloin tohtori Mello näytti minulle jäljennöstä siitä nootista, jolla Portugalin hallitus oli ilmoittanut ministeri Gripenbergille jouluk. 28 p:nä 1926, ettei se ryhdy neuvottelemaan kanssamme kauppasopimuksesta niin kauan kuin kieltolaki on meillä voimassa lisäksi, että nyt minä tulen uudelleen esille saman ehdotuksen kanssa vaikka tilanne ei olekaan Suomessa sen jälkeen muuttunut. Vastasin tuntevani nootin kylläkin hyvin, mutta puhuneeni asiasta Herra Ulkoasiainministerin kanssa sekä sopineeni ministeri Correian kanssa neuvottelupohjasta, jonka tämä läsnäolleen myönsi. Jäätyämme kahden kesken ministeri Correia lupasi valmistaa ensi maanantain kokoukseen vastaehdotuksensa sekä tekevän parhaansa asian hyväksi. Tässä yhteydessä hän uudelleen viittasi siihen, että meillä on liikemiespiireissä voimakkaita kannattajia.

Minusta näytti siltä, että tohtori Mello on mahdollisesti edelleen vanhalla kielteisellä kannalla ja että hän toivoisi kysymyksen käsittelyn lykkäytymistä. Siihen viittasi m.m. myöhemmin eräs hänen lausuntonsa, kun hän puhui siitä

LEGATION DE FINLANDE

mahdollisuudesta, että maanantain kokouksessa ei kysymystä ehdittäisikään käsitellä ohjelman ulkopuolella olevana. Mutta samalla hän kuitenkin lisäsi, että Ulkoasiainministeri itse toivoo sen tulevan käsitellyksi. Katsoin tarpeelliseksi saattaa kaiken varalta nämä tohtori Mellon epäilykset herra Bellon tietoon.

Loppuviikko meni sitten herra Bellolle lupaamieni tilastojen valmistamisessa. Hänen pyynnöstään laadin virallisen tilaston nojalla katsaukset Suomen ja Ranskan väliseen tuontiin ja vientiin pääluokittain, määrät ja arvot huomioonottaen, vuosilta 1921-28. Samoin Italian ja Espanjan kaupastamme vuosilta 1924-28 sekä Portugalin kaupastamme vuosilta 1921-28 ja niiden lisäksi vielä suuren määrän yksityisiä tuontiartikkeleita koskevia tilastoja lähinnä niistä tavaroista, joista Portugal on ja voi olla kiinnostunut.

Vastaanottaessaan tilastoni ei herra Bello millään tavoin epäillyt, etteikö kysymys tulisi huomenna esille ja käsitellyksi. Tällä hetkellä uskallan saamani vaikutelman nojalla uskoa, että niin todella käy. Ratkeako se sitten myönteiseen suuntaan vaiko ei, on toinen asia. Näin pitkällä me emme kuitenkaan tähän saakka ole täällä vielä koskaan olleet.

Vielä muutama sana niistä kahdesta miehestä, jotka ovat ottaneet asiamme täällä käsiinsä. Hra Maia on nuori Brasiliassa syntynyt portugalilainen, saanut kasvatuksensa Englannissa suorittaen insinööritutkintonsa Lontoossa. Hän tekee erittäin miellyttävän vaikutuksen ja on väsymättömästi auttanut minua, milloin olen tahtonut päästä yhteyteen herra Bellon kanssa. Hänen johtamansa liike on vanha ja hyvin arvossa pidetty sekä perhe kaikesta päättäen hyvin varakas - varovaisesti sanottuna. Herra Bello taas, liikemies hänkin, on vaatimaton, mutta ilmeisesti suurta arvonantoa nauttiva vanha herra. Ollessani tänään hänen upeassa yksityispalatsissaan Lissabonin pääbulevardin Avenida da Liberdadin varrella sain hämmästykseni todeta, että

LEGATION DE FINLANDE

hän on samalla huomattava tiedemies, mineralogi. Hän näytti minulle suuret, portugalilaista mineralogiala koskevat, erinomaisesti järjestetyt kokoelmansa kertoen, että tiede on hänen leponsa tavallisen päivätyön päätyttyä.

Yleisvaikutelmani Lissabonista on tuntuvasti ennakkokäsitystä parempi. Esim. Ulkoasiainministeriössä kaikki ovat olleet minulle erittäin avuliaita ja täsmällisesti ja nopeasti on ainakin tähän asti annetut lupaukset täytetty. Ja yleensä kaikki tapaamani henkilöt ovat olleet vaatimattomia ja miellyttäviä. Tuntuu siltä, että Ulkoasiainministeri Branco oli oikeassa lausueessaan minulle: "Me olemme jo kauan olleet tasavaltalaisia sekä aina liberaaleja." Sellainen on todella se vaikutelma, jonka olen saanut näiden päivien jälkeen Lissabonista.

Lissabonissa, helmikuun 16 p:nä 1930.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 9/1930.

Käyntini Presidentti

Carmonan luona.

Käydessäni Ulkoasiainministeriössä tiedustelin protokollapäälliköltä, tohtori F e r r e i r a d ' A l m e i d a ' lta olisiko minun mahdollisesti paikallisten tapojen mukaan käytävä kirjoittamassa nimeni Tasavallan Presidentin, kenraali C a r m o n a n päiväkirjaan. Hän lupasi ottaa asiasta selvää luvaten antaa vastauksen myöhemmin. Sittemmin hän ilmoittikin ensin suullisesti ja sitten kirjallisesti, että Presidentti Carmona ottaa minut vastaan yksityisaudienssille lauantaina t.k. 15 p:nä klo 1/2 4 vanhassa kuninkaallisessa Ajuda-palatsissa.

Vastaanotto tapahtui siten eilen.

Presidentti Carmona otti minut vastaan erittäin ystävällisesti lausuen minut tervetulleeksi Lissaboniin. Hän huomautti Portugalin tuntevan suurta sympatiaa Suomea kohtaan kääntäen sitten puheen Venäjän kysymykseen. Hän lausui, että heidän täällä kaukana on niin vaikea ymmärtää vallankumouksen jälkeisiä tapahtumia Venäjällä ja että koko kysymys vaikuttaa hänestä suurelta mysteeriolta. Edelleen hän tiedusteli meidän poliittisia olosuhteitamme ja kommunistikysymystämme, jolloin sain antaa hä-

LEGATION DE FINLANDE

nelle tietoja sekä omista oloistamme että suhteistamme Neuvostoliittoon. Hän tuntui erikoisesti kiinnittäneen huomiota lukutaidottomien pieneen lukumäärään Suomessa. Vastaanotto, joka kesti n. 10 minuuttia päättyi siihen, että Presidentti Carmona lausui olevansa aina valmis vastaanottamaan minut, jos katson asioissani tarpeelliseksi kääntyä hänen puoleensa.

Lissabonissa, helmikuun 16 p:nä 1930.

Milo Pasacas

27m

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA: _____

Asiainhoitoja Oresmaan raportti no 10.

Lisboa

26/2 1930.

LEGATION DE FINLANDE

Lisboassa, 26 p:nä helmikuuta 1930.

N:o 206/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
10 231	6ae. 30
7/3 30	
5	C 9

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 10/1930, joka sisältää:

Kauppasopimusta koskevat neuvotteluni Lis-
boassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vän kunnioitukseni vakuutus.

Liilo Passu

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

Madridissa.

Salainen

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 10/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	10/231/ai	3. 10 30
8/3. 30	9	112
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	09	

Kauppasopimusta koskevat
neuvotteluni Lisboassa.

Täydennyksenä otsikossa mainittua asiaa koskeviin sänkeisiini pyydän kunnioittaen saada kertoa Teille, Herra Ministeri, seuraavaa:

Päättyessäni edellisen kuluvan kuun 16:lle päivätyn raporttini oli tilanne seuraava. Edellisenä keskiviikkona olin jättänyt saamieni ohjeitten mukaan laatimani sopimusehdotuksen ulkoasiainministeriöön. Siellä oli minulle ilmoitettu, että ministeriön taloudellisen neuvoston kokous on seuraavana maanantaina ja että ehdotukseni mikäli mahdollista istunnon ohjelman ulkopuolella olevana koetetaan saada jo silloin käsitellyksi.

Kuten jo olen ilmoittanut, käsitte- li neuvosto ehdotuksemme maanantaina. Mutta niin helposti ei se luistanut kuin oli ollut syytä olettaa. Ministeriön taloudellinen toimisto ei ollutkaan lupauksestaan huolimatta valmistanut sitä käsittelyä varten ja se koetettiin näin ollen saada lykättyksi seuraavaan istuntoon. Sänkeissäni ja edellisessä raporttissani esittämäni hra Bello pelasti tilanteen. Hän nimittäin selitti tutkineensa ja valmistaneensa kysymyksen esittäen ehdotuksen valmis-

LEGATION DE FINLANDE

tamieni tilastojen nojalla. Hän sai myöskin tahtonsa lävitse. Endotus käsiteltiin. Ensimmäiset artikkelat, m.m. kolmas artikla, jossa Suomi sitoutuu ostamaan portugalilaiset erikoisviinilajit laillisista kulutusta varten, hyväksyttiin.⁺⁾ Sen sijaan neljäs, tavallisia viinejä koskeva artikla aiheutti vakavaa vastustusta. Eniten oli ollut äänessä viininviljelijäin edustaja, hra Luiz Gama. Loppupyykälät menivät läpi ilman muuta. Ulkoasiainministeriössä minulle seuraavana päivänä annettu tieto siitä, että neuvoston enemmistö oli ollut neljättä artiklaa vastaan, ei ollut kuitenkaan aivan tarkka. Hra Bello kertoi nim. minulle, että puheenjohtaja (kaupallisten asiain päällikkö ministeri Correia) ei päästänyt kysymystä äänestykseen, mutta että todennäköisesti vastustajat olisivat äänestyksessä saaneet enemmistön.

Olin tuntuvasti huolissani Ranskalle myönnetyn etuoikeutetun aseman herättämästä mielialasta ja sen seurauksista, sillä olin keskustelujeni nojalla vakuutettu siitä, että vastaehdotukseen tulee siitä jotakin. Huomautin taloudellisen toimiston päällikölle, tohtori Mellolle, kuinka asiallisesti vähäpätöinen koko kysymys on viitaten käsillä olevien tilastojen mukaisiin tuontinumeroihin. Hän vastasi heidän olevan tästä täysin tietoisia, mutta että se on heille prinssiikkysymys. Odotin siis sen mukaista vastaehdotusta. Tiedustelin vielä hra Bellolta, mitä voisin tehdä antaakseni tämän yksityiskohdan suhteen tietoja, jotka voisivat vaikuttaa asian hyväksi. Hän pyysi minua olemaan levollinen ja usko ^{maan} painospuksen harjoittamisen hänen huolekseen. Pyysin häntä kuitenkin siltä varalta, että vastaehdotus tulisi olemaan hyvin jyrkkä, laatimaan oman, riittävän pyöreän eh-

^{+) Vastaehdotuksesta jätettiin kuitenkin pois siirtomaita koskeva suosituimmuus suomalaisille tuotteille. Myöhemmin - kuten jo olen Ministeriölle ilmoittanut - onnistuin saamaan sopimukseen määräyksen, jonka mukaan suomalaisille tuotteille Portugalin siirtomaissa}

LEGATION DE FINLANDE

dotuksensa, jotta olisin voinut virallisen vastauksen saatuani ehdottaa sen sille uudeksi vastaehdotukseksi. Siihen hän suostuikin.

Saman viikon maanantaina olin ollut ensi visiitilläni Norjan asiainhoitajan Koorenin luona. Tämä naapurimaan edustaja ansaitsee erikseen oman kapittelinsa. Hän otti heti puheeksi kauppasopimuksemme kertoen olleensa aikaisemmin siitä keskustelussa hra Correian kanssa ja saaneensa sen käsityksen, että Portugal on nyttemmin valmis tekemään sopimuksen kanssamme. Hän lisäsi olevansa huvitettu asiasta ja omasta puolestaan toivovansa, että onnistuisin sen aikaansaamaan. Ihmettelin hiukan hänen erinomaisen suurta kiinnostustaan kysymykseen. Myöhemmin olin pakoitettu katselemaan sitä lisäksi kokonaan toiselta näkökannalta.

Olin lauantai-iltana juuri lähtemässä hänen luokseen päivällisille, kun tohtori Mello saapui tuoden vastaehdotuksensa. Ehdin silmätä sitä vain sen verran, että huomasin sen tuntuvasti lievemmäksi kuin olin odottanut. Illalla otti isäntä minut erikseen huomauttaen, että hän on saanut sellaisia tietoja ministeriössä, että neuvotteluni ovat viime päivinä menneet huonosti ja että minä tuskin saan mitään vastausta taikka saamani vastaus on suorastaan kielteinen. Hän ihmetteli mielialan muutosta, koska neuvotteluni alkupäivinä olivat sujuneet hyvin. Mainitsin hänelle vain saaneeni juuri ennen lähtöäni vastaehdotuksen, mutta että en ollut ehtinyt vielä siihen tutustua. Lupasin hänen toivomuksensa mukaisesti tulla hänen luoksensa uudelleen seuraavana päivänä. Tein sen ottaen huomioon, että edeltäjäni oli aikanaan samasta asiasta usein neuvotellut hänen kanssaan.

on tattu sama kohtelu kuin muittenkin maitten tuotteille.

LEGATION DE FINLANDE

Olin jo aikaisemmin saanut kuvauksen hra Koorenin luonteesta ja hänen suhteistaan, lähinnä Ruotsin tšekäläiseen pääkonsuliin Hanseniin,⁺⁾ Otin kaiken tämän huomioon keskustellessani hänen kanssaan sunnuntaina. Hän valitti ensinnäkin, ettei hän toivomuksensa mukaisesti voinut tutustuttaa minua kauppakamarin kunniapresidenttiin hra Gomez'iin, joka on aikaisemmin ollut suojea asiallemme, mutta joka nyt sairauden takia ei ole voinut olla mukana asiaa käsittelemässä. Samasta hra Gomez-ista oli konsuli Wang minulle nimenomaan lausunut, että on onni, ettei hän tällä kerralla asiaa käsiteltäessä voi olla mukana neuvostossa! Edelleen hän toisti edellisenä iltana mainitsemansa informatiot lisäten kuulleensa ne eräältä ministeriön johtavista miehistä. Sain pyytämättäni hyviä neuvoja, kuinka minun olisi asiaa hoidettava, kenenkä puoleen minun olisi käännettävä, kyselyjä, olenko puhunut kenenkään neuvoston jäsenen kanssa - johon tietysti vastasin kieltävästi - j.n.e. Kuuntelin ja kiittelin valittaen, että ensi kerralla kaupungissa käydessäni ja ilman suhteita olin heti joutunut hoitamaan tällaista kysymystä.

Varovaisuuteni osoittautuikin pian oikeaan osuneeksi. Tavatessani nim. pari päivää myöhemmin insinööri Maian, hän kertoi Ruotsin pääkonsulin näyttäneen hänelle ministeri Danielssonin kirjeen, jossa pyydetään tarkoin seuraamaan oleskeluani täällä sekä ilmoittamaan, millä tavalla neuvotteluni edistyvät. Vieläpä pääkonsuli Hansen oli yksintein lisännyt ihmetelynsä siitä, etten ollut enemmän kosketuksessa Norjan asianshoitajan kanssa! Hra Koorenin minulle osoittama ystävällisyys ja kiinnostus asiaan johtui siis siitä, että hän olisi voinut hankkia

^{+) Mainitsen vain esimerkkinä, että hän Lisboaan tultuaan oli ensi kerralla ollessaan konsuli Wangin luona pyytänyt saada nähdä konsuli Wangin meille lähettämät tiedoitukset! Tähän pyyntöön konsuli Wang oli vastannut jyrkästi epävästi.}

LEGATION DE FINLANDE

mahdollisen tarkkoja tietoja neuvotteluistani Ruotsin Madridin lähettiläälle. Eilen illalla sain panna merkille, että hän oli minun suhteeni pettynyt. Ja tänään hän puolittain vahingoniloisesti oli sanonut maisteri Hjeltille, ettei meidän oleskelumme täällä enään tulekaan hänen tietojensa mukaan olemaan pitkäaikainen.

Jotain perää oli kuitenkin hra Koorenin antamissa tiedoissa ministeriössä vallitsevasta mielialasta. Olin ensinnäkin itse pannut merkille, että etenkin tohtori Mello puhui vastaehdotuksesta varsin pessimistisessä äänilajissa ja yrityksistäni huolimatta en päässyt osastopäällikkö Correian puheille. Insinööri Maian tiedot vain vahvistivat näitä. Hän kertoi nim. hra Bellon panneen viikon lopulla asiat ministeriössä tolalleen. Millä tavalla, siitä en vielä ole saanut muuta tietoa kuin että todennäköisesti sopimuksen vastustajat olivat vielä kerran koettaneet saada kantansa huomioonotetuksi. Heistä suurisuisimman hra Gaman oli hra Bello myös onnistunut sillä kerralla taltuttamaan. Ja erinäisistä merkeistä voin päätätä, että hän on ollut mukana muovaamassa vastaehdotusta eikä hän niin muodoin myöskään valmistanut minulle lupaamaansa omaa ehdotustaan. Sitä ei enään tarvittu. Vastaehdotus oli laadittu mahdollisimman sovinnolliseen muotoon asettamatta siihen muuta kompensatiota kuin eräitten viinimerkkien tunnustaminen portugalilaisiksi erikoislajeiksi.

Edellä oleva kuvaa, että yksistään kaupallisen päällikön vaihdos ministeriössä ei ole vielä ratkaisevasti vaikuttanut eduksemme osoittaen lisäksi, kuinka erinomaisen suuri tuki minulla on ollut hra Bellossa. Luottamuksella olen voinut neuvotella hänen kanssaan. Hän on ottanut huomioon huomautukseni ja tehnyt puolestaan kaikkensa, jotta sopimus saataisiin aikaan. Ja samalla se osoittaa oikeaksi konsuli Wangin mielipiteen, että sopimus syntyy nyt, jos se ollenkaan syntyy ja että parasta on luottaa hra Bellon apuun toimien kaikessa hiljaisuudessa ja

LEGATION DE FINLANDE

lähtemättä suurin elein tekemään propagandaa sopimuksen hyväksi ja etsimään tukea "suomilta ja saarilta".

Sähköittäessäni vastaehdotuksen Ulkoasiainministeriölle lisäsin samalla, että se oli mielestäni odottamattoman suopea. Tein sen sillä perusteella, että oli epäilemättä onnellista, että tavallisia viinejä koskevat ehdotuksemme kohdat oli jätetty kokonaan pois eikä niitten tilalle oltu pantu mitään vastaehdotusta. Siten vältetään - jos vastaehdotus hyväksytään - huomion kiinnittäminen tähän vaikeaan kohtaan ja samalla sopimukseen siinä suhteessa kohdistuva arvostelu. Nykyinen tilanteemme tunnustetaan ja ainoa kompensatio mikä vaaditaan, on merkisuojeluksen vaatiminen porton ja madeiran lisäksi kahdelle portugalilaiselle erikoismerkille. Ja muuten ehdotus rakentuu moleminpuoliselle suositumuudelle. Edullisemmilla ehdoilla emme voi sopimusta Portugalin kanssa ajatella, emme nyt emmekä myöhemminkään, kun, kuten myöhemmin jo olen ilmoittanut, sekä Unkari että myöskin Puola ovat tunnustaneet viime syksynä allekirjoittamiinsa sopimuksissa samat merkit portugalilaisiksi erikoislajeiksi.

Lisboassa, helmikuun 26 p:nä 1930.

Kiilo Paavola

572

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA:

Asiainhoitaja Orasmaan rap. no 11.

Lisboa

10/3 1980.

LEGATION DE FINLANDE

Lisboassa, 10 p:nä maaliskuuta 1930.

N:o 230/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 11/232	30
21/3 30	25
RYHMÄ	• IA
5	9

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 11/1930, joka sisältää:

Kauppasopimusneuvotteluistani Lisboassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vän kunnioitukseni vakuutus.

Kiito Procopé

K. Herra Ulkoasiainministeri
H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 11/1930.

Kauppasopimusneuvotteluista
Lisboassa.

Satomaan

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 11/232 (ac) v. 1930		
21/3.30	2	111.
RYHMÄ	0000	1000
5	9	

Seuraavassa koskettelen vielä lyhyesti kauppasopimusneuvottelujani Lisboassa, jotka sitten johtivat sopimuksen allekirjoittamiseen t.k. 8 p:nä, kuten minulla jo on ollut kunnia sänkeessäni Ulkoasiainministeriölle tiedoittaa.

Sain Ulkoasiainministeriön sänkeen, joka sisälsi vastauksen Portugalin ehdotukseen perjantaina v.k. 28 p:nä iltapäivällä niin myöhään, etten enään sinä päivänä voinut ryhtyä sen johdosta toimenpiteisiin. Edellisenä päivänä olin kuitenkin ollut ulkoasiainministeri Brancon luona jättämässä hänelle Suomen kartaston. Hän otti silloin puheeksi sopimusneuvottelumme tiedustellen vastaustamme. Huomautin hänelle odottavani vastausta seuraavana päivänä iltapäivällä, jolloin hän pyysi minua puhelimesta sopimaan tapaamisesta lauantaina. Lauantaina iltapäivällä - on nimittäin otettava huomioon, että täällä aletaan työt ministeriössä vasta klo. 2 päivällä jatkuen sitten klo. 7 - 8 illalla - pääsin sitten hänen puheilleen jättäen hänelle vastauksemme kirjal-

LEGATION DE FINLANDE

lisesti. Hän oli siitä hyvillään kehoittaen minua toimimaan nopeasti, jotta sopimus voitaisiin allekirjoittaa mahdollisimman pian.

Päivällä olin jo tavannut insinööri Maian kertoen hänelle Portugalin ehdotukseen annettavasta vastauksesta ja pyytäen häntä samalla mainitsemaan siitä herra Bellolle.^{†)} Sunnuntai-aamuna tuli hra Bello tapaamaan minua hotelliin kertoen käyneensä lauantaina ministeriössä minun jälkeeni ja sopineensa ministerin ja kaupallisen osastopäällikön, ministeri Correian kanssa, että kysymystä ei enää alistettaisi uudelleen taloudelliseen neuvostoon, vaan voitaisiin se allekirjoittaa niin pian kuin teksti on lopullisesti valmis. Hän lisäsi, että siten vältetään parhaiten kaikki mahdolliset ikävyydet ja viivytykset. Lisäksi hän pyysi minua puolestani valmistamaan tekstin mitä pikemmin sitä parempi. Vastasin että sitä silmällä pitäen ja huomioonottaen että maanantaina ja tiistaina olevien karnevaalipäivien vuoksi, jolloin virastot eivät toimi, olin pyytänyt tohtori Mellon luokseni tiistaiksi.

Siihen ~~mennessä~~ valmistin tekstin saamani vastauksen mukaisesti kuntoon. Näytin sen sitten tiistaina tohtori Mellolle jättäen siitä samalla kappaleen hänelle. Hän kävi sen läpi tekemättä mitään huomautuksia. Sovittiin vain siitä, että seuraavana päivänä kävisimme yhdessä läpi portugalilaisen ja ranskalaisen tekstin. Tällöin hän odottamatta teki ne täydennys- ja muutosehdotukset, joista sitten sähköteitse ilmoitin Ulkoasiainministeriölle. Valitin hänelle, että ne tulevat vasta nyt, jolloin hän - kuvaavaa kyllä - huomautti, että vika on yksin hänen, sillä

^{†)} Tällöin kertoi insinööri Maia pääkonsuli Hansenin näyttäneen hänelle uuden Madridista saamansa kirjeen, jossa ministeri Danielsson pyytää toistamiseen tietoja neuvotteluistani.

LEGATION DE FINLANDE

hän ei vastaehdotusta laatiessaan ajatellut ja odottanut, että saataisiin aikaan mitään sopimusta kertoen niihin aikoihin antaneesta siitä m.m. Norjan asiainhoitajalle sensuuntaisen vastauksen. Lupasin alistaa hänen täydennysehdotuksensa hallitukselleni sekä koettavani kiirehtiä vastausta mahdollisimman pian. Sen jälkeen kävin vielä yhdessä maisteri Hjeltin kanssa läpi portugalinkielisen tekstin, mikä oli varsin tarpeellista, sillä muutamissa kohdin ranskalaisen tekstin tulkintaa ei oltu suoritettu tarpeellisella huolella ja tarkkuudella. Korjaukset otettiin sitten varteen.

Mitä sopimuksen kieliin tulee, niin siinä suhteessa portugalilaiset potevat jonkinlaista suuruudenhulluutta vedoten m.m. siihen, että he ovat Englannin ja Ranskan jälkeen maailman kolmanneksi suurin siirtomaavalta kun jätetään Neuvostoliitto huomioonottamatta. Jo aikaisemmin olin torjunut ajatuksen, että sopimuksessa mainittaisiin mitään kielistä. Kun sitten ohjeitteni mukaisesti esitin, että allekirjoitustilaisuudessa noottien vaihdolla sovittaisiin, että tulkinnan tullessa kysymykseen ranskalainen teksti olisi sitova, näin, ettei se heitä miellyttänyt, mutta eivät he kuitenkaan asettuneet sitä vastaan. Samalla sain vielä kerran korostaa, että sopimuksen tekstissä ei puhuta mitään kielistä.

Omasta puolestani koetin tehdä parhaani, jotta sopimus tulisi valmiiksi hyvissä ajoin. Jo kerran näitten viikkojen kuluessa puhuttiin ulkoasiainministeri Brancon erosta hänen ja kaikkivaltiaan finanssiministerin Oliveira Salazarin välillä sattuneiden erimielisyyksien takia. Se olisi ollut asiallemme epäilemättä vahingoksi, sillä ulkoasiainministeri Branco oli henkilökohtaisesti suopea asialle esiintyen esim. kaikkialla, missä olen joutunut hänen kanssaan kosketukseen, minua kohtaan erittäin myönteisesti. Olin voinut todeta, että hän itse kiirehti ratkaisua. Ja hänen virkamiehensä, lähinnä tohtori Mello, huomauttivat minulle muutaman kerran, että ministeri itse tahtoo, että so-

LEGATION DE FINLANDE

pimus saadaan aikaan. Lisäksi oli minun otettava huomioon eräs seikka, josta minulle erikoisesti huomautettiin, nim. että mitä enemmän asia pitkistyy sitä useampi henkilö siihen sekaantuu ja sitä enemmän portugalilaiset löytävät siinä korjattavia kohtia ja tekevät uusia täydennysehdotuksia viivästyttäen siten kysymyksen lopullista ratkaisua.

Työtäni vaikeutti vielä myöskin se, että jouduin yksityiskohdista neuvottelemaan ministeriön taloudellisen toimiston päällikön, 58-vuotiaan tohtori Mellon kanssa, joka on meidän vanhan vastustajamme entisen kaupallisen osastopäällikön hra Soareksen hyvä ystävä. Henkilökohtaisesti hän kylä kaiken aikaa esiintyi erinomaisen kohteliaasti ja miellyttävästi, mutta neuvottelujen kuluessa vain vahvistui ensi vaikutelmani, että hän ei suinkaan persoonallisesti ollut sopimuksen puolella, vaan pikemminkin sitä vastaan. Ettei se kuitenkaan päässyt pahemmin esille, johtui hänen ohjeistaan, sillä hänen osastopäällikkönsä, ministeri Correia on, kuten jo ensi keskustelustani hänen kanssaan kävi ilmi, ollut sopimuksen teon kannalla ja tietysti valmentanut alaisensa toimistopäällikön vastustuksen.

Allekirjoitustilaisuudessa Ulkoasiainministeri lausui toivomuksen, että nyt allekirjoitettu sopimus olisi hyvä alku Suomen ja Portugalin välisten suhteitten kehittämiseen jalujittamiseen. Ja ministeri Correia toivoi, että taloudellisten suhteiden rakentaminen ei pysähtyisi sopimuksen allekirjoittamiseen, vaan että sitä jatkettaisiin myös käytännössä. Hän lisäsi, että olisi erittäin toivottavaa, jos meiltä kaupapakamarit voisivat lähettää - kuten Puolassa on suunniteltu - retkikunnan tutustumaan Portugaliin, kertoen samalla suurella mielenkiinnolla tutustuneensa ministeriölle antamaani Suomen kartastoon.

Lisboassa, maaliskuan 10 p:nä 1930.

Niels Passius

28/3

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA: _____

Asiainhoitaja Orasmaan rap. no 12.

Madrid

28/3 1980.

LEGATION DE FINLANDE

Madridissa, maaliskuun 28 p:nä 1930.

N:o 332/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 13/282/ae	230
7/4-30	L.M.
5 C9	AA

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää
raporttini n:o 12/1930, joka sisältää:

Espanjan sisäpoliittisesta tilanteesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän
kunnioitukseni vakuutus.

Kiilo Basunag

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é ,

H e l s i n k i .

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13 / 232 / no. D. 10 30		
8/4-30	No	LRL
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Cg	

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 12/1930.

Espanjan sisäpoliittisesta
tilanteesta.

Sen jälkeen kuin viimeksi, dikta-
tuurihallituksen kukistumisen jälkeen, käsitte-
lin Espanjan sisäpoliittista tilannetta raportissani n:o 6/1930, on tullut
ilmi seikkoja ja sattunut tapahtumia, jotka antavat jälleen
aihetta puuttua siihen.

Edellämainitussa raportissani mai-
nitsin, että diktatuurihallituksen ero tapahtui verraten rau-
hallisesti. Nytemmin on kuitenkin käynyt selville, että kaik-
ki ei historiallisena tammikuun 28 p:nä mennytkään niin kivut-
tomasti, kuin on yleensä luultu. Eikä diktatuurihallituksen
likvidointi ole myöskään tapahtunut ilman vastustusta, vaikka
nykyinen hallitus onkin siinä suhteessa selviytynyt kaikesta
huolimatta verraten helposti ja onnellisesti.

Ensinnäkin on syytä panna muis-
tiin, että kenraali Primo de Rivera - niin paljon kuin hän
aikaisemmin olikin erostaan puhunut - ei ilman muuta tahtonut
alistua siihen kuninkaan kabinetissa saneltuun päätökseen,

LEGATION DE FINLANDE

joka teki lopun hänen vallastaan. Hän oli nimittäin suunnitellut eronsa aattona ja sen jälkeisenä päivänä asemansa tukemista ja valtaan paluuta Madridin garnisoonin avulla. Ne yritykset menivät myttyyn. Sen jälkeen hän piti tiheään neuvotteluja entisen hallituksensa kanssa suunnitellen vetoamista kansaan. Sen teki kenraali Berenguer tyhjäksi henkilökohtaisesti puuttuen asiaan. Sitten yritti Primo de Riveran puolue "isänmaallinen liitto" järjestää mellakointa pääkaupungissa ja yleislakot Barcelonassa ja Valenciassa vaikeuttaakseen uuden hallituksen asemaa. Kaiken tämän nojalla nykyinen hallitus katsoi parhaaksi antaa kenraali Primo de Riveralle kehoituksen poistua maasta epämääräiseksi ajaksi. Osat olivat vaihtuneet. Samaan aikaan kuin diktatuurihallituksen aikana joko vapaaehtoisesti tai pakollisesti ulkomaille siirtyneet espanjalaiset palasivat takaisin kotimaahansa ja otettiin riemuiten vastaan, läksi entinen diktaattori maanpakoon hiljaa ja kenenkään huomaamatta palatakseen kuukauden perästä takaisin kaikkien osoittaessa hänelle kunniaa, mutta - ruumiina. "Otatte minusta viimeisen kerran kuvan kuninkaallisen linnan edustalla", lausui hän tammikuun 28 p:nä sanomalehtien valokuvaajille. Oliko se leikkiä vaiko aavistusta, on sivullisen vaikea sanoa, todeksi se ainakin muuttui.

Nykyisen hallituksen vaikeudet kenraali Primo de Riveran kannattajien toiminnan suhteen eivät ole kuitenkaan rajoittuneet tähän, Tunnettua on, että edellisen hallituksen varapresidentti ja sisäasiainministeri, kenraali Martinez Anido yritti Barcelonassa järjestää toimintaa diktatuurin palauttamiseksi. Siitä ei kuitenkaan tullut mitään. Ja hallitus on pakottanut kenraali Anidon luopumaan politikoimisesta, eikä hän enään viime aikoina ole ottanut osaa diktatuuriministeriön neuvotteluihin. Äskettäin oli lehdissä tieto Katalonian kenraalikapteenin, monen Barcelonassa käyneen suomalaisenkin ihaileman kenraali Barreran erosta. Virallinen tiedonanto ilmoittaa siihen nyttemmin syyksi, että kenraali Barrera oli toiminut yhdessä kenraali Martinez Anidon

kanssa diktatuurihallituksen palauttamiseksi, mutta että he eivät saaneet upseeriston taholta riittävästi kannatusta. Lisäksi mainitaan, että kenraali Berenguer sai muutamilla tarmokkailla otteilla yrityksen tukahutetuksi. Kenraali Barrera on siirretty sotamisteriöön ja hänen seuraajakseen on määrätty Sevillan kenraalikapteeni, prinssi Don Carlos. Nimityksessä nähdään erikoinen kuninkaallinen armonosoitus Barcelonalle!

Hallitus on kaiken aikaa jatkanut diktatuuriajan jälkien puhdistusta. Pari esimerkkiä siitä, mihin suuntaan se on mennyt. Primo de Riveran vanhat vastustajat, aristokraattiset tykistöupseerit on hyvitetty oikein massakorotuksella. Ja viimeksi on tunnettu kenraali Cavalcanti, erään sotilaskapinain johtaja, nimitetty Sevillan kenraalikapteeniksi. Mutta hallituksella on ollut muitakin huolia. Edellisessä raportissani jo mainitsin, että se ensitöikseen vannoi uskollisuutta maan perustuslaeille ja lupasi toimia säännöllisten olojen palauttamiseksi. Vanhat puoluejohtajat lähtivät luonnollisesti heti liikkeelle, mutta hallituspa ei antanutkaan niille lupaa esiintyä julkisesti. Pitkän epäröinnin ja ankaran painostuksen jälkeen sai ent. pääministeri, Valencian kapinayrityksen johdosta tunnettu Sanchez Guerra vihdoin luvan puhua. Hänen esiintymisensä muodostui kuitenkin monelle, lähinnä kuitenkin hallitukselle suureksi pettymykseksi. Olihan jotain ennen kuulumatonta monarkistisessa Espanjassa, että tämä suuren liberaalis-konservatiivisen puolueen entinen johtaja julkisessa puheessaan ensinnäkin teki kuninkaan vastuunalaiseksi diktatuurista ja toiseksi uskalsi lausua, että vaikka hän ei itse olekaan tasavaltalainen, niin Espanjalla täytyy olla oikeus olla sitä, jos se tahtoo.

Puhe aiheutti paljon mielenosoituksia ja kommentaareja. Yleensä se herätti hyvin sekavan tunnelman. Katsottiin, että Sanchez Guerra oli esiintymisellään katkaissut lopullisesti välinsä kuninkaaseen. Oikeistolaiset olivat tyytymättö-

miä puheen tasavaltalaiseen henkeen, tasavaltalaiset siihen, ettei hän vielä selvemmin asettunut tasavallan kannalle. Ja kuninkaan kerrotaan antaneen kenraali Berenguerille ankarat nuhteet hallituksen liian pehmeästä suhtautumisesta puheeseen ja sen aiheuttamiin mielenosoituksiin. Kun Sanchez Guerran puoluetoveri, ent. ministeri ja tunnettu asianajaja Bergamin lisäksi ilmoitti tulevansa puhumaan samaan henkeen, mutta vielä jyrkemmin, niin ei ollut ihme, että hallitus pelästyi.

Ensi töikseen hallitus sitten ilmoitikin, ettei se tule sallimaan uusia samanlaisia esiintymisiä. Ja pitkään aikaan sen jälkeen ei puhuttu enään mitään parlamentin vaaleista ja kokoontumisesta. Eräs hyvin informoitu sanomalehtimies selitti minulle, että kaikki on kuninkaan personallista politiikkaa. Hän on nykyisen hallituksen todellinen johtaja, kenraali Berenguer ei tee mitään ilman ja vastoin hänen suostumustaan.

Tämä hallituksen kannanotto herätti ennen pitkää huomiota. Ja silloin kenraali Berenguer jälleen alkoi puhua parlamentista. Ja kun sanomalehdet äskettäin alkoivat syyttää hallitusta uudesta diktatuurista, on hän kiirehtinyt selittämään, että parlamentin mahdollisesti kokoontuu vielä ennen vuoden loppua.

Kesken kaiken tuli sitten tieto kenraali Primo de Riveran odottamattomasta ja äkillisestä kuolemasta. Kuvaavaa tšekäläisille oloille on, että tieto hänen kuolemastaan levisi täällä sunnuntaina t.k. 16 p:nä vain miehestä mieheen. Ei mitään lisälehtiä. Maanantai-aamuna ilmestyy vain yksi ainoa sanomalehti. Muut eivät silloinkaan julkaisseet mitään ylimääräisiä numeroita. Ja niin tapahtumasta olikin ulkomailla nopeammin paremmat tiedot kuin täällä. En katso tarpeelliseksi lähteä selostamaan, mitä lehdet sen johdosta kirjoittivat hänen valtiomieskaudestaan. Aika on varmaankin vielä liian läheinen, jotta siihen

voitaisiin suhtautua kyllin objektiivisesti. Epäilemättä ne ovat kuitenkin lähempänä totuutta, jotka huomauttavat hänen paljossa erehtyneen, mutta tehneen kuitenkin maallensa korvaamattomia palveluksia ennen muuta tekemällä lopun anarkiasta, saattamalla onnelliseen loppuun Marokon sodan ja veroreformillaan. Verraten yleisesti tunnetaan hänen lahjakkuutensa ja isänmaanrakkautensa, mutta huomautetaan, että hän oli jo vuoden ajan sekä henkisesti että ruumiillisesti aivan lopussa kykenemättä hallitsemaan raskasta työtaakkaansa.

Ulkomailla näyttään häneen suhtaudutun tuntuvasti eri tavalla kuin täällä Espanjassa. Se on kyllä ymmärrettävääkin, sillä ulkomaiseen arvosteluun eivät paikalliset ja puoluepoliittiset näkökohdat pääse tietystikään samassa määrin vaikuttamaan kuin kotimaassa. Tämä tuli ilmi selvästi eritoten diplomaattikunnan suhtautumisessa tilanteeseen. Kaikki olivat aluksi melkein ymmällä siitä, mitä tuli tehdä virallisen kondoloinnin suhteen. Useimmat ilmeisesti, ja m.m. ne, joilta tiedustelin tilannetta, asettuivat sille kannalle, että virallinen valittelu ei voisi tulla kysymykseen - koskihan se hallituksen aivan äskettäin maanpakoon ajamaa miestä. Vain Ranskan ja Belgian suurlähettiläät tekivät poikkeuksen ja esittivät jo maanantaina Valtioministeriössä hallituksensa valittelut. Ja niin sitten tippui niitä pikkin viikkoa, jolloin useimmat olivat lopuksi joko henkilökohtaisesti tai kirjeellä ilmaisseet hallituksiensa valittelut.

Millä tavalla kenraali Primó de Riveran kuolema on vaikuttanut maan sisäpoliittiseen tilanteeseen? Siihen kysymykseen voidaan epäilemättä vastata, että se on helpottanut nykyisen hallituksen asemaa. Diktatuurihallituksen puolustajat ovat menettäneet johtajansa eikä vanhassa hallituksessa eikä sen ulkopuolella ole ketään, joka voisi ottaa perintönä hänen johtajasemansa. Useilta paikkakunnilta saapuneet tiedot osoittavat, ei ainakaan "Union patriotica"-järjestön heikontumista, vaan onpa

paikoitellen päätetty kokonaan lopettaa niitten toiminta. Johtajat näyttävät olevan samaa mieltä, koska he ovat ryhtyneet perustamaan uusia puolueita. Edellisen hallituksen enemmistön perustaman puolueen nimi on "kansallinen monarkistinen liitto" ja sen johtaja on entinen yleisten töiden ministeri kreivi Guadalhorce. Entisen sosialiministerin Aunoksen perustaman toisen puolueen nimi on "kansallinen työpuolue". Parhaillaan valmistelevat entisen hallituksen jäsenet jotain julistusta, mutta siitäkin on jo kerrottu, että kaikki eivät tulisi sitä allekirjoittamaan. Mitä taas tulee vastuunalaisuusvaatimukseen, niin etenkin vasemmistopoliitikkojen taholta - m.m. ent. ulkoministeri Santiago Alba - on huomautettu, ettei Primo de Riveran kuolema ole muuttanut tilannetta. Tähän on entisen hallituksen taholta vastattu, että he ovat solidaarisia - kuoleman jälkeenkkin - Primo de Riveran kanssa.

Sisäpoliittisesti askarruttaa täällä eniten mieliä kysymys tulevasta parlamentista ja lähinnä, onko se oleva vain tavallinen parlamentti, vaiko perustuslakiasäättävä. Vasemmistoa lukuunottamatta useimmat asettuvat vastustamaan perustuslakiasäättävän kokouksen ajatusta. Toinen sitä sivuava kysymys on, tasavaltako vaiko monarkkia. Tällä hetkellä näyttää siltä, että tasavaltalaisuus ei perisi voittoa. Huomautetaan, että sillä on kyllä sivistyneiden ja työväestön piireissä paljon kannatusta, mutta että laajat kansanjoukot ovat edelleen yhdessä aristokratian kanssa uskollisia kuninkuuden kannattajia. Muuta ei juuri sovi ajatellaakaan maassa, jossa yleisen käsityksen mukaan uskonto ja kuninkuus kuuluu eroittamattomasti yhteen ja jossa katolisella kirkolla on edelleenkin melkein horjumaton asema. Joskus välähtää kuitenkin joku kerettiläinen ajatus. Niinpä eräs Madridin huomatuimmista lehdistä lausui äskettäin paavin Venäjän uskonvainoja koskevan julistuksen johdosta hyvin häijysti, että paavi puolustaa uskonnonvapautta kaikkialla muualla, mutta ei Espanjassa! Vaikea on kuitenkin vielä sanca, tästä kysymyksestä mitään tarkempaa, ennenkuin

vaalitaistelu on päässyt alkuun. Kuvaavaa kuitenkin on, että monarkistit ovat katsoneet tarpeelliseksi perustaa erikoisen järjestön monarkian turvaamiseksi. Aikaisemmin ei sellaista olisi Espanjassa tarvittu. Olisikohan se merkinä siitä, että pohja tuntuu pettävän. ^{Mutta} ja hallitushan voi vaalitaistelussa pitää huolen siitä, ettei tässä suhteessa tapahdu yllätyksiä.

Pesetan kurssi antaa edelleen syytä huolestumiseen, sillä onhan se viime viikkoina saavuttanut uuden pohjakurssinsa. Hallituksen toimenpiteistä ei kuulu mitään erikoista. Nykyinen ja entinen finanssiministeri kiistelevät vain siitä, ovatko valtion raha-asiat huomommassa vaiko paremmassa kunnossa kuin ennen diktaturia. Useat kauppakamarit ovat koettaneet julistuksillaan vaikuttaa yleiseen ja ulkolaiseen käsitykseen pesetan kurssin hyväksi. Täyttää luottamusta pesetan arvon nousuun ei ilmeisesti kuitenkaan ole olemassa. Niinpä Portugalin entinen finanssiministeri, kreivi Penha - Garcia, jonka kanssa keskustelin tilanteesta Lisboassa, huomautti käsityksensä, että peseta mahdollisesti laskisi vieläkin. Jos niin kävisi, niin tuntuvat sen seuraukset myöskin tulevassa vaalitaistelussa.

Näennäisestä rauhallisuudesta huolimatta on tilanne edelleen hyvin epäselvä. Tämä kuvastuu jo osittain siinäkin, että kuningas on peruuttanut ensi kuun lopussa suunnitellun vierailunsa Portugaliin. Päätös ilmoitettiin jo kaksi viikkoa sitten virallisesti Lisboassa, jossa sen kuulin ennen lähtöäni, mutta sitä ei päästetty julkisuuteen ennenkuin pari päivää sitten Portugalista. Siihen saakka olivat lehdet täällä päivittäin saaneet kirjoittaa kuninkaan tulevasta matkasta. Tämän jälkeen ei sitä täälläkään enään voitu salata. Kysymys on vain siitä, onko matka lykätty joksikin aikaa vaiko sine die. Lissabonissa minulle mainittiin viimeinen vaihtoehto. Ja täällä olen siihen saanut myöskin vahvistuksen, vaikka julki-

sesti tietysti puhutaan vain tilapäisestä lykkäyksestä. Päätöksen takana on kuitenkin muitakin kuin sisäpoliittiset syyt. Minulle on nimittäin kerrottu, että se on myöskin tavallaan edellisen hallituksen politiikan likvidointia. Portugalin ja Espanjan - näiden kahden sukulaiskansan, jotka oikeastaan eivät voi sietää toisiaan - välinen lähentyminen kuului Primo de Riveran ohjelmaan ja hän sitä myöskin ajoi ja tahtoi käytännössä toteuttaa. Hänen vaikutuksestaan saapui Portugalin presidentti, kenraali Carmona tänne viime syksynä vierailulle. Näin päästiin vastavierailusta ja samalla tästäkin diktatuurihallituksen perinnöstä.

Madridissa, maaliskuun 28 p:nä 1930.

Liilo Pusmaa

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA:

Asiainhoitaja Orasmaan rap. no 13.
Maarit

2/5 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

N:o 428/30.

Madridissa, 2 p:nä toukokuuta 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
14 232 fac. 20		
12/5.30 ?		
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C9	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää raporttini n:o 13/1930, joka sisältää:

Vientimahdollisuutemme Portugaliin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän kunnioitukseni vakuutus.

Kiilo Saarvas

K. Herra Ulkoasianministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ.

MADRIDISSA.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 13/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 14/232/ae. D. D 30		
12/5 30	LE	LE
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
S	Cg	

Vientimahdollisuutemme

Portugaliin.

Kun äskettäin allekirjoitettu Suomen ja Portugalin välinen kauppa- ja merenkulkusopimus on nyttemmin ratifioitu ja siten ennen pitkää tulee voimaan, on syytä tarkastaa, mitä mahdollisuuksia näin avatut Portugalin markkinat tarjoavat viennillemme. Tällöin rajoittuu tarkastelu kuitenkin koskemaan vain Portugalia ja sen saaria, jotka yhdessä muodostavat Portugalin varsinaisen tullialueen.

Aluksi mainittakoon muutamia numeroita Portugalin tuonnista ja viennistä viime vuosina osoitukseksi maan ulkomaakaupan laajuudesta. Tuonnin ja viennin arvo oli vuosina 1927-29 escudoissa (1 escudo = 1,81 mk.) seuraava:

	Tuonti.	Vienti.
1927	2,914,768,900	975,231,000
1928	2,682,893,528	1,028,284,353
1929	2,519,176,222	1,069,683,539

Tuonti on siten kolmen viime vuoden kuluessa laskenut n. 400 milj. esc. ja vuodesta 1924, jolloin se oli korkeimmillaan (yli 3,306 milj. esc.), lähes 800 milj. esc. Vienti on sitä vastoin hiljalleen noussut saavuttamatta kuitenkaan v. 1924 vientiennätystä n. 1,300 milj. esc. Portugalin kauppataase on kaiken aikaa ollut huomattavasti tuontivoit-

toinen, viime vuonna oli tuonnin ylijäämä n. 1,450 milj.escudoa.

Yksityiskohtaisessa tarkastelussa kiintyy huomio lähinnä päävientituotteisiimme, Ennen sotaa, jolloin meillä viimeksi oli säännölliset kauppasuhteet Portugalin kanssa, vietiin sinne pääasiallisesti sahattuja puutavaroita (v. 1913 : 7,521 m³ lankkuja ja 2,856 m³ battensia eli yhteensä n. 2,200 standardtia). Toisella sijalla oli terva. Esim. v. 1913 sitä vietiin Portugaliin 8,029 hl. ja oli Portugal silloin suurin suomalaisen tervan ostaja. Sen jälkeen on vienti Portugaliin ollut viimeisiin vuosiin saakka kauppasopimuksen puutteessa jotakuinkin vähäpätöistä. Parina viime vuonna onnistuttiin sinne kuitenkin tästä huolimatta myymään pienempiä määriä sahattua puutavaraa (v. 1928: 385 stand. ja v. 1929: 641 stand.), erikseen mainitsemattomia puuteoksia (v. 1928: 190,000 kg.) ja puuvanuketta (v.1928: 100,000 kg.)

Portugalin ulkomaankaupasta ei vielä ole ilmestynyt v:den 1928 tilasto, joten tällä kerralla on tyydyttävä tarkastamaan vientimahdollisuuksiamme aikaisempien tilastojen valossa.

PUUTAVARA.

Puutavara, paksuus vähintään 75 mm.,

leveys vähintään 25 cm.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
K o k o t u o n t i m ³	10,608	9,482	10,316
Brasilia	7,412	7,227	7,841
Yhdysvallat	1,930	890	1,171
Englanti	371	40	290
Ruotsi	131	833	261
S u o m i	-	-	145

Puutavara, paksuus vähintään 75 mm.,

leveys alle 25 cm.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
K o k o t u o n t i m ³	5,026	4,986	8,225
Belgia	1,844	--	--
Ruotsi	1,418	2,892	2,883
Brasilia	1,215	1,177	3,282
Yhdysvallat	--	--	956
S U O M I	--	--	645
Saksa	--	215	330

Puutavara, korkein paksuus 35 mm:stä

75 mm:iin.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
Koko tuonti m ³	1,639	3,999	2,696
Englanti	633	549	31
Yhdysvallat	415	552	719
Saksa	284	408	99
Ruotsi	257	2,148	1,239

Puutavara, korkein paksuus 15 mm:stä

35 mm:iin.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
Koko tuonti m ³	2,098	1,859	4,412
Englanti	1,192	694	1,323
Yhdysvallat	692	601	2,405
Saksa	126	377	344
Ruotsi	--	--	54

Puutavara, paksuus alle 1 mm:n.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
Koko tuonti kg.	16,523	11,754	17,944
Ranska	13,800	9,347	16,038
Englanti	2,084	--	34
Saksa	562	1,122	1,676
Espanja	--	1,285	196

Mastopuita.

	<u>1925.</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
Koko tuonti kg.	59,979	25,780	30,490
Ranska	40,280	--	--
Norja	19,689	25,000	30,300

Sähkölennätinpylväät, kuoritut tai

kuorimattomat.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
Koko tuonti kpl.	1,778	2,205	4,012
Saksa	1,470	7	62
Belgia	218	889	3,776
Hollanti	90	1,300	171
Ruotsi	--	--	1

Muovaillemattomia runkoja tai runko-osia

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
Koko tuonti tonnia	1070	1,677	3,734
Saksa	343	158	422
Dantzig	62	348	2,423
Brasilia	106	815	578
Norja	42	--	--
Ruotsi	--	4	--

Edellä olevista taulukoista käy selville, että Ruotsi vei Portugaliin puutavaroita näinä vuosina seuraavat määrät, v. 1925: 1,806 m³; v. 1926: 5,873 m³ ja v. 1927: 4,457 m³. V:den 1927 vähennys johtunee lähinnä siitä, että sinä vuonna tuotiin Suomesta puutavaraa yhteensä 790 m³. Puutavarain tuonti Ruotsista on siten näiden vuosien kuluessa kasvanut huomattavasti, vaikkei tuonti määrältään olekaan varsin suuri. Sen mukaan olisi pohjoismaisen puutavaran kulutus Portugalissa verraten rajoitettu. Huomattava kuitenkin on, että tilastossa esiintyvät tuontimaiden joukossa sellaisetkin maat kuin Englanti ja Belgia sekä myöskin Saksa, joten voidaan olettaa siinä olevan ainakin osittain kysymys jälleenviennistä ja että Portugali on ostanut osan pohjoismaista puutavaraansa niiden välityksellä. Etupäässä Portugali kuluttaa amerikkalaista puutavaraa. Sen suurin puutavarain tuoja on nyttemmin Brasilia. V. 1929 tuotiin puutavaroita yhteensä 24,230 m³, arvo 10,576,000 escudoa. Yksityiskohtaisia tietoja samaten kuin tiedot v:den 1928 tuonnista eivät vielä ole saatavissa.

PUUVANUKE JA PAPERI.

	Puuvanuke.		
	1925	1926	1927
K o k o t u o n t i tonnia	3762	5,176	5,574
Ruotsi	2,255	1,175	1,224
Saksa	543	2,445	2,493
Norja	--	727	351
Italia	--	--	754
Belgia	--	--	348

Puuvanukkeen tuonti Ruotsista Portugaliin on v. 1925-27 vähentynyt melkein puolella ja Saksa on saman ajan kuluessa lisännyt vientiään sinne lähes viisinkertaiseksi. Merkille pantava on, että v. 1927 tuontimaiden joukossa esiintyvät myöskin Italia, Belgia, vieläpä Hollanti ja Englanti. Suomessa t a k i n tuotiin v. 1927 62 tonnia. Puuvanukkeen tuonti on edelleenkin hiljakseen nousemassa. V. 1929 sitä tuotiin 6,157 tonnia, arvo 7,487,000 escudoa.

Painopaperi.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
K o k o t u o n t i tonnia	5,396	6,110	6,564
Ranska	2,899	2,369	3
Saksa	2,076	3,171	2,780
Ruotsi	373	505	425
Norja	--	125	3,326

Painopaperin tuonti on säännöllisesti lisääntynyt. V. 1929 oli tuonti 8,215 tonnia, arvo 10,603,400 escudoa. V. 1925-27 on tuonti eri maista tuntuvasti vaihdellut. Niinpä tuonti Ranskasta on vähentynyt sinä aikana melkein olemattomiin ja Norja on kohonnut ensi sijalle. Ruotsin ja Norjan osuus oli v:den 1927 tuonnista yhteensä enemmän kuin puolet Portugalin koko painopaperintuonnista. Myös Saksalla on huomattava osuus tuonnista.

Paperi, erikseen mainitsematon.

	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
K o k o t u o n t i tonnia	918	970	1,399
Saksa	380	483	688
Hollanti	184	229	338
Englanti	79	79	105
Espanja	78	67	66
Belgia	11	25	55
Ruotsi	14	20	49
Norja	1	17	34

Päätuontimaat ovat v. 1925-27 olleet Saksa, Hollanti ja Englanti. Tuonti Ruotsista ja Norjasta on näinä vuosina lisääntynyt tuntuvasti. Tuontimaiden joukossa huomataan lisäksi Yhdysvallat, Italia, Tshekkoslovakia ja Sveitsi.

Muista paperilaaduista ja -tuotteista

ovat huomattavimmat savukepaperi (etupäässä lehtinä), tapetit, postipaperi ja kuoret sekä sähkölennätin- ja kopiopaperi. Savukepaperia tuotiin v. 1927: 333,000 kg., v. 1929: 815,000 kg. Päätuontimaat ovat Ranska, Espanja ja Saksa. Tapetteja tuotiin v. 1927: 97,183 kg. pääasiallisesti Belgiasta, Saksasta, Englannista ja Ranskasta. Postipaperia ja kuoria tuotiin v. 1927: 53,864 kg. etupäässä Saksasta, Hollannista ja Ranskasta. Sähkölennätinpaperia tuotiin v. 1927: 44,489 kg. etupäässä Englannista ja Italiasta. Kopiopaperia tuotiin

LEGATION DE FINLANDE

v. 1927: 11,231 kg. etupäässä Saksasta, Ranskasta ja Englannista.

<u>Puuterva.</u>			
	<u>1925</u>	<u>1926</u>	<u>1927</u>
K o k o t u o n t i kg.	893,475	932,663	848,795
Hollanti	287,895	321,072	216,022
Ruotsi	260,325	318,781	160,971
Saksa	258,983	238,855	190,853
S u o m i	30,809	---	13,910
Espanja	19,370	21,105	38,426
Tanska	19,069	---	40,132
Norja	6,327	5,055	10,493
Englanti	4,308	9,051	129,122
Puola	4,902	---	9,062

Kuten aikaisemmin jo mainitsin, oli Portugali ennen sotaa suomalaisen puutervan suurin ostaja. Edellä olevat numerot vuosilta 1925-27 osoittavat, että Suomella on edelleenkin mahdollisuuksia huomattavasti kohottaa viime vuosien vaatimatonta tervanvientiään sinne.

M U I T A T U O T T E I T A .

Edellä selostettujen lisäksi voi tulla kysymykseen myös eräät muut vientitavaramme, vaikka niitä ei aikaisemmin olekaan, eräitä aniharvoja poikkeuksellisen pieniä määriä lukuunottamatta, viety Portugaliin, mutta joilla kuitenkin on menekkimahdollisuuksia sikäläisillä markkinoilla. Sellaisina tulisivat kysymykseen seuraavat Portugalin kauppatilastossa mainitut tavarat ja tavararyhmät:

Sementtiä tuotiin v. 1927 Portugaliin 12,837 tonnia (3,552,996 esc.). Päätuontimaat olivat Belgia, Saksa, Tanska, Englanti ja Ranska. Kaliumkloraattia tuotiin v. 1927 yhteensä 153,627 kg. (482,815 esc,) Saksasta, Ruotsista ja Espanjasta. Voita tuotiin v. 1927 yhteensä 245,013 kg. (3,633,409)esc.) Englannista

LEGATION DE FINLANDE

(209,000 kg.), Hollannista, Saksasta, Belgiasta ja Tanskasta. Juusto tuotiin v. 1927 yhteensä 583,499 kg. (5,878,571 esc.) Hollannista (538,118 kg.), Belgiasta, Englannista, Italiasta, Ranskasta ja Saksasta, pienempiä määriä myöskin Sveitsistä ja Tanskasta. Maa-taloustekoneita erikseen mainitsemattomia tuotiin v. 1927 yhteensä 1,040,644 kg. (6,946,561 esc.). Edellisenä vuonna niitä oli tuotu m.m. Suomesta 1,850 kg. Puuteoksia erikseen mainitsemattomia tuotiin v. 1927 yhteensä 506,185 kg. (2,030,895 esc.). Ruotsista niitä tuotiin v.1925: 96,885 kg.; v.1926: 182,206 kg. ja v. 1927 35,325 kg. Lasitavaroita erikseen mainitsemattomia tuotiin v. 1927 yhteensä 427,309 kg. (7,360,226 esc.) pääasiallisesti Saksasta, Ranskasta ja Belgiasta. Makeisia erikseen mainitsemattomia ja suk-laata tuotiin v. 1927 yhteensä 115,237 kg. (1,523,656 esc.) Lisäksi on syytä muistaa, että Portugali on kalliokalan suurimpia ostajia (v.1927:42,524 tonnia 129,7 milj. esc. arvosta), joten valtamerika-lastuksemme kehittyessä meillä on mahdollisuuksia sijoittaa sinne tuotteitamme.

Y h t e e n v e t o n a voidaan edellä olevan nojalla sanoa, että mitään suuria markkinoita ei Portugali tarjoa päävientituotteillemme. Rajoittuihan pohjoismaista tullut sahatavara v. 1927 1,200 standarttiin, vaikka sen lisäksi sitä todennäköisesti kylläkin on tuotu muiden maiden välityksellä. Mutta epäilemättä meillä on nyt tilaisuus tehostaa sinne vientiämme sillä ja monella muullakin alalla. Ja saamieni tietojen mukaan on Portugalissa ollut havaittavissa kiinnostusta tuotteitamme kohtaan. Jos vielä saataisiin Välimeren-linjamme laivat poikkeamaan Portugalin satamiin, helpottaisi se huomattavasti liikeyhteyksien solmiamista sinne.

Toistaiseksi meillä lisäksi ei ole riittävästi yksityiskohtaista tuntemusta Portugalin markkinoista eikä edellä olevakaan voi antaa muuta kuin tilastoihin nojautuvia viitteitä niistä. Sen vuoksi voisi ehkä olla paikallaan lähettää

LEGATION DE FINLANDE

joku stipendiaatti niitä tutkimaan tarkemmin.

Tarkempia tietoja antaa niistä myös
lähetyksen ohella auliisti Lisboassa oleva Suomen konsuli Otto Wang
(os. Lisboa, Rua do Arsenal 160, Consulado da Finlandia). Hänelle
voi kirjoittaa ruotsiksi ja englanniksi.

Madridissa, toukokuun 2 p:nä 1930.

Vilho Brasunas

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA:

Arvionhottaja Orasmaan rap. no 14.

Madrid.

20/5 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

N:o 525/30.

Madrid, 20 p:nä toukokuuta 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 15/232 / a. D. 1930		
28/5.30	No	LEIK
RYHMÄ	LUOKA	ALUE
5	C9	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää raporttini n:o 14/1930, joka sisältää:

Puutavaratuojien liiton puutavarakaupan säännöstelyä tarkoittavat toimenpiteet Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän kunnioitukseni vakuutus.

Vilho Kasanen

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 14/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 15/232 h.e.-D. 13/30		
28/5.30	5	LEH
RYHÄ	6	ASIA
5	9	

Puutavaratuojien liiton
puutavarakaupan säännöstelyä
tarkoittavat toimenpiteet
Espanjassa.

Viime kuun 22 p:nä lähetin Ulko-asiainministeriölle seuraavan sähkeen otsikossa mainitusta asiasta: "50 Puutavaraintuojain liitto tehnyt jäsentensä kanssa sopimuksen supistaa Baltian puutavarainostoja noin puolella aikaisemmista sitoutuen noudattamaan määrättyjä hintoja, olla ostamatta mitään huhti-elokuun 15 päivän välillä. Sovitut ostorajoitukset voimassa tämän vuoden aina ensi vuoden kesäkuuhun, itse sopimus tehty rajoittamattomaksi ajaksi. Ilmoitettu agentit myyvät yleensä vain liiton jäsenille ilmeisesti seurauksena sopimuksesta, koska ainakin useimmat liiton jäseniä. Jäljennös sopimuksesta kirjeessä."

En ole tahallani aikaisemmin täydentänyt ilmoitustani raportilla, sillä olen koettanut eri tahoilta saada lisävalaistusta asiaan. Saamani vastaukset ovat verraten niukkoja, sillä asiasta ei ilmeisestikään tahdota puhua tarkemmin. Seuraavassa selostan saamiani tietoja.

LEGATION DE FINLANDE

Sähkeeni perustui luotettavaan information siittä, että andalusialaiset puutavaraintuojat olivat huhtikuun 1 p:nä tehneet siinä selostetun sopimuksen. Myöhemmin sain käsiini jäljennöksen sopimuksesta. Lähetän siitä suomennoksen erikseen Ministeriölle. Sopimuksen määräyksistä mainittakoon seuraavaa:

Sopimuksesta ja sen tarkoituksesta lausutaan sen johtolauseessa, että "allekirjoittaneet Andalusian maakunnan puutavarantuojat katsovat hyödylliseksi pesetan jatkuvan laskun ja nykyisten suurten puutavaravarastojen takia yhdenmukaistuttaa myyntihinnat, maksuajat ja järjestellä lastien saapumiset sekä rajoittaa tuontia."

Sopimuksessa luetellaan sitten sovittut hinnat, joista olen kuullut, että ne ovat huomattavasti käyviä markkinahintoja korkeammat. Edelleen on siinä useita maksuehtoja ja "epälojaalista" kilpailua koskevia määräyksiä. Sen jälkeen luetellaan kullekin allekirjoittajatoiminimelle sovittu tuontimäärä sekä määräys siittä, että on pidättäydyttävä vastaanottamasta uusia lasteja ennen tulevan elokuun jälkipuoliskoa.

Kuinka suuret nämä tuontirajoitukset ovat osoittaa se, että sopimuksessa on m.m. sevillalaisten puutavarainimportöörien osuus supistettu 6,600 std:ksi, Málagaan osuus vahvistettu 2,400 std:ksi ja Huelvan osuus 1,000 std:ksi. Kun ottaa huomioon, että Sahanomistajayhdistyksen asiamies, vapaaherra Wredelaskee v. 1928 julkaisemassaan kirjoituksessa "Några anteckningar om trävarumarknaden i Spanien" Sevillan ostettavan pohjoismaista puutavaraa vuosittain n. 12 - 15,000 std., Málagaan n. 6,000 std. ja Huelvaan n. 2,500 std., tietää mainittu sopimus tuonnin supistamista puoleen aikaisemmasta tuonnista, jopa allekin. Ottaen lisäksi huomioon, että puutavarain tuonti Espanjaan on senjälkeen ylittänyt silloiset määrät (v. 1927 tuotiin Ruotsista ja Suomesta yhteensä 114,814 std., v. 1928: 135,522 std.), voi katsoa supistuksen olevan tosiasiallisesti vieläkin suuremman.

LEGATION DE FINLANDE

Olen koettanut myöhemmin ottaa selkoa, onko selostamani andalusialainen sopimus ainoa senluontoinen, vai olisiko samanlaisia tehty muillakin tuontialueilla. Kuten jo alussa huomautin, en ole saanut tiesuateluihini selvää vastausta. Barcelonasta tiedoitettiin kieltävästi. Mutta eräs toinen tiedoittaja kirjoittaa taas seuraavasti: " ----- jo puhui siitä, että on vireillä kysymys tuonnin supistamisesta, että andalusialaiset, alicantelaiset ja pohjois-espanjalaiset suostuivat. Mitään yksityiskohtia hän ei maininnut ja mikäli olen kuullut Sevillasta ja Don Ricardo Ferrandolta Valenciassa, halu on tuottaa vain puolet mitä tähän asti. Päätöksiä ei vielä (toukokuun alussa) ole tehty ei suuntaan eikä toiseen, mutta on helposti ymmärrettävissä, että Peris y Ferrando, Fernando Nicolas, Hijo de Gaspar Alonso ja Victor Ramos hartaasti toivovat tuonnin supistamista suunnattomine varastoineen ja täyttääkseen niitä tavattomia aukkoja joita kurssitappiot ovat tehneet heidän kukkaroonsa." Tiedoittajani jatkaa Alicanten osalta: "En ole kuullut mitään puutavaraintuonnin rajoittamis- ja järjestelykysymyksestä. Jos on jotain tekeillä, niin on se erinomaisen salaista."

Toistaiseksi en ole kuullut asiasta enempää. Mutta ottaen huomioon, että tässä on kysymyksessä puutavarainimportöörin liiton presidentin, Sr. Arbós'in lempi-ideasta ja että hän itse on ollut järjestämässä edellä selostettua Andalusian sopimusta, voidaan olettaa samanlaisia toimenpiteitä tehdyn myös muilla tuontialueilla. Siihen antavat myös tukea edellä siteeraamani otteet erään tiedoittajani kirjeestä sekä hänen nimeltä mainitsemansa importöörit, sillä niistä ovat vain Hijo de Gaspar Alonso ja Victor Ramos Sevillasta, Peris y Ferrando sen sijaan Valenciasta ja Nicolas Pasajeksesta. Koko toimenpiteen merkityshän olisi aivan puolimainen, jos se rajoittuisi vain Andalusian piiriin, jonka osuus pohjoisen puutavaran tuonnista ei ole edes neljättä osaa koko maan tuonnista.

LEGATION DE FINLANDE

Minulla oli tilaisuus huomauttaa saamistani tiedoista eräälle täällä käyneelle suuren vientiliik-
keemme edustajalle. Häntä ei se erikoisemmin kiinnostanut eikä hän
sitä myöskään pitänyt vientiliikkeittemme kannalta vahingollisena.
Olen kuitenkin katsonut tarpeelliseksi saattaa saamani tiedot Herra
Ulkoasiainministerin tietoon.

Madridissa, toukokuun 20 p:nä 1930.

Vilho Pesonen

2902

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 9

ASIA:

Asiantuntija Brasman rap. N: 15

Madrid

20/5-80

SUOMEN LAHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Madrid, 26 p:nä toukokuuta 1930.

N:o 559/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 16 / 233 Jal. 1930		
6/6-30	19	LLH
RUUSIA	U. J.	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää raporttini n:o 15/1930, joka sisältää:

Suomalaisten tavarain tuonti Espanjaan
v. 1929. Poimintoja konsuliraporteista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvän kunnioitukseni vakuutus.

Liilo Passius

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 15/30.

Suomalaisten tavarain

tuonti Espanjaan v. 1929.

Poimintoja konsuliraporteista.

Vuoden 1929 kauppatilaston ilmes-
tymistä odotellessa on kiintoisaa tutustua siihen, mitä eräillä
maamme konsuliedustajilla on kerrottavaa suomalaisten tuottei-
den tuonnista Espanjaan viime vuoden kuluessa ja mitä he sen
johdosta lausuvat. Uudistetuista kehoituksista huolimatta, en
ole kuitenkaan onnistunut saamaan kuin muutamilta harvoilta en-
nakkotietoja paikallisesta tuonnista, joten tällä kerralla en
voi konsuliraporttienkaan perusteella antaa mitään yhtenäistä
ennakkokuvaa viennistämme Espanjaan viime vuoden kuluessa. Mut-
ta niitten joukossa on kuitenkin eräitä vientimme kannalta tär-
keitä tietoja.

Suomen tuotteiden kannalta voidaan
Espanja jakaa viiteen vyöhykkeeseen, nim. Pohjois-Espanjaan
(satamakaupungit Pasajes, Bilbao, Santander, Gijon, Aviles, Co-
ruña ja Vigo), Andalusiaan (satamakaupungit Sevilla, Huelva,
Cadiz, Málaga ja Almería), Murcia ja Valencia (satamakaupungit
Valencia, Denia, Alicante, Torrevieja ja Cartagena) sekä Kata-
loniaan (satamakaupungit Barcelona ja Tarragona) ja Baleareihin

LEGATION DE FINLANDE

(satamakaupunki Palma). Oman vyöhykkeensä muodostavat näitten lisäksi Espanjan Marokko ja Kanarian saaret. Baleareilla ja Espanjan Marokossa Suomella ei kuitenkaan vielä ole konsuliedustajaa, eikä niiltä alueilta siten ole käytettävissä mitään tietoja.

POHJOIS - ESPANJA.

P a s a j e s. Varakonsuli Harmens tiedoittaa seuraavat tuontinumerot:

Lankkuja ja lautoja, paksuus yli 75 mm:
tuotiin v. 1929 yhteensä 38,944 m³ (v. 1928: 25,768 m³), siitä Ruotsista 22,299 m³, Suomesta 10,838 m³ ja Yhdysvalloista 4,496 m³.

Lankkuja ja lautoja, paksuus 40-75 mm.
tuotiin v. 1929 yhteensä 19,280 m³ (v. 1928: 10,173 m³) siitä Ruotsista 10,806 m³, Suomesta 5,269 m³ ja Yhdysvalloista 2,687 m³.

Lautoja, paksuus 40 mm. asti. tuotiin v. 1929 yhteensä 63,874 m³ (v. 1928 39,233 m³), siitä Ruotsista 40,999 m³, Suomesta 14,928 m³ ja Yhdysvalloista 7,749 m³.

Paperipuita tuotiin v. 1929 yhteensä lähes 18,000 tonnia (v. 1928: 19,849 t.), siitä Ruotsista n.17,100 t. ja Suomesta n. 800 t.

Mekaanista puuvanuketta tuotiin v. 1929 yhteensä 15,629 tonnia (v. 1928: 6,977 t.), siitä Ruotsista 9,709 t. ja Suomesta 5,696 t.

Selluloosaa tuotiin v. 1929 yhteensä 51,091 tonnia (v. 1928: 40,653 t.), siitä Ruotsista 25,366 t., Liettuasta 7,531 t., Saksasta 6,214 t., Suomesta 4,345 t., Norjasta 2,816 t. ja Tshekkoslovakiasta 2,381 t.

Sanomalehtipaperia (paino yli 21 gr. m²:ltä) tuotiin v. 1929 yhteensä 5,849 tonnia (v. 1928: 4,282 t.) siitä Norjasta 5,433 t. ja Belgiasta 323 t.

Juustoa tuotiin v. 1929 yhteensä 174,434 kg. (v. 1928: 165,771 kg.), siitä Hollannista 160,103 kg.,

LEGATION DE FINLANDE

Italiasta 7,314 kg., Suomesta 5,000 kg. ja Englannista 1,965 kg.

Varakonsuli Harmens huomauttaa lisäksi, että Espanjan paperiteollisuus ei toistaiseksi ole voinut tyydyttää maan paperintarvetta. Espanjan paperitrustilla on nyttemmin kuitenkin rakenteilla Pasajeksen lähellä uusi suuri paperitehdas 18,000 tonnin vuosituotantoa varten, minkä tehtaan odotetaan valmistuvan tämän vuoden kuluessa. Sen jälkeen sanomalehtipaperin tuonti Espanjaan vähenee huomattavasti, ellei kokonaan lakkaa. Paperipuita tuo Pasajekseen kaksi siellä olevaa paperitehdasta yhteensä 20,000 tonnia vuosittain mekaanisen puuvanukkeen valmistamista varten. Tämän määrän odotetaan edellämainitun paperitehtaan valmistuttua huomattavasti kasvavan. Paperipuitten tuontia välittävistä agenttuuriliikkeistä antaa varakonsulinvirasto tarkempia tietoja.

Pasajes'ksen merkitys puutavarain tuontisatamana on vuosi vuodelta kasvanut. Vielä v. 1927 laskettiin sen pohjoisen puutavaran vuotuinen tuonti n. 7,000 std:ksi. V. 1929 se oli lähes 22,800 std. ollen siten Barcelonan rinnalla Espanjan tärkein pohjoismaisen puutavaran tuontisatama. - Edellä olevista tuontinumeroista kiinnittää erikoista huomiota mekaanisen puuvanukkeen tuonti Pasajes'kseen sen vuoksi, että San Sebastianissahan, jonka satamakaupunki Pasajes on, sijaitsee Suomen puuhiomoyhdistyksen edustus Espanjassa. V:den 1929 kuluessa on nimittäin mekaanisen puuvanukkeen tuonti yksistään Pasajes'ksen kautta lisääntynyt enemmän kuin kaksinkertaiseksi. Ruotsin osuus tuonnista on kuitenkin $\frac{2}{3}$, Suomen osuuden ollessa $\frac{1}{3}$. Myöskin selluloosan tuontinumerot antavat ajattelemisen aihetta. Onhan tuonti esim. Liettuasta enemmän kuin 3,000 tonnia suurempi kuin Suomesta puhumattakaan Ruotsin tuonnista, joka on kuusinkertainen.

B i l b a o s t a olen saanut ainastaan seuraavat ylimalkaiset tiedot: v. 1929 tuotiin mäntyä 8,730 m³

LEGATION DE FINLANDE

ja paperivamua 851,109 kg. Puutavaran tuontimäärä tuntuu kuitenkin suhteettoman pieneltä, sillä aikaisemmin on Bilbaon tuotu vuosittain n. 10,000 std.

S a n t a n d e r i s t a ilmoitetaan seuraavat tiedot: puutavaraa tuotiin v. 1929 yhteensä 380,463 kg., siitä Suomesta 4,966 kg.; sanomalehtipaperia yhteensä 172,373 kg., Suomesta ei ollenkaan; muita paperilatuja 327,466 kg., Suomesta ei ollenkaan.

C o r u ñ a n kautta tuotiin tullin ilmoituksen mukaan v. 1929 lautoja yhteensä 21,885 m³, siitä Suomesta 7,034 m³, Suomesta ja Ruotsista 5,130 m³, Ruotsista 5,202 m², Yhdysvalloista 4,440 m³ ja Saksasta 79 m³; Sahaamatonta puutavaraa, pölkkyjä, paaluja ja puun palasia tuotiin Saksasta ja Belgiasta yhteensä 181,123 kg. Paperia tuotiin ainoastaan pienempiä erinä Saksasta, Hollannista ja Belgiasta.

V i g o n konsulinvirasto huomauttaa, että kauppaa Suomen kanssa ei ole tuskin ollenkaan, mutta että rakennuspuutavaralla olisi kuitenkin mahdollisuuksia. Nyttemmin se tuodaan kokonaan Ruotsista ja Yhdysvalloista.

ANDALUSIA.

Alueelle on vuosittain tuotu n. 22,500 - 25,500 std. pohjoista puutavaraa. Viime vuoden tuonnista en ole saanut yksityiskohtaisia tietoja muualta kuin Sevillasta.

S e v i l l a a n tuotiin v. 1929 mäntvlautoja yhteensä 35,319,292 kg., siitä Ruotsista 17,744,005 kg., Suomesta 13,804,514 kg., Belgiasta 1,091,042 kg., Rumaniasta 1,024,864 kg., Saksasta 819,832 kg. ja loput Englannista, Italiasta, Hollannista ja Ranskasta. - Paperivamua tuotiin yhteensä 1,344,926 kg., siitä Suomesta 622,250 kg. ja Ruotsista ja muista maista 722,676 kg.

LEGATION DE FINLANDE

Kuluvan vuoden tuontiin vaikuttanee huomattavasti alueen puutavaraintuojain tekemä keskinäinen sopimus, josta tiedoitin edellisessä raportissani. Useista eteläiseltä alueelta saamistani tiedoista päättäen olisi siellä mahdollisuuksia lisätä suomalaisen puutavaran menekkiä, sillä tähän asti se kaikesta päättäen on ollut siellä lapsipuolen asemassa. +)

MURCIA JA VALENCIA.

A l i c a n t e. Varakonsuli Guardiolan antamien tietojen mukaan tuotiin Alicanteen v. 1929 yhteensä 71,690 m³ puutavaraa. Siitä tuotiin Ruotsista 43,433 m³, Italiasta 13,553 m³, Yhdysvalloista 7,023 m³, Suomesta 4,367 m³, Rumanias-
ta 2,859 m³ ja Ranskasta 93 m³. Puuvanuketta tuotiin yhteensä 41,340 kg. ja selluloosaa 71,120 kg.. Kummastakaan ei ole ilmoitettu alkuperämaita.

V a l e n c i a s t a ilmoittaa konsuli Talavera - Björnberg v:ltä 1929 seuraavat numerot:

Lankkuja ja lautoja, paksuus yli 75 mm.:
91,832 m³ (v. 1928: 63,070 m³), siitä Ruotsista 28,732 m³ (v. 1928: 15,028 m³) ja Suomesta 6,333 m³ (v. 1928: 4,507 m³).

Lankkuja ja lautoja, paksuus 40-75 mm:
66,463 m³ (v. 1928: 38,094 m³), siitä Ruotsista 23,225 m³ (v. 1928: 11,912 m³) ja Suomesta 6,193 m³ (v. 1928: 4,341 m³).

+) (Salainen). Siteeraan tähän mitä konsuli Moyano kirjoittaa minulle tilanteesta Málagaassa: "Otan vapauden kiinnittää Teidän huomiotanne Málagaan merkitykseen suomalaisen puutavaran tuontisatamana. Malaga tuo ennen kaikkea rakennuspuutavaraa koko itäistä Andalusiaa eli Cordoban, Granadan, Jaenin, Málagaan ja osaksi Almerían maakuntia varten. Uskon että suurille puutavaranviejille voisi olla edullista asettua yhteyteen minun kanssani ja lähettää kuukausittain minulle spesifikationsa, jotka puolestani kiertokirjeenä lähettäisin täkä-

LEGATION DE FINLANDE

Lautoja, paksuus 40 mm. asti: 35,281 m³
(v. 1928: 26,433 m³), siitä Ruotsista 5,213 m³ (v. 1928: 4,918 m³)
ja Suomesta 2,079 m³ (v. 1928: 1,069 m³).

Mekaanista puuvanuketta: 430,518 kg.
(v. 1928: 752,363 kg.), siitä Ruotsista 288,668 kg. (v. 1928:
742,223 kg.), Suomesta 81,000 kg. (v. 1928: ei yhtään), Norjasta
35,490 kg. (v. 1928: 10,140 kg.), Saksasta 20,320 kg. ja Chilestä
5,040 kg.

Selluloosaa: 3,934,905 kg. (v. 1928:
1,399,879 kg.), siitä Ruotsista 1,885,268 kg. (v. 1928: 773,898 kg.),
Suomesta 815,256 kg. (v. 1928: 198,589 kg.), Saksasta 603,650 kg.
(v. 1928: 192,752 kg.), Norjasta 566,920 kg. (v. 1928: 93,435 kg.),
lisäksi pienempiä määriä Belgiasta, Tšhekkoslovakiasta, Yhdysval-
loista, Ranskasta ja Tanskasta.

Paperia: 1,697,672 kg., siitä Norjasta
1,468,752 kg., loput Saksasta, Ruotsista ja Kiinasta.

Suomalaisten tuotteiden asema on eten-
kin Valenciassa viime vuoden kuluessa huomattavasti vahvistunut,
vaikka Ruotsin etumatka onkin edelleen tavattoman suuri. Samalla on
huomattava, että puutavarain tuonti on alueella kasvanut. Esim. A-
licanteen laskettiin aikaisemmin tuodun vuosittain n. 7,000 std.
pohjoismaista puutavaraa. Viime vuoden tuonti oli n. 10,000 std.
Samoin tuonti Valenciaan ylittää n. 1,500 std:lla aikaisemman ar-
vion pohjoismaisen puutavaran tuonnista. Tiedot alueen muista sata-
mista puuttuvat.

-läisille puutavaraintuojille. En ollenkaan epäile, etteikö tällai-
nen propäganda voisi tuottaa tuloksena välittömiä myyntejä Suomesta
ilman noiden suurien ulkolaisten agenttijärjestöjen välitystä, jotka
välistä myyvät suomalaista puutavaraa, mutta useimmiten muuta, mikä
heille paremmin sopii.

LEGATION DE FINLANDE

KATALONIA.

Barcelonasta ilmoittaa konsuli Juan Talavera viime vuodelta seuraavat Barcelonan kauppamarin antamat numerot:

Lankkuja ja lautoja, paksuus yli 75 mm.
tuotiin Ruotsista 20,074 m³ ja Suomesta 819 m³.

Lankkuja ja lautoja, paksuus 40-75 mm.
tuotiin Ruotsista 13,494 m³ ja Suomesta 1,563 m³.

Lautoja, paksuus 40 mm. asti tuotiin Ruotsista 21,368 m³ ja Suomesta 2,276 m³.

Mekaanista puuvanuketta tuotiin yhteensä 8,448,169 kg., siitä Ruotsista 7,550,157 kg., Norjasta 608,470 kg., Tanskasta 159,542 kg. ja Suomesta 130,000 kg.

Selluloosaa tuotiin yhteensä 7,406,379 kg., siitä Ruotsista 7,034,552 kg., Tshekkoslovakiasta 269,814 kg., Tanskasta 101,600 kg., Suomesta 90,253 kg. ja Norjasta 10,160 kg.

Puutavarain tuontia koskevien numeroiden mukaan on pohjoisen puutavaran tuonti Barcelonaan v. 1929 ollut n. 5,000 std. keskimääräistä tuontia pienempi. Numeroissa herättää erikoista huomiota Suomen vaatimaton osuus. Ja kysymyksessä on kuitenkin puutavara-agenttien pääkaupunki. Myöskin puuvanukkeen ja selluloosan tuontinumerot osoittavat, että Suomen tuonti on tänne ollut hyvin vähäpätöistä.

Toisaalta olen asiantuntevalta taholta kuullut, että Barcelonaa koskevat numerotiedot olisi ymmärrettävä siten, että viime vuoden laivauksia saapui suuret määrät vielä tammijä helmikuussa, joten Barcelonan puutavaraostot viime vuonna olisi arvioitava n. 24,000 std. Tämä jälkimäinen tieto merkitsisi sitä, että Barcelonan puutavarainostojilla on varastot täynnä puutavaraa, mikä tietysti vaikuttaa lamauttavasti kuluvan vuoden ostoihin.

Tarragonasta en ole saanut tietoja.

LEGATION DE FINLANDE

KANAARIAN SAARET.

L a s P a l m a s. Konsuli Viggo Adeler huomauttaa, että virallisten tilastotietojen puutteessa hän voi antaa ainoastaan henkilökohtaisen käsityksensä mukaiset numerot tuonnista. Sen mukaan tuotiin Las Palmasiin v. 1929 laatikkolautoja yhteensä 8,800 std. (5,000 std. banaanilaatikoita varten, 3,400 std. tomaatti- ja 400 std. perunalaatikoita varten), siitä Ruotsista 4,250 std., Portugalista 3,300 std. ja Suomesta 1,250 std. Lanktuonti) kujen, battenssien ja lautojen Itämeren maista lisääntyy vuosittain. Ruotsista tuotiin v. 1929 n. 800 std., kaikki kuusitavaraa. Suomesta ei konsuli Adelerin tietojen mukaan tuotu yhtään. Yhdysvalloista tuotiin n. 1,200 std. ja Jugoslaviasta n. 100 std. Paperia tuotiin v. 1929 yhteensä 775 tonnia, siitä oli M.G. sulfiittipaperia (40 gr.) 200 t., voimapaperia ja sen imitatiota (30 - 40 gr.) 300 t., painopaperia (50 gr.) 100 t., nature brown (40 - 50 gr.) 75 t., M.G. Cop-paperia 50 t. ja hienompia paperilaatuja 50 t. Puolet tuonnista tuli espanjalaisen toiminimen Almacenes Generales de Papel osalle, loppu tuli Hollannista, Ruotsista ja Suomesta osittain saksalaisten satamien kautta. Konsuli Adeler kiinnittää samalla suomalaisten lastuvillan viejien huomiota saaren markkinoihin, sillä sitä käytetään huomattavat määrät tomaattien pakkauksessa. Konsulinvirasto lähettää pyydettäessä näytteitä.

Konsuli Adeler ilmoittaa lisäksi seuraavat ensiluokkaiset paikalliset puutavara- ja paperi-importööririt:

- Elder Dempster & Co. (Grand Canary) Ltd., rakennustarpeita.
C:ia Escandinava de las Canarias., laatikkolautoja, rakennustarpeita ja paperia.
Hijos de Juan Rodriguez y Gonzalez, laatikkolautoja ja rakennustarpeita.
Juan B. Domenech, laatikkolautoja;
Carl Dittmer, paperia;
J. Vilher, laatikkolautoja ja rakennustarpeita.

LEGATION DE FINLANDE

Santa Cruz (Teneriffa). Varakonsuli Dodson tiedoittaa v:ltä 1929 seuraavat numerot:

Laatikkolautoja tuotiin yhteensä n. 6,500 - 7,000 std., siitä arvion mukaan Ruotsista 2,500 std., Portugalista 2,750 std., Saksasta 1,400 std. ja Espanjasta 150 std. Hänen arvelunsa mukaan Saksasta tulleet laatikkolaudat ovat ruotsalaista ja suomalaista transiitotavaraa, jolloin n. puolet siitä olisi Suomesta.

Rakennuspuutavaraa tuotiin yhteensä n. 1,900 std., siitä Ruotsista 725 std., Yhdysvalloista 700 std., Saksasta 400 std., Jugoslaviasta 40 std. ja Kubasta 15 std.

Käärepaperia tuotiin yhteensä 553,056 kg., siitä Espanjasta 253,768 kg., loput Saksasta, Hollannista, Ruotsista, Ranskasta ja Englannista.

Edellä olevat poiminnot konsuliraporteista eivät voi antaa mitään pätevää yleiskuvaa viennistämme Espanjaan viime vuoden kuluessa. Mutta niistä saadaan kuitenkin jonkinlainen kuva tuotteistemme asemasta maan eri tuontialueilla ja toivottavasti ne jo sinänsä antavat asianomaisilla tahoilla aiheita tarpeellisiin toimenpiteisiin. Se johtopäätös niiden nojalla kuitenkin voidaan tehdä, että Suomen osuus tuonnissa ei ole kilpailuvien maiden rinnalla vielä saavuttanut sitä tasoa, jota siltä voitaisiin odottaa.

Puutavaravientimme kokonaismäärä Espanjaan v. 1929 ei näistä tiedoista vielä käy selville. Mutta tiedetäänhän jo ilman sitäkin, että puutavaravientimme taantui muutamalla tuhannella standartilla Ruotsin pystyessä jälleen lisäämään vientiään.

Puuvanukkeen ja selluloosan tuontinumeroista taasen käy jo nyt selville, että osuutemme tuonnista on

LEGATION DE FINLANDE

edelleen verraten vaatimaton maan koko tuontii verraten. Vieläpä uudistuu sama ilmiö kuin edellisenäkin vuonna, että Liettuakin sivuutta meidät selluloosan tuonnissa. Jo aikaisemmin (vrt. rap. 6/1929) minulla oli kunnia huomauttaa Herra Ulkoasiainministerille, ettei voisi uskoa tuloksen johtuvan asianomaisten piirien tekemästä tuotannon laajuutta koskevasta sopimuksesta vastaavien pohjoismaiden tuotantoalojen kanssa. Oliko käsitykseni oikea vai ei, en tiedä. Lausuntoni johdosta en ainakaan ole saanut mitään oikaisua. Rohkenisin muuten tässä yhteydessä kunnioittaen alistaa Herra Ulkoasiainministerin harkittavaksi, eikä voitaisi ajatella, että ulkomaiselle edustukselle luottamuksellisesti ilmoitettaisiin tällaisten sopimusten sisällöstä, sillä helpostihan voi sattua, että niitä tuntematta eksyy arvostelemaan tilannetta, joka mahdollisesti asianomaisille on aivan selvä. Jos esim. Suomelle on Espanjan markkinoilla varattu viennistämme joku määrätty osa, jonka kanssa tuontinumerot käyvät suurin piirtein yksiin, niin silloinhan niissä ei ole mitään aihetta huomautuksiin. Jos sopimukset koskevat yksinomaan tuotannon pysyttämistä määrättyissä rajoissa, niin silloin voidaan todeta, että meillä on mahdollisuuksia huomattavasti lisätä vientiämme tänne näilläkin aloilla.

Laatikkolautojen ja lastuvillan suhteen käy raporteista selville, että niillä olisi menekkiä Kanaarian saarilla.

Tässä yhteydessä lienee paikallaan kosketella vielä eräitä vientimme kehitystä ehkäiseviä seikkoja.

Eräaseen niistä - nim. vientiliikkeittemme edustukseen - minulla on jo ollut aikaisemmin tilaisuus kiinnittää Herra Ulkoasiainministerin huomiota. Silloin esittämiini huomioihin olen sen jälkeen useilta tahoilta saanut vahvistuksia. Viitataan niistä vain edellä olevaan Málaga varakonsulin lausuntoon. Mutta tämä ei suinkaan ole ainoa, vientimme kehitystä jarruttava

LEGATION DE FINLANDE

tekijä. Tärkeimpiä niistä on vientiliikkeittemme vaatimat maksuehdot. Olen aikaisemmin huomauttanut tästä seikasta Virossa ollessani. Sama ilmiö uusiintuu myöskin täällä. Siitä olen jo kuullut ja puhunut aikaisemminkin. Viimeksi sen otti tänään puheeksi puutavarainportöörien liiton presidentti Sr. Arbós. Hän huomautti nimenomaan, että me emme voi toivoa puutavaravientimme laajentumista ja kehittymistä osapuilleen entiselle tasolleen ennen kuin voimme tarjota samat maksuehdot kuin kilpailevat maat. Esimerkkinä hän kertoi, että eräs Barcelonan puutavaraintuojista, joka tähän asti on uskollisesti ostanut aina suomalaista puutavaraa, on viime vuonna maksuehtojen takia ollut pakoitettu ostamaan ruotsalaista.^{+) Epäilemättä tilanne täällä on tällä hetkellä sellainen, että se kehoittaa varovaisuuteen luoton annossa. Mutta jokin muutos olisi saatava nykyiseen järjestelmään jos mielimme päästä eteenpäin. En kuitenkaan osaa sanoa, mitä olisi tässä suhteessa tehtävä, kun vientiyhdistyksen vuosikertomuksesta päättäen vientiluottotakuun laajentaminenkaan ei näytä erikoisemmin kiinnostavan niiden alojen vientiliikkeitä, jotka toimivat tšekäläisillä markkinoilla. Jos vientiluottotakuuta laajennetaan, niin ei pidä kuitenkaan unohtaa Pyreneitten niemimäätä sen vaikutuspiiristä, sillä se lienee kuitenkin se keino,}

^{+) Otan tähän seuraavan lainauksen äsken konsuli Wangilta Lisboasta saamastani kirjeestä: "Jeg har vaeret i korrespondance med Pappersbruksforeningen om en leverance paa ca. 1,300 tons avisepapir til de forskjellige lokale aviser. Imidlertid ligger Pappersbruksforeningens pris £ 12.7.6. c.i.f. for højt og har "O SECULO" nu kjøpt 600 tons hos Norwegian Newsprint Makers Ltd. Oslo til en pris av £ 12.2.4. og til bedre betalingsvilkaar, nemlig mot 90 dager accept fra ankomst Tejo, hvilket er de vanlige betingelser man kjøper paa her. Pappersbruksforeningen forlanger derimot uigjenkaldelig rembours i prima Helsingfors eller London bank at aapnes ved ordrens indlevering. Paa disse betingelser er det umuligt at gjøre noget i konkurrance med de svenske og norske fabriker."}

LEGATION DE FINLANDE

jonka avulla täälläkin voidaan päästä eteenpäin. Ja eiköpähan sen käyttäjiä aikanaan ilmaanmu.

Espanjan markkinoiden kehitystä arvo-
teltaessa on vielä otettava huomioon kaksi seikkaa, joista jo olen
Ulkoasiainministeriölle maininnut ja jotka mahdollisesti tulevat
huomattavasti vaikuttamaan vastaisiin myynteihimme. Toinen on puu-
tavaraintuojain liiton pyrkimys rajoittaa keskinäisillä sopimuksil-
la puutavarain tuontia, toinen on venäläisten mahdollinen esiinty-
minen Espanjan markkinoilla.

Edellisessä raportissani kerroin näis-
tä puutavaraintuojain liiton toimenpiteistä. Tavatessani tänään Sr.
Arbósin tiedustelin häneltä, onko Pohjois-Espanjan, Valencian ja
Katalonian alueilla saatu aikaan samanlainen sopimus kuin etelässä.
Hän vastasi kieltävästi, mutta lisäsi, että sellainen toivottavas-
ti saadaan aikaan näilläkin alueilla ja että toimenpide on aivan
välttämätön huomioon ottaen maassa myymättä olevat, suuret puuta-
varavarastot. Toimenpide on epäilemättä omiansa tuomaan varmuutta
ja tasapainoa tšekäläisille markkinoille, mutta toisaalta se tietää
ainakin osittain myyntimahdollisuuksien tuntuva pienenemistä. On-
han kysymys supistaa tuontia n. 50 %:lla nykyisestä. On kuitenkin
huomattava, että sopimuksen ulkopuolelle jää kuitenkin osa puutava-
raintuojia, jotka ainakin osittain voivat sotkea Sr. Arbosin suun-
nitelmät. Nyt jo olen kuullut Andalusiassa olevan sopimukseen tyy-
tymättömiä.

Neuvostoliiton hommiin ei minulla eili-
sen sähkeeni lisäksi ole toistaiseksi mitään lisättävää. Mutta sitä
mahdollisuutta, että se saisi jalansijan tšekäläisillä markkinoilla,
ei ole jätettävä pois laskelmista, sillä, kuten jo sähkeessäni huo-
mautin, espanjalaiset ostajat tuskin voivat välttää sitä kiusausta,
joka heitä lähestyy halpojen hintojen muodossa.

Madridissa, toukokuun 26 p:nä 1930.

Kiilo Pasanen

✓

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA:

Asiainhoitaja Orasmaan rap. no 16.

Kadiid

14/6 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

N:o 624/30.

Madrid, 14 p:nä kesäkuuta 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 17/233 Re. D. N. 30		
25/6-30	no	LINE
RYHMÄ	LAJITTO	ASIA
5	C9	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää raporttini n:o 16/1930, joka sisältää:

Sisäpoliittisen tilanteen kehitys Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän kunnioitukseni vakuutus.

Kiilo Pasanen

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

LEGATION DE FINLANDE

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Madridissa.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 16/1930.

LÄHETYKSIÄ		
No 17/233 /ae/1930		
25/6.30	No	LOM
RYHMÄ	LUOTO	ASIA
5	C9	

Salainen

Sisäpoliittisen tilanteen
kehitys Espanjassa.

En ole katsonut tarpeelliseksi selostaa kovin useasti ja yksityiskohtaisesti Espanjan sisäpoliittisen tilanteen kehitystä, sillä sehän ei elimellisesti koske meidän ulkopolitiikkaamme. Ja toistaiseksi ei siinä suhteessa ole tapahtunut myöskään mitään sellaista, joka olisi pakottanut siitä tiedoittamaan tarkemmin kauppasuhteittemme kannalta. Kun edellisen tätä asiaa koskevan raporttini lähettämisestä on kuitenkin kulunut jo alun kolmatta kuukautta, lienee ehkä syytä antaa jälleen lyhyt yleiskatsaus tilanteeseen. Päivittäiset sähkösanomatiedot eivät nimittäin voi antaa siitä oikeata kuvaa, vaan pikemminkin aiheuttavat puoleen tai toiseen joko liioittelua tai väärinkäsityksiä. Eivätkä täällä olevat ulkomaalaisten lehtien kirjeenvaihtajatkaan voi kirjoittaa aivan vapaasti. Äskettäin Valtioministeriö antoi niille jälleen varoituksen hälyttävien tietojen levittämisestä.

On ensinnäkin pantava merkille, että nykyinen hallitus on moneen otteeseen vakuuttanut, että vaalit ovat vielä tämän vuoden kuluessa. Ja toimenpiteet todella viittaavat siihen, että kenraali Berenguer virkatovereineen aikoo sikäli kuin se heistä riippuu - pysyä sanassaan. Sitä osoittaa

LEGATION DE FINLANDE

m.m. se, että on annettu määräys kiireellisesti ryhtyä valmistamaan uusia äänestysluetteloita, joiden pitäisi olla valmiina tulevan marraskuun puolivälissä. Alkuaan ajateltiin tyytyä vanhaan ja sittemmin diktatuurihallituksen täydentämään äänestysluetteloon, mutta kun osoittautui, että esim. Barceloonassa oli listoilla m.m. 40,000 kuollutta, katsottiin asiallisemmaksi laatia kokonaan uudet. Epäilemättä hallituksen vakuutukset ovat omiaan rauhoittamaan mieliä. Vaikka ei suinkaan puutu niitäkään, jotka pelolla ja vapistuksella ajattelevat uusia vaaleja ja vaalitaistelua. Vielä joku päivä sitten Baenin herttua ehdotti, että tyydyttäisiin vain kutsumaan koolle vuoden 1923 parlamentti, vaikka sen jäsenistä huomattava osa jomakaa maan povessa. Ehdotus ei saanut yleisempää kannatusta. Ja tekijä kiiruhti selittämään, että ehdotus oli hänen eikä suinkaan kuninkaallisesta linnasta lähtöisin.

Koko tänä aikana - maaliskuun lopusta alkaen - on poliittinen toiminta lyhyttä väliaikaa lukuunottamatta ollut kiellettyä eikä saa alkaakaan ennenkuin todennäköisesti tämän kuun lopulla. Hallitus pelkää kovasti kuninkaaseen kohdistettuja arvosteluja Sanchez Guerran tunnetun puheen jälkeen. Eikä ilman syytä. Sillä huhtikuun alussa viranomaiset katsoivat olevansa pakotetut keskeyttämään eräät suljetutkin, tasavaltalaisen puoluejohtajan Marcelino Domingon kunniaksi aijotut päivälliset heti alkuunsa sen vuoksi, että ensimmäinen puhuja, tunnettu filosoofi D. José Ortega Gasset arvosteli räikeäsanaisesti kuninkaan menettelyä diktatuurihallituksen aikana. Huhtikuun lopulla hallitus kuitenkin katsoi hetken tulleen antaa luvan julkisten puheitten pitoon. Mutta se ei tullut pitkäksi.

Ensimmäiseksi saivat monarkistit järjestää kauan suunnittelemansa juhlan kuninkaan ja monarkkian kunniaksi Madridin uudella härkätäisteluaarenalla, johon mahtuu n. 30,000 henkeä. Maaseudulta saapuville osanottajille hallitus lupasi 40 % alennuksen rautatielipun hinnasta. Tilaisuuteen koetettiin sitten saada kaikin tavoin "täysi huone"! Mielenosoitus ei kuitenkaan

LEGATION DE FINLANDE

tuloksiltaan liene vastannut järjestäjien toiveita. Kutsua oli seurannut n. 20,000 henkeä, mutta niistäkin - kuten läsnä ollut "Le Temps"-lehden kirjeenvaihtaja kertoo - puolet poistui ennen juhlan loppua ja pääesiintyjän, liberaalis-konservatiivisen puolueen johtajan, kreivi Bugallal'in puhe hukkuu välinpitämättömän kuulijakunnan meluun. Eräitten toisten poliitikkojen esiintyminen vähän myöhemmin, kuten ent. liberaalisen ministerin Alcala-Zamoran, katolisen kristillis-demokraattisen puolueen johtajan D. Angelo Ossorio Gallardon ja reformistien johtajan D. Melquiadez Alvarezin - niistä tarkemmin alempana - ei myöskään vastannut ainakaan hallituksen toivoita. Ja lyhyt vapaan sanan aika päättyi toukokuun alussa tasavaltalaisen professori Unamunon puheisiin Madridissa ja niiden aikana sattuneisiin mellakoihin ja yliopistoitten sulkemiseen, kuten lehdistäkin jo on kerrottu. Samanaikaisesti oli liikkeellä myöskin huhuja uudesta diktatuurista. Prof. Unamuno itse vietiin takaisin yliopistokaupunkiinsa Salamancaan. Eräänä aamuna klo 5 - espanjalaisen kannalta se on kyllä pikemminkin keskiyö - pysähtyi auto hänen hotellinsa eteen, professori herätettiin ja hänelle ilmoitettiin, että nyt on lähdettävä. Eikä hän saanut ottaa mukaansa vaimoansa ja poikaansa, jotka olivat mukana matkalla. He saivat tulla junalla perästäpäin.

Nämä tiedot ansaitsevat muutaman reunamuistutuksen. Yleisesti ollaan vakuutettuja siitä, että ne mellakat, jotka syntyivät Madridissa prof. Unamunon esiintymisten yhteydessä, olivat provosoituja. Ensimmäkin koetti eräs äskettäin perustettu järjestö, joka on varsin lähellä entistä diktatuurihallituksen varapresidenttiä ja sisäasiainministeriä, kenraali Martinez Anidoa ja jonka tarkoituksena on esiintyä myös vaaleissa poliittisena puolueena, n.s. Espanjan legionäärit päällikkönsä, tohtori Albiñanan johdolla häiritä näitä puhetilaisuuksia. Sitten yritettiin saada aikaan vielä vakavampia mellakoita. Tosinhan täällä jo joku henkilö kuoli ja vielä useampia haavoittui, mutta kaikki pysähtyi

LEGATION DE FINLANDE

siihen, sillä sekä ylioppilaitten että ~~Järjestymättömien~~ työväen järjestöt sanoutuivat jyrkästi irti näistä vallattomuuksista. Ennen pitkää kävi selville, että mellakoitten takana oli eräitä korkeita sotilashenkilöitä, joiden tarkoituksena oli provosoida tilanne, joka olisi motivoinnut paluun uuteen puhtaaseen sotilasdiktatuuriin. Alkuaan nämä huhut koetettiin peruuttaa, mutta sen jälkeen kuin koko salahanke paljastettiin eräässä lentolehtisessä, ei siitä ole puhuttu mitään - hyvin ymmärrettävistä syistä. Kerrottiin nimittäin, että kuningas oli Escorialin linnassa lounastanut yhdessä kenraalien Barreran, Martinez Anidon, Saron ja eräitten muitten sotilashenkilöiden kanssa ja että kenraalit olivat tällöin lausuneet kuninkaalle tyytymättömyytensä nykyisen hallituksen osoittamaan liialliseen lempeyteen vallitsevissa olosuhteissa ehdottaen samalla palaamista sotilashallitukseen.⁺⁾ Lisäksi kerrotaan kenraali Martinez Anidon suosittaneen tunnettujen barcelonalaisten, vapaisiin syndicalistijärjestöihin kuuluvien "pistoleroksien" - salamurhaintien -käyttämistä, joita hän ilmoitti olevan jo Madridissa 90. Osoittautui kuitenkin, ettei kenraalien takana ollut armeijan kannatusta eikä kenraali Anidonkaan suosittamat apuneuvot tuntuneet houkuttelevilta. Se puuha raukesi siten alkuunsa. Osaltaan siihen vaikutti myöskin nykyisen hallituksen pään, kenraali Berenguerin väliintulo. Se tulos näistä puuhista kuitenkin oli, että hallitus jälleen kielsi julkiset, poliittiset esitelmät ja puheet kiihtyneen mielialan tyyntymiseksi.⁺⁺⁾

^{+) Esim. tästä lempeydestä tulkoon mainitaksi, mitä eräs silminnäkijä minulle kertoi prof. Unamunon tulosta Madridiin. Kun kansanjoukko tervehti häntä hotellin edustalla huutaen "eläköön" ja "eläköön tasavalta", syöksyi poliisi ilman mitään varoituksia paljastetuin sapelein yleisön kimppuun.}

^{++) Toukokuun lopulla siirtyi kenraali Anido virkaikänsä nojalla reserviin, jolloin hänellä olisi ollut täysi vapaus ottaa osaa poliittiseen elämään. Vähän sen jälkeen levisi kuitenkin tieto, että}

LEGATION DE FINLANDE

Tämä uusi keskeytys julkisessa valtiollisessa toiminnassa on suuresti vaikeuttanut poliittisen elämän järjestäytymistä. Niinpä monet entiset vapaamieliset poliitikot - m.m. ent. pääministerit kreivi Romanones ja markiisi Alhucemas (tunnetaan ehkä yleisemmin nimellä Garcia Prieto) sekä ent. ulkoasiainministeri Santiago Alba - eivät vielä ole esiintyneet odottaen siihen lupaa ja tilaisuutta. Toistaiseksi heidän kantansa tunnetaan vain joko muutamista haastatteluista tai artikkeleista. Näistä ovat sekä kreivi Romanones että markiisi Alhucemas tunnustaneet horjumattoman uskollisuutensa monarkkiaan. Santiago Alba taas vaatii perustuslain muuttamista parlamentarismaa vastaavaksi, mutta muuten hän on toistaiseksi selittänyt puhuvansa vasta sitten, kun se voi tapahtua vapaasti. Hänen Barcelonassa pitämänsä puhe ei ollut mikään poliittinen ohjelmapuhe, vaan oli se sävyltään etupäässä paikallinen, katalonialaiseen ympäristöön sovitettu. Hän ei toistaiseksi ole asettunut ei tasavaltalaisten eikä perustuslakiasäättävän kokouksen kannattajienkaan riveihin. Kerrotaan Santiagon Alban vaatimuksen kuninkaan vallan vähentämisestä johtuvan lähinnä seuraavasta syystä. Hän oli ulkoasiainministerinä ennen diktatuuria. Sotilaskaappauksen aattona, syyskuun 12 p:nä 1923, oli kuningas kutsunut hänet luokseen San Sebastianiin kertomatta mitään siitä, mitä tulossa oli. Ja sanotaan, että tätä kuninkaan menettelyä ei Santiago Alba voi unohtaa eikä antaa anteeksi ilman hyvitystä.

hän siirtyy asumaan ulkomaille ja on hän jo matkustanut Ranskaan. Yleinen käsitys on, että hallitus on antanut hänen ymmärtää, ettei hänen oleskelunsa ole toistaiseksi suotava Espanjassa.

+) "Uuden Suomen" pääkirjoituksessa v.k. 15 p:nä esitetty väite kreivi Romanoneksen monarkian vastaisesta kannasta oli siten aivan väärä. Espanjalaiselta taholta on minulle kerrottu - mikäli tieto pitää paikkansa - että muu ei voi olla mahdollistakaan, koska kreivi Romanones yhtenä Espanjan rikkaimmista on lainannut huomattavia summia nykyiselle kuninkaalle.

Tämä uusi keskeytys julkisessa valtiollisessa toiminnassa on suuresti vaikeuttanut poliittisen elämän järjestäytymistä. Niinpä monet entiset vapaamieliset poliitikot - m.m. ent. pääministerit kreivi Romanones ja markiisi Alhucemas (tunnetaan ehkä yleisemmin nimellä Garcia Prieto) sekä ent. ulkoasiainministeri Santiago Alba - eivät vielä ole esiintyneet odottaen siihen lupaa ja tilaisuutta. Toistaiseksi heidän kantansa tunnetaan vain joko muutamista haastatteluista tai artikkeleista. Näistä ovat sekä kreivi Romanones että markiisi Alhucemas tunnustaneet horjumattoman uskollisuutensa monarkkiaan.⁺⁾ Santiago Alba taas vaatii perustuslain muuttamista parlamentarismia vastaavaksi, mutta muuten hän on toistaiseksi selittänyt puhuvansa vasta sitten, kun se voi tapahtua vapaasti. Hänen Barcelonassa pitämänsä puhe ei ollut mikään poliittinen ohjelmapuhe, vaan oli se sävyiltään etupäässä paikallinen, katalonialaiseen ympäristöön sovitettu. Hän ei toistaiseksi ole asettunut ei tasavaltalaisten eikä perustuslakiasäättävän kokouksen kannattajienkaan riveihin. Kerrotaan Santiagon Alban vaatimuksen kuninkaan vallan vähentämisestä johtuvan lähinnä seuraavasta syystä. Hän oli ulkoasiainministerinä ennen diktatuuria. Sotilaskaappauksen aattona, syyskuun 12 p:nä 1923, oli kuningas kutsunut hänet luokseen San Sebastianiin kertomatta mitään siitä, mitä tulossa oli. Ja sanotaan, että tätä kuninkaan menettelyä ei Santiago Alba voi unohtaa eikä antaa anteeksi ilman hyvitystä.

hän siirtyy asumaan ulkomaille ja on hän jo matkustanut Ranskaan. Yleinen käsitys on, että hallitus on antanut hänen ymmärtää, ettei hänen oleskelunsa ole toistaiseksi suotava Espanjassa.

+) "Uuden Suomen" pääkirjoituksessa v.k. 15 p:nä esitetty väite kreivi Romanoneksen monarkian vastaisesta kannasta oli siten aivan väärä. Espanjalaiselta taholta on minulle kerrottu - mikäli tieto pitää paikkansa - että muu ei voi olla mahdollistakaan, koska kreivi Romanones yhtenä Espanjan rikkaimmista on lainannut huomattavia summia nykyiselle kuninkaalle.

LEGATION DE FINLANDE

Kaikessa hiljaisuudessa on poliitikkojen toiminnassa kuitenkin viime aikoina tapahtunut yhtä ja toista muistiin merkittävää.

Oikeistossa jatkuu edelleen hajaannus. Lisäksi sillä taholla on syntynyt uusia ryhmittäisiä, joiden merkityksestä ei voi toistaiseksi sanoa mitään. Yhden johtoon on ryhtynyt entisen pääministerin Mauran vanhin poika, kreivi de la Mortera hyljäten vanhan puolueensa n.s. mauralaiset. Osa entisistä johtajista on Sanchez Guerran esimerkkiä seuraten siirtynyt vasemmalle joko perustuslakiasäättävän kokouksen kannattajiin tai tasavaltalaisiin, kuten esim. kreivi de la Morteran nuorempi veli Miguel Maura. Ei myöskään vielä voida nähdä, kuka oikeistossa tulisi kokoamaan hajanaiset ryhmät monarkkian tueksi. Joku aika sitten mainittiin katalonialainen, ent. rahaministeri Cambó oikeiston tulevana johtajana, mutta hänkin on sairaana eikä ole varmuutta siitä, palaako hän voimiinsa. Edellä jo kerroin, ettei monarkistien suuri mielenosoituskokous suinkaan onnistunut täydellisesti. Vaikka sillä taholla onkin edelleen toimittu innokkaasti perustamalla m.m. erikoisia nuorisjärjestöjä, valitetaan, että innostusta ja uskoa ei sitenkään ole tarpeeksi. Yhtenä merkinä tästä uskonpuutteesta on myöskin se, että erikoisesti näistä piireistä on viime aikoina, kuten varmasti tiedän, siirretty huomattavasti rahoja ulkomaille.

Keskustasta mainitsin edellä jo ent. vapaamielisten puoluejohtajien kannasta, että se ei ole vielä yksityiskohdissaan tunnettua. Yhteen aikaan puhuttiin Santiago Albasen tulevana johtajana ja kerrottiin hänen ja Cambón välillä jo olevan valmiina erikoinen keskinäinen sopimus (n.s. Ramblan sopimus) vallan jaosta, kuten aikoinaan Cánovas'en ja Sagastan välillä kuuluisa Pardon sopimus, jossa nämä valtiomiehet sopivat keskenään vallan vaihtumisesta sopivan ajan kuluttua. Santiago Alba on kyllä peruuttanut tiedot sopimuksesta, mutta peruutusta ei ole otettu vakavasti. Tärkeimmät ilmiöt keskustassa ovat keskustelut n.s. perustuslakiasäättävän blokin muodostamiseksi sekä porvarillisten ta-

LEGATION DE FINLANDE

savaltalaisten puolueitten kesken tehty sopimus yhteistoiminnasta. Jälkimmäisestä voi olla seurauksena tasavaltalaisten yhteistoiminta vaaleissa sosialidemokraattien kanssa.

Kysymys perustuslakiasäättävän kokouksen kannattajien muodostumisesta omaksi ryhmäksi kuvaa hyvin nykyistä tilannetta. Muistetaan, että Sanchez Guerra helmikuun lopussa lausui sen kerettiläisen ajatuksen, että Espanjan kansalla täytyy olla oikeus vapaasti valita valtiomuotonsa, monarkkisen tai tasavaltalaisen, kumman se haluaa. Samassa puheessa hän lausui, ettei hänellä ole luottamusta nykyiseen kuninkaaseen. Tämän jälkeen oli selvää, että Sanchez Guerra tulisi liittymään lähinnä vasemmistoporvarillisella taholla esitettyyn vaatimukseen valittavan parlamentin julistamisesta perustuslakiasäättäväksi. Merkittävää on, että ajatus on saanut lukuisia kannattajia myöskin oikeistotalolta, lähinnä niistä, jotka eivät hyväksy nykyisen kuninkaan menettelyä diktatuurin aikana. Tilannetta ja mielialoja kuvaavaa on, että tällä taholla puhutaan varsin paljon, jyrkästi ja peittelemättä kuninkaan vastuunalaisuudesta. Huomattavin tähän suuntaan menevä kannanilmaisu oli oikeistossa olevan kristillis-demokraattisen puolueen suurta arvontoa nauttivan johtajan, Angelo Ossorio Gallardon puhe huhtikuun lopulla. Ei siinä kyllä, että hän kristillis-demokraattina hylkäsi katolisen kirkon julistaman opin monarkkian ja kansanvälisestä yhteydestä Espanjassa - saman opin kielsi äskettäin myös eräs tunnettu oikeusoppinut professoriprelaatti - , vaan hän julisti olevansa monarkisti ilman kuningasta, vaatien kuningasta nopeasti antamaan takeet perustuslaillisesta hallituksesta taikka eroamaan. Tämän ryhmän neuvotteluihin ovat ottaneet osaa myöskin konservatiivisen tasavallan puoltajat. Hallituksen pää on julkisesti taas selittänyt, että valittava parlamentti ei saa perustuslakiasäättävää luonnetta. Kuitenkin hän - omituisen ristiriitaisesti - lausui erään tämän suunnan edustajan, reformistien johtajan Melquiades Alvarezin puheen johdosta, jossa tämä asettui perustusla-

LEGATION DE FINLANDE

kiasäättävän kokouksen kannalle, että Melquiadez Alvarez on niitä poliitikkoja, jotka voivat lähinnä tulla kysymykseen tulevan hallituksen päänä. Eräs espanjalainen tuttavani lausui samasta puheesta, että juuri sitä näkökohtaa silmälläpitäen ei Melquiadez Alvarez myöskään puhunut jyrkemmässä sävyssä ja että se on juuri hänen unelmansa.

Vaaleista puhutaan siis varsin paljon ja niissä merkeissä myöskin eletään aivan vakavissaan. Ja kuitenkin tiedetään riittävän hyvin, että kaikesta vaalitouhusta huolimatta hallitus ratkaisee vaalien tuloksen. Se määrää toisin sanoen, mikä kokoonpanon edustajakamari tulee saamaan. Vain suurien kaupunkien vaaleihin ei sen vaikutusvalta ulotu. Nykyisissä olosuhteissa ratkaisu siis riippuu kuninkaasta, sillä hän määrää nykyisen hallituksen kannan - suottahan se ei kulje palatsihallituksen - "el gobierno palatino" - nimellä. Sanotaan sisäasiainministerin jo ryhtyneen vaalivalmisteluihin myös näissä merkeissä.

Tätä taustaa vastaan katsottuna näyttäisi siis kysymys monarkkiasta ja tasavallasta olevan jotakuinkin turha erikoisesti muistaen, että kansa on sekä lukutaidotonta että epäpoliittista ja että katolisen kirkon vaikutusvalta on siihen edelleen hyvin suuri. Senkään asema ei liene enää yhtä vahva kuin ennen. Ainakaan sitä ei todista verraten usein käytetty lause, että pappien "rauhotusaika" päättyy ennen pitkää. Kaikesta melusta ja touhusta huolimatta ei pitäisi siten kuninkuudella olla mitään vaaraa eikä myöskään pelkoa siitä, että tuleva parlamentti saisi monarkkian vastaisen enemmistön. Ja ne espanjalaiset, joiden kanssa olen tilanteesta keskustellut, ovat lausuneet, että mistään suuresta muutoksesta ei voi olla kysymys ja että kaikki jää ennalleen. Nykyisin vallitseva kiihko ja into ennen pitkää tasaantuu ja laimenee.

Voihan olla niin. Sillä hehän tuntevat "pappenheimarinsa" paremmin kuin minä. Mutta toistaiseksi on kui-

LEGATION DE FINLANDE

tenkin todettava, että porvarillisissa sivistyneissä piireissä ainakin kehitys on kulkenut huomattavasti vasemmalle ja voidaan se lähinnä huomata kolmessa ilmiössä, nim. kuninkaaseen kohdistetussa arvostelussa, perustuslakiasäättävän kokouksen vaatimuksessa ja tasavaltalaisen suunnan vahvistumisessa. Näistä ilmiöistä olen jo ker-
tonut edellä eräitä esimerkkejä. Vielä muutamia. Ei ole suinkaan paljas sattuma, että äskettäin oikeusakatemian presidentiksi valittiin tasavaltalaisten leiriin siirtynyt Alcala Zamora. Kuvaavaa on, että vakavissaan vakavat miehet julkisesti esittävät vastattavakseen kysymyksen, onko vallankumous Espanjassa mahdollinen. Tiedän varmalta taholta, että tasavaltalainen ajatus on levinnyt myöskin armeijan keskuuteen ja sitä pidetään kuitenkin kirkon ohella kuninkuuden vankimpana tukena. Ja jotta se näyttäisi todellista vieläkin vankemmalta järjestettiin diktatuurihallituksen eron jälkeen korkeitten ja alempien upseerien audiensseja kuninkaallisessa linnassa oikein joukolla. Ne tehtiin osoittain ainakin - komennuksesta.

Kuninkaan asema on kieltämättä erittäin vaikea. Häntä on arvosteltu julkisesti ja häntä arvostellaan vielä enemmän yksityisesti. On kuitenkin sanottu - ja siinä voi olla hyvinkin paljon perää - , että v. 1923 oli tilanne sellainen, että, ellei hän olisi hyväksynyt diktatuurihallitusta, häntä olisi siittä moitittu yhtä paljon kuin häntä moititaan nyt sen hyväksymisestä. Edellä mainitsemani esimerkki armeijasta osoittaa, ettei hän pidä nykyistä asemaansa erittäin varmana. Sitä osoittavat mielestäni myöskin eräät muut seikat, lähinnä kuninkaan Katalonian matka. Tilanteelle kuvaavaa oli, että ennen kuninkaallisten tuloa Barcelonan kaupungin pormestari antoi sitä koskevan julistuksensa kastilian ja katalonian kielillä ja että matkan aikana sallittiin käyttää ja käytettiin Katalonian värejä. Siitä tehtiin silloin ulkomaan lehdissä suuri numero. Lähempänä totuutta oli se barcelona-lainen lehti, joka lausui, että kaikki tämä oli sallittua vain sen vuoksi, että taattaisiin kuninkaan matkalle menestys, parasta on odottaa muita toimenpiteitä. Ne on nyttemmin suoritettu. On kumottu

LEGATION DE FINLANDE

diktatuurihallituksen kieltä käyttää maakuntien värejä ja vaakunoi-
ta. Se on myönnytys Katalonialle, mutta sen mukana nostaa päätään
eri puolilta maata, vanha ja aikaisemmin tuomittu federalismi. Vie-
läpä hallitus suorastaan provosoi sen esille Barcelonassa kuninkaan
matkan aikana pidetyillä Espanjan pormestarien päivällisillä. Vapaa-
mielisyyttäkö? Pikemminkin siinä on ajateltu kuninkuuden tukemista
lähinnä Kataloniassa. Mutta lisäksi on huomattava, että toinen tär-
keä federalistinen eli regionalistinen alue on Valencia, joka on sa-
malla Espanjan tasavaltalaisuuden keskus.

Olen huomauttanut siitä, että Espan-
jassa hallitus on nyt kokonaan kuninkaan käsissä. Diktatuurin aikana
kuningas päinvastoin useastikin sai taipua Primo de Riveran tahtoon.
Täällä eletään siten itsevaltiuden aikaa. Olen kuullut sanottavan,
että nykyinen kuningas on lahjakas ja pohjaltaan vapaamielinen. Mut-
ta olen kuullut myös sanottavan - ja sen espanjalaiselta taholta -
että hän mieluummin hallitsee ilman parlamenttia; hän on ennen kaik-
kea Bourbon, tuoden lähinnä mieleen Ferdinand VII:n. Huomautus
on terävä, eikä rinnastus ole suinkaan hänelle mairitteleva. Itse-
valtiushan on nimittäin ^{mut} Espanjan ja siitä haarautuneen Sicilian
Bourbon-suvun hallitsijoitten luonteenomaisin piirre. En voi tässä
yhteydessä olla kertomatta toimenpidettä, joka kaikessa vähäpätöi-
syydessään on erittäin kuvaava. Aikaisemmin kutsuttiin Espanjan oi-
keusministeriötä "armon ja oikeuden" ministeriöksi. Primo de Rivera
muutti sen oikeus- ja kirkollisministeriöksi, joka oli nykyaikaisem-
pi ja paremmin vastasi ministeriön tehtäviä. Se loukkasi kuitenkin
kuninkaan etuoikeuksia ja niin palattiin Primo de Riveran kukistut-
tua jälleen "armoon ja oikeuteen". Vaikeata on silloin ajatella suu-
rempia ja tärkeämpiä muutoksia, jotka antaisivat maalle taistelutta
edes täysin parlamentaarisen monarkian. Mutta ehkä niitä muutoksia
ei lopulta kaivatakaan. Tyydytään samanlaiseen "parlamentarismiin"
kuin ennen diktatuuriakin, aivan niinkuin ei olisi aikaisemmista ko-
kenuksista opittu mitään.

LEGATION DE FINLANDE

Tilannetta vaikeuttaa edelleen pesetan jatkuva lasku. Kun esim. punta vielä huhtikuun lopulla oli alle 39 pesetaa, oli se t.k. 12 p:nä Ptas. 41:38. Ja odotetaan sen nousumista ainakin 45 pesetaan. Rahaministeri on selittänyt, että pesetan alhainen kurssi ei ole luonnollinen eikä suhteellinen maan taloudelliseen asemaan. Hän on epäilemättä oikeassa. Todellinen syy lie-neekin luottamuksen puute ulkomailla Espanjan olojen kehitykseen, mutta sen hän tietysti jätti sanomatta.

Madridissa, kesäkuun 14 p:nä 1930.

Viljo Kasanen

582

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA:

Arcisahoitaja Orasmaan Kap. 17.

San Sebastian.

19/8. 30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

San Sebastian, heinäkuun 19 p:nä 1930.

N:o 829/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 18 1233/ae. W. 1930		
29/7-30	PC	LM
RYHMÄ	OSASTO	KOKO
5	C9	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää rap-
porttini n:o 17/1930, joka sisältää:

Espanjan lehdet poliittisesta tilantees-
ta Suomessa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän
kunnioitukseni vakuutus.

Viilo Brasmas

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j. J. P r o c o p é ,

H e l s i n k i .

MADRIDISSA.

LIIKKAASIAINHOITAJA		
No 196/285 (ac) D. 10 30		
29/2.30	No	1912
SIHTEERI	OSASTO	ALUE
5	Cg	

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 17/1930.

Espanjan lehdet poliittisesta
tilanteesta Suomessa.

Olen aikaisemmin kahdessa kirjelmässä tehnyt selkoa Espanjan ja lähinnä Madridin lehtien suhtautumisesta poliittiseen tilanteeseen Suomessa kosketellen erittäinkin "El Liberal"-lehden maallemme epäsuopeassa hengessä laadittuja kirjoituksia.

Sen jälkeen on sähkösanomatietoja lukuunottamatta asiaan puuttunut myöskin kaksi Madridin huomatuonta aamulehteä, oikeistolaiset "El Sol" ja "ABC", edellinen julkaisten asiasta t.k. II p:nä toisen artikkelin paikalla lyhyen kirjoituksen, jälkimmäisessä taas lehden ulkopoliittinen toimittaja, viime kesäisestä Suomen matkastaan ja Uuden Suomen Madridin-kirjeenvaihtajana tunnettu herra Andres Révész tekee lyhyessä Tukholman-kirjeessä - hän on tänä kesänä käymässä Ruotsissa - selkoa poliittisesta tilanteestamme. Kirje on päivätty talonpoikaismarssin aattona ja on ystävällisessä hengessä kirjoitettu.

Samaa ei voi sanoa "El Solin" artikkelista. Jo sen otsikko "Fascismi Suomessa" osoittaa, missä sävyssä asiat siinä on esitetty. Osoituksena siitä millä tavalla vakava ja arvossa pidetty lehti täällä voi kirjoittaa oloistamme suomennan tähän artikkelin kokonaisuudessaan:

"Viimeaikaiset tapahtumat Suomessa, jotka pitävät kommunismin vastustamista - kuten jokainen taantumuksellinen liike - nimikilpenään, eivät ole olleet suinkaan senluontoisia, kuin miksi viralliset uutistoimistot ovat ne kuvanneet, vaan yksinkertaisesti ne ovat uusi diktatuuritapaus Euroopassa. Ja sitäpaitsi fascistidiktatuuri. Vakuuttautuakseen tästä riittää tutkia mitä italialaiset lehdet asiasta sanovat. "

" Suomessa, kuten melkein kaikkialla muuallakin, kommunismi on lainsuojaton ja laki riittäisi vaaran torjumiseksi, jos vaara olisi olemassa. Mutta Suomen fascistit eivät tunnusta lakia, vaan haluavat, kuten italialaisetkin, panna voimaan oman lakinsa. Ja tämänsuuntaista toimintaa on jatkunut jo viime vuodesta alkaen. Fascismin tärkein keskuskohta on Lapua, jossa jo viime marraskuussa alkoivat n.k. "kommunisti-metsästykset", jotka merkitsivät kommunistisia aatteita omaavaksi oletetun henkilön pidättämistä, hänen pahoinpitelemistään ja siinä tapauksessa, että hän jää henkiin, hänen karkoittamistaan Suomesta toiselle puolelle Venäjän rajaa. Huhtikuussa tuhottiin yksi kommunistinen kirjapaino. Tämän vandaaliteon tekijöiksi ilmoitettiin muutamia maalaisia ja jutun piti tulla esille Vaasan oikeudessa. Asian käsittelypäivänä saapui kuitenkin tähän kaupunkiin lukuisia maalaisia eri seuduilta ja he ryöstivät mukanaan särjetyn kirjapainon omistajien asiaa puolustamaan saapuneen asianajajan, herra Asser Salon. Tästä hetkestä alkaen fascistit ovat alkaneet järjestäytyä ja nyt he vaativat n.k. "Valtion suojelus-lain" säätämistä, jollaisen lain varjossa, erikoisesti Italiassa ja Balkanilla diktatuurit elävät, sillä vielä ei ole ollut diktaattoria, joka ei olisi omaksunut itselleen Ludvig XIV lausetta "Valtio olen minä". "

Mutta sellaisessa maassa kuin Suomessa ei fascistien voimaan saattaminen saata tapahtua ilman verenvuodatusta ellei hallitus anna siihen kannatustaan. Eronnut hallitus ei suostunut tähän, mutta siihen on kyllä suostuvainen nykyisen hallituksen pääministeri, herra Svinhufvud, joka jo v. 1918 yhdessä Man-

nerheimin kanssa koetti pystyttää toista diktatuuria. Herra Propén läsnäolo hallituksessa merkitsee vain yritystä välttyä säikähdyttämästä ulkovaltoja antamalla niille takuun siitä, että maan ulkopoliittikka ei tule muuttumaan. Tämä diktatuuri ei ole suinkaan vastenmielinen ulkomaiden hallituksille, koska se kenties viimeinkin tekee niille mahdolliseksi balttilaisen blokin muodostamisen, jota turhaan ja juuri etupäässä Suomen takia on 12 vuoden kuluessa koitettu muodostaa."

" Suomen problema ei kuitenkaan ole kommunismi eikä fascismi, vaan se on maan todella katastroofimainen talous- ja finanssikriisi. Toiselta puolen tämä kriisi on seuraus maan erikoisasemasta ja koko maailman yleisestä talouspulasta; toiselta puolen kriisi ei salli maan kilpailla muiden maiden kanssa ulkomarkkinoilla. Jos tämä kriisi on tuottanut 40,000 työtöntä $3\frac{1}{2}$ miljoonaisen kansan keskuudessa ja nuo työttömät ovat taipuvaisia kommunismiin, niin eivät ainakaan mitkään fascistiset teoriat saaneit tyytymään kurjaan kohtaloonsa eikä mikään diktatuuri voi kriisiä ratkaista."

Kirjoituksen johtolause oli jo senluontoinen, että se riisti kaiken mahdollisuuden puuttua suoraan asiaan. Sillä jos kerran toimistosähkeetkin leimataan sellaiseksi lähteeksi, jonka tietoihin ei voi perustaa arvostelua, niin mitä sitten lähetystön vaikutus ja sen viralliset ilmoitukset. En kuitenkaan voinut jättää asiaa sillensä, vallankin kun artikkelin lopussa tilanne johdetaan maamme taloudellisesta asemasta, joka leimataan suorastaan katastrofimaiseksi. Kun minulla vielä ei ole ollut tilaisuus tutustua lehden julkaisijaan Sr. Urgoitiin - täällähän sanomalehtimiehistä liikkuu seurapiireissä etupäässä vain niitten societé-kronikoitsijat - lähetin hänelle tuoreimmat taloudelliset julkaisumme erikoisesti korostaen, että maassamme ei ole 40,000 työtöntä vaan alle 4,000, ja toivoen, että artikkelin kirjoittaja niistä saa oikean kuvan maamme taloudellisesta tilasta.

En tunne, millä tavalla italialaiset lehdet - joihin kirjoittaja viittaa - ovat tilannetta kuvanneet. Mutta kir-

joittaja on mahdollisesti pitänyt luotettavina lähteinä myöskin eräitä ulkomaisissa lehdissä olleita sensatio-sähkeitä, joita aikaisemmin - kuten olen tiedoittanut - on ollut julkaistuna myös tšekäläisissä lehdissä ja jotka ovat olleet kotoisin Berlinistä. Niinpä eräs barcelonalainen lehti julkaisi talonpoikaismarssista erään Berlinistä tulleen sähkeen, jonka mukaan Helsingin strategiset kohdat silloin olivat Italian "mastapaitojen" kaltaisten miliisien miehittämät ja kaduilla liikkui lukuisia aseistettuja siviilimiehiä moottoripyörillä. Samantapaisia tietoja muuten kylä verraten asiallisen kuvauksen yhteydessä on joku Dietrichen lähettänyt suoraan Helsingistä eräälle bilbaolaiselle lehdelle (El Nervion). Kirjeenvaihtaja lopettaa esityksensä talonpoikaismarssista ja hallituksen toimenpiteistä seuraavin sanoin: " Näin voi katsoa päättyneeksi liikkeen, joka uhkasi kehittyä maassa kansalaissodaksi taikka istuttaa Suomeen Italian fascismin kaltaisen hallituksen "

Myöskin "Noticiero Sevillana" on julkaissut Berlinin-kirjeenvaihtajansa Augusto Assian lähettämän laajahkon kuvauksen Suomen viimeaikaisista tapauksista otsikolla "Tuli pohjolassa", Se on jokseenkin asiallinen. Mutta siinä - kuten yleensä tšekäläisissä lehdissä - kommunismin vastainen liike leimataan fascistiseksi.

Osoitukseksi siitä, kuinka suurella mielenkiinnolla Espanjan lehdistö seuraa Suomen tapahtumia mainittakoon, että suuri madridilainen "El Debate"-lehti julkaisi pääministeri Svinhufvudin kuvan varustaan sen otsikolla "Päivän henkilöitä" ja lyhyillä elämäkerrallisilla tiedoilla.

Olen aikaisemmin, kirjoittaessani "El Liberal"-lehden artikkeleista, huomauttanut, että espanjalaisten lehtien henkeä arvosteltaessa ei ole unohdettava niiden paikallista sävyä. Kun Espanjan omista oloista ei saa kirjoittaa vapaasti, käyttävät lehdet hyväkseen jokaista tilaisuutta arvostellakseen mahdollisimman ankarasti tapauksia, jotka koskevat poliittista vapautta, ja iskeäkseen niiden kautta välillisesti oman maansa

vallanpitäjiä ja diktatuuria. Tämä tunnepöjja vaikuttaa vielä nytkin diktatuurihallituksen kukistumisen jälkeenkkin, kun vielääkään ei ole sallittu vapaasti esittää mielipiteitä ja ajatuksia tulevista vaaleista.

Muuten ei Suomea koskevien uutisten johdosta ole minulle tehty montakaan huomautusta. Ennen lähetystön muuttamista San Sebastianiin en tosin tavannut Valtioministeriön poliittisen osaston päällikköä, mutta esim. ent. kabinettipäällikkö kreivi Bailén, joka joitakuuta vuosia sitten oli Espanjan lähetystösihteerinä Helsingissä ja joka aina puhuu suurella myötätunnolla ja ihastuksella maastamme, ei tavatessamme koskettellut ollenkaan kotimaan tapahtumia. Ja nykyinen kabinettipäällikkö kreivi Casa Rojas lausui suoraan, ettei hän ole kiinnittänyt niihin huomiota. Tapaamistani ulkovaltain edustajista on vain Norjan ministeri koskettellut näitä tapahtumia huomauttaen erikoisesti siitä, kuinka vaikea ja vaarallinen tilanne on Norjassa kommunismin takia.

Tässä yhteydessä vielä eräs seikka, jota Ulkoasiainministeriössä mahdollisesti ei tunneta. Espanjan sikäläisen varakonsulin, sr. Sanchez Martinezin poika, joka oleskelee täällä kieliopinnoita harjoittamassa, kertoi minulle avoimesti, että hänen isänsä kirjoittaa lähetystön poliittiset raportit. Kuten edellä huomautin, ei Valtioministeriössä minulle ole puhuttu mitään poliittisesta tilanteestamme, joten en ole toistaisekai voinut todeta, mihin henkeen Espanjan lähetystö on tilanteesta tiedoittanut. Mutta aikaisemmin olen pannut merkille, että sillä taholla on kiinnitetty erikoista huomiota kommunistiemme toimintaan ja siihen vaaraan, mitä se maallemme merkitsee.

San Sebastianissa, heinäkuun 19 p:nä 1930.

Kiilo Basuaga

29

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5*

OSASTO: *Cg*

ASIA: _____

Amerikkalaisten keskuksen rap. 18

San Sebastian

10/8-30

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

San Sebastian, elokuun 16 p:nä 1930.

N:o 868/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 19 / 25/8-30 Jan D. 1930		
25/8-30	No	Litt.
RYHMÄ	OSAISO	ACIA
5	19	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia myötäliittää raport-
tini N:o 18/1930, joka sisältää

1. Vientipropagannastamme.
2. Espanjan lehdet tilanteesta Suomessa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän kunni-
oitukseni vakuutus.

Vilho Brander

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j . J . P r o c o p é ,
H e l s i n k i .

SUOMEN LÄHETYSTÖ

MADRIDISSA.

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 18/1930.

Vientipropagannastamme.

Tyydytyksellä on myöskin ulkomaisen edustuksen kannalta tervehdittävä uuden ulkomaiselle lukijakunnalle tarkoitettun, vientipropagantamme silmällä pitäen toimitetun aikakauskirjan "Finnish Trade Review'n" ilmestymistä. Vastaahan tämä uusi julkaisu epäilemättä sekä kokonsa, ulkoasunsa että tekstin suhteen tällaiselle mainosjulkaisulle asetettavia vaatimuksia tuntuvasti paremmin kuin edeltäjänsä (Finnish Trade), jota oli verraten vaikeata jo vaatimattoman kokonsa vuoksi käyttää propagandatarcoitukseen. Tämän tapahtuman johdosta lienee paikallaan kosketella eräitä vientipropagantamme yhteydessä olevia seikkoja sekä yleensä että lähinnä Espanjan kannalta katsottuna.

Aluksi vielä muutama sana "Finnish Trade Review'sta". Tähän asti ilmestyneiden numeroiden nojalla ei voi muuta sanoa kuin että se varmaankin tulee hyvin täyttämään sille asetetut vaatimukset. Millä tavalla se on täällä otettu vastaan, en kylläkään osaa sanoa, sillä lähetystö ei ole saanut siitä mitään lausuntoja eivätkä lehdet myöskään ole siitä mitään maininneet. On kuitenkin yksi seikka, - ellei sitä jo ole lopullisesti ratkaistu - joka mielestäni vielä ansaitsisi harkitsemista.

Lehden julkaisija - Suomen Vienti-yhdis-

tys - on ilmoittanut aikomuksensa olevan julkaista sitä ensi vuoden alusta kuukausittain. Suunnitelma on kylläkin varsin komea, mutta rohkeneisin kuitenkin asettaa kysymyksenalaiseksi, onko se vielä toistaiseksi tarkoituksenmukainen. Eikö riittäisi, että tyydyttäisiin aluksi esim. kuuteen numeroon vuosittain, kuten ainakin joku vuosi sitten Tanskan ja Norjan vastaavat julkaisut - mikäli muistan oikein. Onhan muistettava, että saha- ja paperiteollisuuden ohella maamme teollisuus ja muut tuotannon haarat tarjoavat vielä verraten rajoitetun määrän vientitavaroita muiden maiden ja esim. edellä mainitsemiä maiden rinnalla. Edelleen on useiden tuotannonhaarojen kyky järjestää edustuksensa läheisillä markkinoilla, kaukaisemmista puhumattakaan, ollut verraten heikkoa. Tuntuu ikäänkuin olisi puuttunut voimakasta ja päämäärästä tietoisia tahtoa vallata uusia menekialueita. Tässä suhteessa on kieltämättä ollut viime aikoina havaittavissa muutosta parempaan, mutta olisiko sitä jo niin riittävästi, että se edellyttäisi kuukausittain ilmestyvän mainosjulkaisun, en osaa tietenkään arvostella.

Jos nyt uusi lehti pannaan heti ilmestymään kuukausittain, on mahdollista, että tyhjennetään aineisto verraten nopeasti taikka sitten on lehden kokoa supistettava, mikä ei suinkaan olisi sille mainoslehtenä eduksi. Lisäksi on vielä otettava huomioon, että nykyisenä pulakautena kuusinumeroinen lehti on myöskin ilmoittaville liikkeille edullisempi eikä muodostu niin rasittavaksi kuin kuukausittain ilmestyvä. Mielestäni ei siten menetettäisi mitään, vaikka aluksi tyydyttäisiinkin harvempiin numeroihin, kunhan lehti pysyy sillä korkealla tasolla, jolla se lähti liikkeelle. Sellaisena ja siitä vielä parantaen se tulee mainiosti täyttämään tehtävänsä ja on myöskin oleva ulkomaiselle edustukselle suurena apuna sen koettaessa palvella maamme vientiä ja sen kehittämistä.

Toinen Vientiyhdistyksessä vireillä oleva suunnitelma - uuden painoksen toimittaminen yhdistyksen vientikalenterista - on tarpeen vaatima. Sen suhteen esittäisin kuitenkin harkittavaksi, olisiko mahdollista liittää siihen es-

panjankielisiä otsikkoja ja hakusanoja. Sellaisena se vastaisi entistä paremmin tarkoitustaan sekä täällä että varmaan myöskin kaikissa latinalaisen Amerikan maissa, joihin nykyisin pyritään vientiämme kehittämään. Espanjalaisissa maissa pannaan varsin suuri arvo heidän kielensä käytölle ja esim. Ruotsi on sen vientitoiminnassaan ottanut kyllä varteen. Siitä tarkemmin vielä alempana.

Mitä erikoisesti Espanjaan ja espanjankieliseen maailmaan tulee, niin kaivataan mielestäni lähinnä kahta julkaisua, nim. yleistä Suomea koskevaa teosta ja puunjalostusteollisuudestamme uutta ja erittäinkin vientinäkökohtia silmälläpitäen kirjoitettua ja kuvitettua uutta esittelykirjasta puunjalostusteollisuudestamme.

Yleisen Suomea koskevan teoksen julkaiseminen espanjankielellä on jo poliittisista syistä varsin tarpeellinen. Espanjan lehdistön suhtautuminen viimeisinä viikkoina kotimaan tapahtumiin osoittaa sen kyllin selvästi.^{x)} Mutta se on tarpeellinen myös vientimme kannalta, sillä maamme olojen tuntemattomuus ostajapiireissä on epäilemättä myös esteenä vientimme kehitykselle, vaikka siihen toisaalta ovat vaikuttaneet myöskin toisenlaiset tekijät, joista minulla jo aikaisemmin on ollut kunnia tehdä Herra Ulkoasiainministerille selkoa. Olen ottanut selville, millaisilla ehdoilla ja kustannuksilla tällainen teos saataisiin aikaan, mutta teen yksityiskohtaisista laskelmista erikseen selkoa Ulkoasiainministeriölle.

Barcelonan näyttelyä varten julkais-

x) Lähetystö on kyllä saanut käytettäväkseen muutaman kymmenen kappaletta tohtori Perret'n ranskankielistä vastaavaa teosta, mutta se ei kuitenkaan riitä täällä tehtävään propagandaan. Tässä yhteydessä rohkenen vielä uudistaa eräessä sänkeessäni lähettämäni pyynnön, että STT säikköttäisi mahdollisimman tarkkaan tapahtumistamme m.m. Havas'ille. "El Sol"-lehdessä ollut tieto Suomessa muka vallitsevasta työttömien suhteettoman suuresta lukumäärästä

(jatk.)

tiin pieni kirjanen puutavarateollisuudestamme. Sen painos lie-
nee kuitenkin jo lopussa. Vastasiko se myöskin tarkoitustaan,
en uskalla sanoa. Omasta mielestäni ei sitä kuitenkaan oltu kir-
joitettu eikä kuvitettu erikoisesti vientinäkökohtia silmällä
pitäen. Ja se olisi kuitenkin tärkeintä. Puunjalostusteollisuus-
temme tuotteet ovat tärkeimmät vientitavaramme Espanjaan. Niis-
tä sahateollisuustuotteittemme vienti laski jo viime vuonna huo-
mattavasti ja kuluvan vuoden numerot osoittavat vielä tuntuva-
mpaa laskua. Paperiteollisuustuotteiden vienti on sitä vastoin
jonkun varran noussut. Puutavaramme viennin taannehtimiseen on
varmaan suurimpana syynä se, että espanjalaiset ostajat ovat pa-
kotetut nykyisenä pulakautena turvautumaan etupäässä ruotsalai-
siin laivajiin, jotka voivat tarjota paremmat maksuehdot kuin
suomalaiset. Nykyisestä tilanteesta huolimatta olisi mielestäni
kuitenkin toimittava täällä edelleen täälläkin alalla vientimme
hyväksi tulevaisuutta ja parempia aikoja silmällä pitäen. Ja sil-
loin on epäilemättä ammattimiehen kirjoittamasta, erikoisesti
vientinä tarkaten julkaistusta ja kaikkia puunjalostusteollisuus-
temme aloja koskevasta kirjasesta suurta hyötyä.

Voidaan sanoa että vientipropagantamme
hyväksi Espanjassa uhrattiin jo riittävästi varoja Barcelonan
näyttelyn yhteydessä kustantamalla edellämainitun kirjasen ohella
myös eräitä muita julkaisuja m.m. paljon mieltymystä herättänyt
kuvateos "Suomi - Finlandia pintoresca" ja että niitä jaettiin jo
riittävästi Espanjassa. Epäilemättä siten tehtiinkin täällä suu-
riarvoista työtä maamme tunnetuksi tekemiseksi ja varmaan moni ja-
etuista kirjasista joutui oikeisiin käsiin. Mutta se tuskin vie-
lä riittänee. Ja sen vuoksi olen rohjennut esittää edellä olevat
näkökohdat ja ehdotukset Ulkoasiainministeriön harkittaviksi.

Tähän tarkoitukseen soveltuu erinomai-

(jatk.) (40,000) - josta jo olen kirjoittanut - osoittaa, että
sähkeissä ei ole unohdettava taloudellisiakaan asioita.

sesti myöskin uusi metsäfilmiimme. Sen esittämisestä Espanjassa kirjoitin Ulkoasiainministeriölle jo viime syksynä. Nykyiset täällä vallitsevat olosuhteet huomioonottaen on ehkä kuitenkin tarkoituksenmukaisinta siirtää sen näyttämisen ensi vuoteen.

Vielä parista julkaisusta. Tiedän Ulkoasiainministeriössä jo pitemmän ajan suunnitellun erikoisen Suomen vuosikirjan julkaisemista. Vaikka voidaankin katsoa, että eri kielillä maastamme julkaistut monografiat osittain korvaavat sen tarvetta, ei mielestäni olisi syytä luopua tämän ajatuksen toteuttamisesta. Se olisi virallinen esitys maamme oloista ja täydentäisi sopivasti yksityisten kirjoittajien laatimia teoksia. Se julkaistaisiin tietysti englanniksi, mutta sellaisenakin sitä voitaisiin kyllä menestyksellä käyttää muuallakin.

Toinen teos, jonka julkaiseminen sopisi Vientiyhdistyksen ohjelmaan, on teollisuuslaitoksiamme koskeva esittelykirja. Ruotsi oli toimittanut sellaisen Barcelonan näyttelyyn liittäen sen alkuun lyhyitä johtavia kirjoituksia maan eri tuotannon aloista. Aikoinaanhan Ulkoasiainministeriö otti meilläkin osaa erään vastaavanlaisen englanninkielisen teoksen kustantamiseen, mutta se oli toimitettu kaikkia muita kuin vientinäkökohtia silmällä pitäen ja oli jo kokonsa puolesta mahdoton jaettavaksi ja hankala käytettäväksi.

Mainitsin edellä, että Ruotsi käyttää vientipropagannassaan myöskin espanjankielistä. Niinpä vuosikirja ja edellämainittu teollisuuslaitoksia koskeva kaunis teos julkaistiin viime vuonna espanjankielellä. Meillä ei tietysti ensi tilassa voi ajatella - jos vastaavanlaiset teokset katsottaisiin tarpeellisiksi - niiden julkaisemista espanjankielellä. Mutta suotavaa olisi, että myöhemmin niistä voitaisiin ottaa myöskin espanjankieliset painokset.

Vientimainostusta koskevat myöskin tavallaan ne kaksi virallista tilastojulkaisua, joita ulkomainen edustus joutuu levittämään, nim. kauppatilasto ja tilastollinen vuosikirja. Näistä on kauppatilasto sellaisellekin, joka sitä voi käyttää, sen nykyisen toimitustavan vuoksi varsin hankala. Suo-

malaista painosta ei monikaan ulkomaalainen voikäyttää ollenkaan ja Skandinaavian maitten ulkopuolella ei ruotsalaisen painoksen laita ole paljoa parempi. Niinpä Madridin-lähetystön alaisista 22 konsulista, vain 4 saa joten kuten selkoa ruotsinkielisestä tekstistä, suomalaisesta ei ainoakaan. Ulkomaankauppaamme koskeva niin tärkeä lähdekirja kuin kauppatilasto onkin, on sen käyttöarvo siten nykyisen toimitustapansa puolesta ulkomailla jotenkin olematon. Mielestäni olisi syytä harkita, eikö olisi mahdollista julkaista sitä kolmikielisenä (suomeksi, ruotsiksi ja ranskaksi) kuten eräitä muitakin tilastoja. Sama huomautus on tehtävä tilastollisen vuosikirjan suhteen. Ensinnäkin päästäisiin siten yhdellä ja samalla painoksella ja toiseksi siten välttyttäisiin ulkomailla siitä nykyisin vallitsevasta ja kieltämättä nurinkurisesta tilanteesta, että lähetystöt joutuvat levittämään virallisia tilastojulkaisuja, joista maan pääkieli puuttuu kokonaan.

San Sebastianissa, elokuun 16 p:nä 1930.

Liis Brasung

SUOMEN LÄHETYSTÖ

MADRIDISSA.

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 18/1930.

Espanjan lehdet tilanteesta
Suomessa.

Viime viikkoina ovat Espanjan lehdet sisältäneet varsin niukasti tietoja poliittisesta tilanteesta Suomessa.

T.k. 7 p:nä valencialainen "Las Provincias" kosketteli ulkopoliittisessa katsauksessa muutamien sanoin myöskin kommunismin vastaista liikettä Suomessa huomauttaen samalla Viron seuraavan Suomen esimerkkiä. "Molemmissa näissä maissa, jotka rajoittuvat Venäjään, herättää bolshevikien vaara enemmän levottomutta kuin muissa maissa, jotka ovat kauempana Moskovasta", lausuu lehti.

T.k. 8 p:nä sisälsi madridilainen "ABC" lyhyen Helsingin kirjeeksi merkityn otsikolla "Antikommunistien voitto" varustetun kirjoituksen, jossa tehdään selkoa kommunistien edustajien lukumäärästä eri valtiopäivillä ja annetaan asiallisia tietoja lapualaisliikkeestä. Kirjeenvaihtaja käyttä nimimerkkiä "Suomen". Kirje voi kuitenkin yhtähyvin olla herra Révészyn kynästä, sillä hän on juuri niihin aikoihin palannut Ruotsin matkaltaan.

Eräät maaseutulehdet ovat julkaisseet jotakuin sananomukaisesti viime kuun puolivälissä konsuliverkostolle lähettämäni toisen kiertokirjeen, josta mainitsin jo edellisessä raportissani. Lisäksi on Sevillalaisessa "El Liberalissa" ollut katseus Suomen sanomalehdistöön. Se on laadattu tohtori Perret'n kirjan nojalla ja on ilmeisesti paikallisen konsulinne toimesta julkaistu.

San Sebastianissa, elokuun 16 p:nä 1930.

Piilo Orasmaa

9/12

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C9

ASIA: _____

Asiainhoitaja Arasmaan rap. 19

San Sebastian

22/8-20

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

San Sebastian, elokuun 22 p:nä 1930.

N:o 873/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖN KIRJASTO
N:o 20 280 Sal 1930
29/8-30
5 C 9

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää raporttini n:o 19/1930, joka sisältää:

Espanjan ja Ranskan suhteista. Kysymys espanjalaisten viinien viennistä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän kunnioitukseni vakuutus.

Viilo Kasanen

K. Herra Ulkoasiainministeri

H j . J . P r o c o p é ,

H e l s i n k i .

MADRIDISSA.

Asiainhoitaja Orasmaan

raportti n:o 19/1930.

Espanjan ja Ranskan suhteista.Kysymys espanjalaisten viinienviennistä.

Raportissani n:o 6/1930 huomautin ohimennen, että Ranskassa vuoden vaihteessa julkaistu viinilaki, joka kieltää sekoittamasta ulkolaisia viinejä ranskalaisiin, tuottaa Espanjalle varsin suuria vaikeuksia, sillä se tekee melkein kokonaan lopun tavallisten espanjalaisten viinien viennistä Ranskaan. Sittenkin on myöskin Saksa seurannut Ranskan esimerkkiä vaikeuttaen espanjalaisten viinien menekkiä sielläkin. Toistaiseksi kysymys on Espanjassa ensisijassa käsitelty sen ja Ranskan välisenä, sillä sinnehan näitä tuotteita on lähinnä viety. Mutta kysymykseen on Suomenkin kannalta kiinnitettävä huomiota, sillä se on taloudellisesti Espanjalle erittäin tärkeä; sen vaikutukset voivat ulottua laajemmallekin. Osittain se jo oli yhtenä syynä askettiin tapahtuneeseen tullen korotukseen.

Espanjan ja Ranskan välisissä suhteissa taloudellisissa on viinikysymyksellä jo kauan ollut tärkeä, ehkäpä ratkaiseva osansa. Viimeksi se järjestettiin v:den 1922 kauppasopimuksella, joka tarkistettiin v. 1926. Mutta sen jälkeenkin sen vaikutus on välillisesti tuntunut Espanjan talouspolitiikassa. Sanotaan, että Ranska on sen avulla tehnyt tyh-

jäksi diktatuurihallituksen aikeet panna toimeen uusi yleinen tullien korotus.

Kun Ranskan uusi viinilaki viime tammikuussa tuli voimaan, kävivät Espanjan viininviljelijät vaatimaan Ranskan kauppasopimuksen irtisanomista sekä toimenpiteitä, jotka asettaisivat esteitä Ranskan tuonnille Espanjaan. Käydessään samoihin aikoihin Espanjassa Ranskan kauppaministeri Flandin vakuutti, että Ranskan hallitus ei ryhtyisi mihinkään toimenpiteisiin, jotka voisivat vahingoittaa Espanjan intressejä ja luoda vaikeuksia molempien maiden välisille kaupallisille suhteille, jotka eivät milloinkaan ole olleet paremmat kuin nyt. Kuvaus sopi verraten huonosti tilanteeseen. Ja sen jälkeen kuluneet kuukaudet ovat osoittaneet, kuinka vaikeata on kysymyksessä löytää sopivaa kompromissia.

Viininviljelijäin levottomuuteen ja vaatimuksiin Espanjan hallitus vastasi toistuvasti, että se tulee valvomaan maan etuja. Keväällä matkusti ulkoasiainministeri, herttua Alba tämän kysymyksen takia Pariisiin ja neuvotteli siitä siellä kolmatta viikkoa tuloksettomasti. Toukokuussa Ranskan ja Espanjan viininviljelijäin edustajilla oli Biarritzissa neuvottelut kysymyksen järjestämisestä. Ne epäonnistuiivat. Ranskalaiset uusiivat herttua Alballe jo aikaisemmin tehdyn ehdotuksen ja tarjosivat espanjalaisille kontingenttiä (sen suuruutta ei ole julkisuudessa mainittu), mutta espanjalaiset hylkäsivät sen. Konferenssin jälkeen espanjalaiset neuvottelijat esittivät hallitukselle uudeleen vaatimuksen Ranskan kauppasopimuksen täydellisestä tarkistuksesta. Vaatimukseen yhtyi heinäkuussa pidetty Espanjan viininviljelijäin yleinen kongressi, joka päätöslauselmassaan vaati m.m., että vastaisia kauppasopimuksia tehtiessä on otettava huomioon viininviljelijäin edut.

Niistä selityksistä huolimatta, joilla Espanjan hallitus motivoi heinäkuussa toimeenpanemansa osittaisen tullien korotuksen, on katsottava, että se oli lähinnä Ranskaan

kohdistettu ensimmäinen vastaveto samalla kuin se oli myöskin Espanjan vastaus Yhdysvaltain äskeisiin tullien korotuksiin. Sillä tavalla sen käsitti Ranskan tšekkiläinen kauppa-attasea, samaten myös eräät Ranskan lehdet. T.k. 13 p:nä "Journal des Débatsille" myöntämässään haastattelussa Ranskan kauppaministeri Flandin selittää, että Ranskan ja Espanjan välinen kauppabalanssi ei anna oikeutusta Espanjan toimeenpanemalle tullien korotukselle, ja että Espanjan olisi helppo muilla tuotteilla (vihanneksilla ja hedelmillä) korvata se vajaus, jota vähentynyt viinien vienti merkitsee sen viennissä Ranskaan. On kuitenkin huomattava, että vaikka Ranska onkin helpottanut esim. appelsiinien tuontia, niin sen keväällä voimaantullut perunatullien korotus koskee jälleen erittäinkin Espanjaa, kuten täällä puolella on huomautettu.

Espanjan hallitus perusteli tullikorotusta vetoamalla m.m. pesetan laskuun. Se on kuitenkin katsottava teko-
syyksi, kun kerran tulli on maksettava kullassa s.o. käytännössä tietysti pesetoissa, mutta hallituksen määräajoittain vahvistaman koeffisientin mukaan. Sehän tekee, että pesetan arvon laskiessa maan tullitulot eivät pääse pienenemään. Mutta selitys osoittaa hallituksen halua käyttää pesetan laskua aiheenä tullien korotukseen. Diktatuurihallitushan valmisteli - kuten jo edellä mainitsin - jo pitemmän aikaa ennen kukistumistaan uutta tullitariffin korotusta, vaikka se sitten raukesikin - kuten sanotaan Ranskan painostuksesta. Tendenssi on täällä edelleen vahvasti protektionistinen. Sitä tukee pesetan laskusta aiheutunut vaikeaksi muodostunut taloudellinen tilanne. Viinikysymys ei suinkaan ole omiansa tilanetta helpottamaan. Sen vuoksi ei luullakseni olisi ollenkaan odotamatonta, jos uuden corteksen ensimmäisiä tehtäviä tulisi olemaan m.m. uuden tullitariffin hyväksyminen. Ja nyt ei Ranskallakaan ole enää käytettävänä samoja aseita kuin ennen sen estämiseksi.

San Sebastianissa, elokuun 22 p:nä 1930.

Liilo Baccus

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cg

ASIA: _____

Asiainhoitoja Orasmaan rap. no 20.

Maakid

9/12 1940.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Madrid, joulukuun 10 p:nä 1930.

N:o 1261/30.

Salainen

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23/284/act. 10 30		
18/12.30	9	LIT
RYHMÄ	LUKIO	ASIA
5	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää raport-
tini n:o 20/1930, joka sisältää:

Tilanne Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän kun-
nioitukseni vakuutus.

Kiilo Barrios

K. Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

MADRIDISSA.

Salainen

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 20/1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 23/284 / a. n. 1930		
18/12.30	9	LVL
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C9	

Tilanne Espanjassa.

Jos arvostelisi Espanjan nykyistä sisäpoliittista tilannetta ulkomaalaisissa lehdissä olleitten tietojen mukaan, niin helposti vetäisi sen johtopäätöksen, että Espanja olisi vähintään vallankumouksen partaalla. Sen mukaan taas mitä espanjalaiset itse, niin hyvin viralliset kuin monet yksityisetkin, siitä sanovat, niin ei täällä olisi tapahtunut eikä tulisi-kaan tapahtumaan oikeastaan yhtään mitään. "En España no puede pasar nada" - "Espanjassa ei voi mitään tapahtua", on se lause, jota näinä viikkoina on m.m. virallisissa selityksissä ja lausunnoissa viljelty varsin usein. Kumpaakaan näin piirrettyä kuvaa en kuitenkaan pitäisi täysin onnistuneena. Toista olisi mielestäni retushoitava, toiseen lisättävä väriä.

Tilanteen valaisemiseksi pyydän seuraavassa saada esittää Teille, Herra Ministeri, eräitä muistiinpanoja ja havaintoja viimeisten viikkojen varsilta.

Edellisessä, kesäk. 14 p:nä lähettämässäni Espanjan sisäpoliittista tilannetta koskevassa raportissani n:o 16/1930 huomautin erikoisesti tilanteen sekavuudesta. Sen jälkeen on lopultakin julkaistu asetus parlamentin vaaleista ja siten olisi pitänyt saada varmuus palaamisesta säännöllisiin perustuslaillisiin oloihin, mikä on ollut nykyisen hallituksen päätehtävä. Mutta omituista kyllä ei tämäkään ratkaisu näytä vielä

riittävän selvittämään tilannetta. Se jatkuu edelleen yhtä epäselvänä, yhtä hermostuneena kuin ennenkin. Sitähän osoittaa parhaiten äskettäin kenraali Berenguerin vastaanottosalissa ammuttu laukaus. Teko on kyllä koetettu selittää mielipuolisuuden rajamailloilla olevan henkilön suorittamaksi. Tuntuu kuitenkin siltä, että sillä on koetettu lievittää teon seurauksia ja että ampuja ei olisikaan niin sairas kuin miksi hänet on leimattu. Olkoon kuinka tahansa. Tämä laukaus - vaikka se olisikin ollut tarkoitettu vain mielenosoitukseksi, kuten ampuja lausui - osoittaa paremmin kuin mikään muu, millaisen mielialan vallassa täällä edelleen eletään.

Lopetin edellämämainitun raporttini huomauttaen, että pesetan kurssin yhtämittäinen lasku on seliteetävissä lähinnä poliittisista syistä johtuvaksi. Kesällä jatkui pesetan putoaminen yhtämittää aiheuttaen elokuussa rahaministerin vaihdoksen. Tuli syyskuu ja lokakuu. Poliittisessa tilanteessa ei ollut tapahtunut mitään ratkaisua. Kuninkaan ja Santiago Alban heinäkuun alussa Pariisissa tapahtunut kohtaus ei myöskään ollut ollut omiaan sitä selventämään, pikemmin päinvastoin. Nyt puhkesi lakkoja pitkin maata. Ne olivat luonteeltaan etupäässä lyhyitä mielenosoituslakkoja aiheuttaen kuitenkin monin paikoin vakavia järjestyshäiriöitä, kuolleita ja haavoittuneita. Punta noteerattiin jo yli 50 pesetaa, toisin sanoen peseta oli menettänyt puolet arvostaan.

Samoihin aikoihin tapahtui Espanjan pankin valtuuskunnan matka Lontooseen ja Pariisiin. Tuloksena oli pesetan kurssin nopea ja huomattava parantuminen. Ilmoitettiin, että se oli seuraus valtuuskunnan antamista selityksistä Espanjan taloudellisesta tilasta ja Espanjan pankin asemasta. On kuitenkin vaikea uskoa, että Euroopan johtaville finanssipiireille olisivat nämät seikat olleet siihen saakka niin tuntemattomia, että niistä annetut selitykset yksin olisivat riittäneet aiheuttamaan kurssin nousun. Ennen pitkää saatiinkin tietää, että samalla oli sovittu Espanjan pankin kultavarojen siirrosta Lontooseen. Kaksi lähetystä - yhteensä 2 milj. puntaa - onkin jo toimitettu matkaan. Seuraako muita, on epätietoista. Asettaisin kuitenkin kysymyksenalai-

seksi, riittävätkö nämä 2 milj. puntaa sitten takaamaan annetut selitykset. Puhutaan myöskin johtavien petroolilyhtiöiden kanssa tehdystä sopimuksesta, mutta siihen ei ole annettu virallista vahvistusta. Ei ole myöskään tarkempaa tietoa, mitä sitoumuksia valtuuskunta on matkallaan mahdollisesti tehnyt.

Tilanne kirkastui kuitenkin tämän johdosta huomattavasti. Niinpä nekin joukot, jotka iltapäivisin kerääntyivät kaduille tarkastamaan huolestuneina pankkien kurssinoteerauksia, hävisivät. Kenraali Berenguer käytti tilaisuutta hyväkseen lunastaakseen lopultakin lupauksensa parlamentin vaaleista. Niistä olikin jo tehty pilkkaa aivan yleisesti ja julkaasti. Eikä suinkaan suotta. Sillä hallituksen kanta vaalien suhteen näytti horjuvan kilpaa pesetan kurssin kanssa. Kun peseta laski, alkoivat hallituksen jäsenet puhua vaaleista, pääministeri lupasi ne vielä tämän vuoden kuluessa. - kuten aikaisemminkin, mutta kun kurssi nousi, korjattiin heti edellisiä lausuntoja ja selitettiin, että on mahdollista suorittaa ne aikasintaan vasta ensi vuoden alussa joko tammi- tai helmikuussa. Annetussa asetuksessa ne määrättiin toimitettaviksi maalisk. 1 p:nä, jolloin parlamentti voisi kokoontua huhtikuun lopulla. Sanotaan, että kenraali Berenguerin oli täytynyt tehdä vaaleista kabinettikvyyms, ennenkuin kuningas suostui allekirjoittamaan asetuksen. Oli tarvittu siis kokonaista 10 kuukautta diktatuurihallituksen kukistumisesta ennenkuin oltiin edes niin pitkällä säännöllisiin oloihin palaamassa, että tiedetään, milloin vaalit tapahtuvat. Oikeastaan pitäisi sanoa, milloin vaalien pitäisi tapahtua, sillä kaikki eivät vielääkään ole siitä ehdottomasti vakuutettuja.

Mistä tämä viivytys? Epäilemättä uusien vaaliluetteloiden laatiminen on vienyt paljon aikaa, mutta se ei ilmeisestikään ole ollut vaikuttavin syy viivytykseen. Pääasiallinen syy lienee se, mihinkä jo edellä viittasin nimittäin, että kuningas ei aikaisemmin suostunut ratkaisemaan kantaansa. Tämä selitetään siten, että puolueyhmittykset ovat tapahtuneet niin hitaasti. Ei ole ollut varmuutta oikeiston konsolisoitumisesta eikä selvyyttä kuninkuutta kannattavien vapaamielisten puolueiden

yhteistoiminnasta. Säännölliset olothan täällä ovat merkinneet kahta valtapuoluetta, jotka keskinäisessä sovussa ja yhteisymmärryksessä säännöllisesti vuorottelevat hallituksessa. Kuinka tämä olisi aikaisemmin voinut käydäkään selville, kun hallitus ei ole tähän mennessä sallinut poliitikkojen esiintyä julkisesti muuta kuin poikkeustapauksessa. Toinen syy oli epävarmuus siitä, toimittaako nykyinen hallitus vaalit, vai olisiko sen tilalle syksyn kuudessa tullut toinen, joka olisi saanut tämän tehtävän. Hyvin yleisesti luultiin vielä keväällä ja kesällä, että niin tulisi käymään ja että entinen ulkoasiainministeri Santiago Alba olisi syksyllä muodostanut hallituksen. Senjälkeen kuitenkin kun kuningas oli heinäkuun alussa tavannut hänet Pariisissa ja saanut kuulla hänen ratkaisuehdotuksensa - vasemmistokokoomus, jossa tasavaltalaisetkin olisivat mukana - eikä se saanut riittävää kannatusta puheenaolevien ryhmien taholta, kaatui ajatus Alban hallituksesta. Kävi selväksi, ^{että} hallitusvastuu ja vaalien toimittaminen jäisi edelleen liberaalis-konservatiiviselle puolueelle, johon Berenguer hallitustovereineen kuuluu. Kysymys oppositiosta näytti sensijaan edelleen epäselvältä, ellei kuningas ollut saanut riittäviä takeita monarkialle uskollisesta vasemmistosta neuvoteltuaan molempien puoluejohtajien kreivi Romanonesin ja markiisi Alhucemasin kanssa.

Vaaleja koskeva asetus ei ole kuitenkaan riittänyt selvittämään tilannetta. Kuten jo edellä viittasin, on paljon niitä, jotka eivät vielääkään niihin usko. Vielä tärkeämpi on kysymys siitä, minkälaiset vaalit tulevat olemaan. Hallitukselta on moneen kertaan kysytty, tulevatko vaalit olemaan "sinceros", rehelliset, toisin sanoen tapahtuvatko ne ilman hallituksen sekaantumista. Kenraali Berenguer on vastannut, että ne ovat "rabiosamente sinceros" - raivostuttavan rehelliset. Kuinka vähän uskotava tämä vakuutus kuitenkin on, osoittaa se seikka, että hallitus on jo pitkän aikaa miehittänyt tärkeitä kunnallisia luottamuspaikkoja taatuilla miehillä ja että heti vaaliasetuksen allekirjoittamisen jälkeen tapahtui sisäministerin vaihdos. Sisäministeri, kenraali Marzo katsoi nim. tarpeelliseksi luovuttaa paikkansa poliit-

tiselle sisäministerille, joka paremmin tuntee ja osaa "vaalitekniikan" kuin hän. Hänen paikalleen siirtyi tällä alalla kokenut mies, saman hallituksen yleisten töiden ministeri Matos, jolla on huomattu asema johtavassa liberaalis-konservatiivien puolueessa ja joka kaiken lisäksi on kuninkaallisen perheen advokaatti. Kun muitten siirtojen kautta myöskin oikeusministerin paikalle tuli toinen "vaaliteknikko", niin voidaan olla vakuutettuja siitä, että uudessa parlamentissa tulee monarkisteilla olemaan taattu enemmistö. Äskettäin lausuikin oikeistolaisen kristillisdemokraattien johtaja Ossorio Gallardo, joka ei kuulu nykyisen kuninkaan kannattajiin, että vaaleista tulee niin vapaat kaikesta rehellisyydestä, että sellaisia ei ole Espanjassa ollut vielä koskaan. Eräiden vasemmistopuolueiden taholla onkin herätetty kysymys vaalilakosta, mutta ei se näytä saavan yleisempää kannatusta.

Nämä vaaleja koskevat toimenpiteet, suunnitelmat ja laskelmat osoittavat, että hallitus ei kaikista vakuutteluista huolimatta Espanjan kansan uskollisuudesta kuninkaaseensa sittenkään avoimesti ja rehellisesti uskalla ottaa selkoa kansan todellisesta mielialasta. Onko sillä sitten syytä pelätä, että tulos muodostuisi toisenlaiseksi kuin on vakuutettu? Olisiko kuninkuuden vastustajilla sittenkin enemmän kannatusta kuin on luultukaan?

On ensinnäkin todettava, että oikeistola ei ole ketään suurta, kokoavaa persoonallisuutta, joka keräisi ympärilleen kuninkuuden kannattajat. Merkille pantava on, että vastustuspuolueiden leiriin on siirtynyt entisen pääministeri Sanchez Guerran mukana monta oikeiston edustavinta miestä. Jos vapaamielisten johtaja kreivi Romanonesilla oli syytä valittaa, että Espanja potee tällä hetkellä valtiomiesten puutetta, niin koskee tämä ennen muuta oikeistoa. Mutta siltä näyttää puuttuvan myöskin innostusta ja uskoa asiaansa. Aikaisemmin olen jo ker-tonut, että monarkistien keväällä Madridissa pitämä suurkokous epäonnistui. Syksyllä pääministeri itse julkisesti lausui kummuksensa siitä, kuinka vähän kiinnostusta oikeistossa on havaittavissa poliittiseen toimintaan, erittäinkin vaaleihin. Mitä tu-

lee kuninkaalle uskolliseen vapaamieliseen keskustaan, niin epä-tietoista on, missä määrin joukot näissä olosuhteissa seuraavat entisiä johtajiaan (Romanones ja Alhucemas). Santiago Alba taas ei ole vielääkään määritellyt kantaansa, kuuluuko hän lopullisesti kuninkuuden kannattajiin vaiko vastustajiin. Hän pysyttelee edelleen Pariisissa tyytven vain välikäsien kautta ilmoittamaan, että hän on hajoittanut entisen puolueensa ja ettei hän tätä nykyä ole huvitettu Espanjan politiikasta. Kaikesta huolimatta hänet mainitaan sinä poliitikkona, joka joskus sopivan ajan kuluttua perisi vallan liberaalis-konservatiiviselta puolueelta.

Oikeistolaisten kristillisdemokraattien johtaja Ossorio Gallardo, joka keväällä piti tunnetun puheensa kuningasta vastaan vaatien häntä eroamaan, on jälleen syksyllä uudistanut saman vaatimuksensa.

Perustuslakiasäätävää kokousta kannattavien pieni ryhmä, joka on kerääntynyt Sanchez Guerran ja reformistien johtajan Melquiades Alvarezin ympärille, on edelleen pysynyt kannalleen uskollisena. Kuvaavaa oli, että Sanchez Guerra kieltäytyi kesällä tapanamasta kuningasta viitaten keväälliseen puheeseensa. Häntä on viime aikoina koetettu suostutella tarjoamalla hänelle m.m. kamarin presidentin paikkaa, mutta on hän toistaiseksi evännyt kaikki hallituksen kosiskeluyritykset. Äskettäin on Espanjan ehkä kuuluisin asianaaja, ent. rahaministeri Bergamin entistä selvemmin ilmoittanut kuuluvansa myös tähän ryhmään. Samassa puheessa, jonka hän piti edellä kertomani Espanjan pankin delegaation matkan jälkeen, hän korostaen huomautti, että pesetan arvo on tällä hetkellä lähinnä riippuvainen maan poliittisesta tilanteesta eikä taloudellisista tekijöistä.

Tasavaltalaiset ryhmät työskentelevät kiinteämmin yhdessä kuin aikaisemmin kooten pitkin maata joukkojansa. Syyskuun lounssa heillä oli Madridissa suuri kokous, johon otti osaa n. 25,000 henkilöä. Myöhemmin samanlainen Valenciassa, jossa oli läsnä ainakin 15,000 henkilöä. Molemmat kaupungit olivat kokouksien johdosta ankarasti miehitetyt ja poliisi oli tällöin ensi kerran varustettu myöskin kuularuiskuilla. Va-

lenciassa oli oltu niin varovaisia, että edellisenä yönä oli m.m. hiekoitettu kaikki kaupungin kadut - ratsuväen käyttämistä silmälläpitäen. Molemmat tilaisuudet sujuivat kuitenkin ilman järjestyshäiriöitä. Näitten kokousten johdosta on minulle huomautettu, että ne voivat antaa liioitellun kuvan tasavaltalaisten lukumäärästä ja että, kun tosi tulee kysymykseen, niitä olisi vähemmän kuin miltä nyt näyttää. Edelleen on viitattu eräisiin aikaisempiin vaaleihin, jolloin m.m. Madrid lähetti edustajakamariin yksinomaan tasavaltalaisia, tämän merkitsemättä sen enempää.

Työväestö on liikehtinyt pitkin syksyä uhkaavasti. Lukuisat lakot ovat olleet luonteeltaan etupäässä mielenosoituksia, jotka toisin paikoin on kohdistettu Primo de Riveran puolueen esiintymisiä toisin paikoin hallituksen toimenniteitä vastaan. Madridin lakko, jolloin pääkaupungin koko elämä seisahtui kahdeksi päiväksi, osoitti, että työväenjärjestöt saavat joukkonsa sekä liikkeelle että tottelemaan. Parahiksi joutui sitä seuraamaan täällä vierailut kansainvälisen korvauspankin johtaja Quesnay. Se ei ilmeisesti kuitenkaan tehnyt espanjalaisia erikoisemmin noloiksi päättäen siitä, että pääkonsuli Bauer, joka suuren pankkiirihuoneen jäsenenä luonnollisesti hyvin tuntee rahamaailman mielipiteen, lausui minulle hänen käynnistään, että ei Espanja tarvitse Quesnay'ta, hän tarvitsee pikemmin Espanjaa! Hallituksen ankarat miehitystoimenpiteet lakon jatkumisen varalta, santarmi- y.m. joukkojen kerääminen pääkaupunkiin osoittaa kuitenkin, että oli syytä huolestumiseen. Perästäpäin annetut peruutukset ja selitykset joukkosiirtojen säännöllisestä toimeenpanosta tähän aikaan vuodesta on leimattu viralliseksi tilanteen kaunisteluksi. Kaiken lisäksi on alkanut ilmaantua myöskin palkkataisteluita. Erittäin huolestuttava on ollut pitkän aikaa tilanne maatyöläisten keskuudessa Andalusiassa. Se koskettaa Espanjan vaikeata agraarikysymystä, mutta sen tarkempaan selostamiseen saanen palata myöhemmin.

Lakkojen takana on monin paikoin ollut Espanjan työväen syndikaatti, joka on luonteeltaan kommunistinen ja jota ei ole sekoitettava Espanjan sosialistiseen työväen puo-

lueeseen. Se seikka, että sillä on osoittautunut olevan näin suuri valta joukkoihin, ei ole ^{hyvä}merkki. Eikä kiitollisesta maaperästä sen toiminnalle ole puutetta. Syndikaatti ei myöskään ole Moskovan vaikutuksesta vapaa. Jo keuhällä todettiin bolshevikiagenttien osallisuus eräissä lakoissa. Ja arvellaan, että huomattava osa Neuvostoliiton Espanjalle hankkiman petroolin hinnasta on jäänyt maahan ja käytetty kommunistiseen kiihotukseen.

Katalonian kysymys lisää huomattavasti vaikeuksia jo sinänsä ja tulee uudessa parlamentissa niitä vain lisäämään. Kaiken lisäksi Barcelona on syndikalistien keskus ja entiset rauhattomuudet ja veriteot voivat siellä helposti uusiintua. Autonominen liike on elpymässä myöskin baskilaisissa maakunnissa. Äskettäin kävi lähetystössä eräs baskilaisen valtuuskunnan jäsen pyytämässä Suomen perustuslakia, koska se on - kuten hän huomautti - Europan modernimpeja, sekä muuta Suomea koskevaa kirjallisuutta. Hän selitti heidän työskentelevän yhdessä katalonialaisten kanssa ja että he valmistavat tulevalle parlamentille taloudellista autonomiaa tarkoittavaa esitystä. Ansaitsee myös panna merkille, että hallitus karkoitti muutama viikko sitten tunnetun katalonialaisen itsenäisyysmiehen eversti Macian, joka oli uskaltanut palata maahan, ja että hiljan saatiin Ranskan rajalla kiinni huomattava aselähetys. Otaksuttavasti se ei kuitenkaan ole ollut laatuaan ainoa.

Ei voida kieltää, etteikö Espanjassa tällä hetkellä olisi olemassa useampia "myrskykeskuksia", jotka vaikuttavat häiritsevästi tilanteeseen ja jotka voivat nuhjeta myöskin rajuilmaksi. Yksinpä pääministeri äskettäin myönsi antamassaan haastattelussa, että mieliala on hyvin kiihtynyt, vaikkakin se hänen mielestään on epäoikeutettua. Tilanteen vastainen kehitys riippuu hyvin paljon hallituksen toimenpiteistä, onnistuuko se tyyntämään mielialaa vaiko ei. Valitettavasti se ei tähän saakka ole tässä onnistunut.

Berenguerin hallituksen asemaa ja toimenpiteitä arvosteltaessa on otettava huomioon, että sen tehtävä on ollut poikkeuksellisen vaikea selviyttyessään diktatuurihallituksen jättämää pesää. Suotta ei eräs Espanjan valtioministeriön her-

roista minulle äskettäin lausunut, että mikähän Italiassa vielä onkaan aikanaan edessä, kun meilläkin on tällaista ja kuitenkin Primo de Riveran diktatuuri oli verraten "isällistä". Hallitus on epäilemättä tehnyt parhaansa, mutta sen asema on ollut sitä vaikeampi, että se on palatsihallituksena ollut toimenpiteissään tavallista riippuvaisempi kuninkaasta ja että sen on kaiken aikaa ollut pidettävä silmällä ja koetettava estää kuninkaaseen kohdistettuja hyökkäyksiä. Hallitus on siten joutunut toimimaan kahdella rintamalla. Alkuperäisen tehtävänsä ja ohjelmansa mukaan sen on ollut pidettävä huolta paluusta säännöllisiin oloihin. Kuninkaan ja kuninkuuden puolustaminen on pakottanut sen käyttämään keinoja, jotka oikeuttavat puhumaan diktatuurin jatkumisesta. Sen sijaan että se olisi voinut vaikuttaa mielialaan tyynnyttävästi, se on toimenpiteillään aikaansaanut ja lisännyt kiihtymystä ja tyytymättömyyttä. Lähinnä kuningasta ja monarkkiaa suojelakseen se on ollut rajoitettu rajoittamaan yhdistys- ja kokoontumisvapautta ja siirtämään sensuurin lakkauttamisen tuonnemmaksi. Parlamenttivaalien lykkäys vei siltä tuntuvasti arvovaltaa jopa siinä määrin, että sanomalehtimiehet heittävät pääministerille julkeasti vasten kasvoja kysymyksen, puhuuko hän heille totta vai vetääkö hän heitä nenästä. Ja kertovat tämän vielä lehdistössä. Sensuuri kyllä poistettiin svyskuussa. Mutta sen jälkeen on yhtä mittaa lakkautettu lehtiä, toimittajia pidätetty, karkoitettu maasta, ulkomaalaisten kirjeenvaihtajien sähköitä estetty lähettämästä. Poliitikkoja pannaan syytteeseen majesteettirikoksista. Olin hallituksella aikomus panna syytteeseen m.m. Madridin tasavaltalaisen kokouksen kaikki huomatuimmat puhujat, mutta kun oikeudenkäynnistä olisi muodostunut liian valtava poliittinen sensatio, luovuttiin tästä aikeesta. Lisäksi tulee järjestysvallan erinomainen halu käyttää aseita joukkoja hajottaessaan ja hallituksen paluu vihattuun "kakismiin" s.o. taatusti omien miesten asettaminen pitkin linjaa kaikkiin paikkoihin. Jo lokakuussa sisäministeri, kebraali Marzo myönsi julkisesti, että Berenguerin hallitus oli melkein kokonaan menettänyt sen myötätunnon, joka sillä oli valtaantullessaan. Mitä onnistumisen edel-

lytyksiä nykyisellä hallituksella enää tällaisen tunnustuksen jälkeen voi olla? Ei ainakaan muualla. Mutta Espanjassahan ei voi tapahtua mitään, Espanjassahan on kaikki mahdollista.

Viittasin tähän käsitykseen jo raporttini alussa. Olen kuullut tällaisia lausuntoja hyvin usealta taholta sekä täällä Madridissa että äskettäin Valenciaan, Alicanteen ja Cartagehaan tekemälläni matkalla. Lakkoihin, levottomuuksiin ja tasavaltalaisten propagandaan ei kukaan puhuttelēmistani henkilöistä kiinnittänyt vakavampaa huomiota eikä kukaan epäillyt, etteikö tilanne selviytyisi onnellisesti. Myönnetään kyllä, että kuninkaan asema ei ole hyvä, mutta ollaan samalla vakuutettu- ja siitä, että kuninkuutta ei lopultakaan mikään vaara uhkaa. Tämä katsantokanta tuetaan tavallisilla lausunnoilla armeijan ja kirkon tuesta monarkialle ja sillä käsityksellä, että espanjalainen ei ole poliittisessa ajattelussaan entisestään ollenkaan muuttunut tai kehittynyt. Toisaalta tiedän, että sivistyneistön keskuudessakin ollaan kaikista vakuutteluista huolimatta levottomia tilanteesta ja että kaupungeissa varsinaisen kansankin keskuudessa mieliala on hyvin kuningasvastainen. Sen pysyväisyydestä ei täällä kuitenkaan ole takeita. Ehdottoman yksimielinen ei armeijan ja kirkonkaan nykyiselle järjestelmälle antama tuki enää ole, kuten jo aikaisemmin olen viitannut. Näistä vielä pari huomautusta.

Armeijassa on upseeriston enemmistö taastusti kuninkaalle uskollinen ja sitä uskollisuutta on jälleen tahdottu vahvistaa palauttamalla tykistöupseereille oikeus ottaa vastaan korotuksia ainoastaan palvelusvuosien perusteella, oikeus, jonka Prámo de Rivera heiltä riisti saaden siten tämän upseerikunnan viholliseksi. Mutta että tasavaltalaisuus ja tyytymättömyys tunkeutuu myöskin näihin piireihin, siitä ilmenee silloin tällöin vakuuttavia esimerkkejä. Miehistön suhteen ei tilanne ole parempi. Olen kuullut väitettävän, että hallitus ei uskaltaisi käyttää sotaväkeä vakavampien järjestyshäiriköiden sattuessa kansanjoukkoja vastaan ja että se voisi turvautua vain

poliisi- ja santarmijoukkoihin. Kuvaavaa on, että hallitus on näinä päivinä ryhtynyt lüssäämään näitten lukumäärää.

Myöskin kirkonmiesten joukossa mainitaan olevan kerettiläisyyttä eikä kirkolla enää ole samaa ehdotonta valtaa ja vaikutusta kansaan kuin aikaisemmin. Niinpä tiedän esim. Madridissa olevan kaupunginosia, joissa virkapuvussa olevan papin on hengenvaarallista liikkua. Maaseudulla on tilanne tietysti edelleen toinen.

Eräs haastattamani uskollinen kuningasmielinen lausui minulle äskettäin, että tasavaltalaisia vaarallisemmat ovat tällä hetkellä äärimmäiset monarkistiset piirit, sillä ne vahingoittavat taantumuksellisilla lausunnoillaan enemmän kuninkuuden asiaa kuin sitä hyödyttävät. Osoitukseksi siitä millaisia mielipiteitä heidän propagandakokouksissaan voidaan esittää, mainitsen seuraavat pari kukkasta täällä näinä päivinä tällaisessa tilaisuudessa pidetyistä puheista. Entinen suurlähettiläs Amalfin herttua lausui m.m., että "suurinta mitä Espanjan kuninkaas ovat tehneet on ollut pyhän inkvisitsionin luominen ja voimassapitäminen useitten vuosisatojen aikana". Ja toinen entinen suurlähettiläs (Maetzu) lausui samassa tilaisuudessa, että "syöpä ja liberalismi ovat synonyymejä".

Olen edellä jo huomauttanut, kuinka kuninkaan henkilöllisyyden suojaaminen häntä vastaan kohdistettujen hyökkäysten johdosta on tuntuvasti vaikeuttanut hallituksen asemaa. On merkillistä todeta kuinka melkein kaikkialla ja kaikissa piireissä vallitsee arvosteleva ja nurja mieliala kuningasta kohtaan. Eivät monarkistit tee tässä suinkaan mitään poikkeusta. Voi sanoa täällä olevan enemmän vastenmielisyyttä nykyistä kuningasta kuin itse kuninkuutta vastaan. Tilanne ei täten muodostu monarkialle paljoakaan edullisemmaksi, sillä vastustus voi helposti siirtyä henkilöstä itse systeemiin. Olen jo aikaisemmin kosketellut kuninkaan osuutta vallitsevaan sisäpoliittiseen tilanteeseen. Sen kehitys ei ole ollut omiansa hänen asemaansa parantamaan. Tyytymättömyys on lisäksi jo näissäkin olosuhteissa

tuotu esille tavalla, joka sivuuttaa kaikki rajat. Barcelonassa esim. ylioppilaat polttivat yliopiston pihalla juhlallisessa autodafeessa hänen muotokuvansa. Madridin tasavaltalaisten suuressa kokouksessa eräs puhuja kutsui häntä nimityksellä "hijo de cadaver"- ruumiin poika - viitaten tällä siihen, että hän syntyi puolivuotta isänsä kuoleman jälkeen. Valenciassa oli sanottu samanlaisessa tilaisuudessa, että me - tasavaltalaiset - tahdomme nähdä kuninkaan veren. Ortega Gasset "El Sol'issa": "Restaurasionin jälkeen eivät bourbonit ole tehneet muuta kuin leikkineet espanjalaisten paheilla". Eivätkä nämä ole edesvastuuttomien poikasten, vaan tunnettujen poliitikkojen käyttämiä sanoja.

On sanottu, että kuningas suostui Primo de Riveran valtiokaappaukseen m.m. sen vuoksi, että Marokon sodan onnettomuuksien johdosta parlamentin vaatima tutkimus oli käydä hänelle henkilökohtaisesti varsin ikäväksi. Uusi parlamentti ei voi olla käsittelemättä diktatuuriajan toimenpiteitä - onhan yleisesti mainittu vastuunalaisuus yhtenä tärkeimmistä siinä esille tulevista kysymyksistä. Kuinka voitaisiin välttyä siinä yhteydessä arvostelemasta kuninkaan toimintaa, kun sitä on jo nytkin tapahtunut. Ja mikä estäisi silloin muistuttamasta myös Marokon sodan aikaisista tapahtumista etenkin kun pääministerinä on mies, joka niistä on ollut jo syytteessä ja tuomittu menettämättä kuitenkaan hallitsijansa suosiota.

Mitä on nykyisestä tilanteesta sanottava?

Jos olisi kysymys jostain toisesta maasta ja toisesta kansasta, niin epäilemättä jo sen nojalla, mitä täällä on tapahtunut voisi joltisellakin varmuudella sanoa, meneekö maa vallankumousta kohti vaiko ei. Mutta kun kysymys Espanjasta, olisi liian rohkeata tehdä tällaista väitelmää. Arvostelussa on otettava huomioon, että n.s. säännöllisiin oloihin täällä on kuulunut lakkoilemista, tyytymättömyyttä, kiihkeää arvostelua, vieläpä veritekoja ja että kansa kaupungeissa mielellään demonstreeraa ja pitää kovaa melua, mutta että se samalla on arkaa ja päättämätöntä eikä siirry niinkään helposti sanoista tekoihin - poliisit ja santarmit kyllä amovavat

ja iskevät edeltäpäin varottamatta. Vielä on muistettava kansan alhainen sivistystaso, etenkin maaseutuväestön epäoliittisuus ja että espanjalaiselta yleensä puuttuu kestävyyttä. Ei voida kuitenkaan kieltää, etteikö tilanne olisi kiihtynyt ja jännittynyt. Jopa siinä määrin, että voidaan puhua vallankumouksellisesta mielialasta taikka kuten Ossorio Gallardo syksyllä lausui, että ollaan valmistamassa vallankumousta. Liikkeellä olevat kaikenlaiset huhut lisäävät vielä hermostuneisuutta. Onpa tapahtunut jo sellais-takin, että täällä on levitetty julistusta, jossa kehoitettiin naisia ja lapsia nysyttelemään sisällä odotettavissa olevien levottomuuksien takia. Tosin ei puutu humoristisiikaan piirteitä. Eräänä yönä oli täällä kiinnitetty talojen seinin plakaatteja, joissa huomautettiin, että vallankumous oli sateen takia siirretty tuonemmaksi.

Tuleeko tilanne edelleen kiristymään riippuu mielestäni lähinnä siitä, säästyykö maa suuremmilta taloudellisilta vaikeuksilta. Ne, jotka eivät näe mitään vaaraa olemassa, unohtavat mielestäni tai ainakin vähöksyvät työväestön merkitystä ja osuutta tilanteen kehitykseen. Jos se pysyy rauhallisena voidaan rahan arvo nitää suuremmilta vaikeuksilta nykyisessä tasossaan ehkä se voi vielä jonkun verran siitä noustakin. Jos lakot uusiintuvat ja saavat entistä suuremman laajuuden, tempaa se helposti muun vallankumouksellisen aineksen mukaansa, peseta alkaa uudelleen horjua ja uusiintuu se paniikkia hipova tilanne, jonka tuntu oli jo lokakuussa olemassa. Ei ole sanottua, että hallituksen onnistuu enää toista kertaa sitä pelastaa. Silloin voivat seuraukset olla arvaavattomat. Mutta vaikka kaikki menisi hallituksenkin laskelmien mukaisesti, on tuskin vältettävissä rauhatto- muuksien jatkumista. Jos hallitus järjestää itselleen parlamentis- sa enemmistön, voi siitä olla seurauksena taistelun siirtyminen parlamentista kaduille. Jos vaalit ovat rehelliset, tulee parla- menttiin siinäkin tapauksessa kyllä monarkistinen enemmistö, mut- ta oppositio tulee samalla niin voimakkaaksi, että se tekee kaiken hedelmällisen työn mahdottomaksi. Kokonaan vailta mahdollisuuksia

ei ole myöskään paluu diktatuuriin, sillä sillä ratkaisulla on edelleen paljon kannatusta. Mutta se on äärimmäinen hätäkeino, jota käytettäneen vasta yhdennellätöistä hetkeillä.

Madridissa, joulukuun 9 päivänä 1930.

Kiilo Brasmas

500

Tul

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C9.

ASIA: _____

Asiainhoitaja Osaamisen rapo. no 21.
Madrid.

23/12.30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Madrid, joulukuun 23 p:nä 1930.

N:o 1311/30.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 25/235 (alt. N:o 30)		
31/12.30		LM
RYHMÄ	Luokka	Ala
5	Cg	

Herra Ministeri,

Täten on minulla kunnia myötäliittää raporttini n:o 21/1930, joka sisältää:

Vallankumousyritys Espanjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvän kunnioitukseni vakuutus.

Uilo Procopé

K. Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

MADRIDISSA.

MINISTERIO		
25/235/ae. E. 10 80		
91/12.30	9	LM
RYHMÄ	C. 1.	1. 1.
5	C9	

Asiainhoitaja Orasmaan
raportti n:o 21/1930.

Vallankumousyritys Espanjassa.

Edellisessä Espanjan sisäpoliittis-
ta tilannetta koskevassa raportissani lausuin, että luullakseni ne
ovat lähinnä totuutta, joiden mielestä Espanjassa ei vielä eletä
vallankumouksessa, vaan että sitä vasta valmistellaan. En sitä kir-
joittaessani osannut aavistaa, että se sähköisyys, joka ilmassa
tuntui kaikkialla, olisi räjähtänyt niin pian ja samalla loppunut
niin lyhyeen.

Jacassa ja Madridissa noin viikko
sitten puhjenneitten sotilaskapinain ja muualla maassa samanaikai-
sesti sattuneiden levottomuuksien yksityiskohdat tunnetaan - sikä-
li kuin se tällä hetkellä on mahdollista - siksi yleisesti ja tark-
kaan, ettei niitä tarvitse tässä lähteä toistamaan. Tärkeämpää on
mielestäni ensinnäkin tarkastaa, oliko tällä vallankumousyrityk-
sellä Espanjan viime vuosisadan historiassa niin lukuisten pronun-
ciamientojen luonne, vai oliko niitten takana laajempi salaliitto
monarkian kukistamiseksi ja tasavaltalaisen hallitusjärjestelmän
pystyttämiseksi. Toiseksi on syytä tarkastaa tämän epäonnistuneen
kumousyrityksen seurauksia ja vaikutuksia.

Kun ensimmäiset tiedot saapuivat
kertoen Jacan garnisoonin t.k. 12 p:nä nostaneen vallankumouksen
lipun, näytti siltä, että oli kysymyksessä vain paikallinen kapi-
nayritys tasavallan hyväksi, johon oli ryhdytty arveluttavan hei-
koilla voimilla ja joka oli tuomittu sellaisena epäonnistumaan.

Viime maanantaina, t.k. 15 p:nä kapinallisten lentäjien Madridissa levittämissä julistuksissa kuitenkin viitattiin äskettäin muodostettuun uuteen hallitukseen. Ja sittemmin on käynyt selville, että kaikki eripuolilla maata sattuneet levottomuudet ovat olleet seurauksia yhteisestä toimintasuunnitelmasta ja että tarkoituksena oli kukistaa monarkia väkivaltaisoin keinoin ja asettaa sen tilalle tasavalta.

Epävirallisten tietojen mukaan piti kaikkiaan 17 garnisoonin nousta kapinaan, muut olivat luvanneet puolueettomuutensa. Armeijan kapinayritystä oli tarkoitus tehostaa lakoilla eri puolilla maata. Ja Madridissa oli jo muodostettu uusi vallankumouksellinen hallitus, jossa oli mukana useimmat tasavaltalaisten puolueitten johtajat kuten Alcala Zamora, Lerroux, Marcelino Domingo, eräitä sosialidemokraattien johtomiehiä, kuten Indalecio Prieto ja Largo Caballero, eräitä yliopistomiehiä y.m. Yritys sammui kuitenkin alkuunsa. Jacan garnisooni oli ilmeisesti lähtenyt liikkeelle liian aikaisin. Se likvidoitiin nopeasti. Kaksi päivää jälkeensä olivat sen johtajat jo saaneet tuomionsa ja ammutut. Hallitus oli samalla hälyytetty. Sunnuntaina t.k. 14 p:nä vangittiin Madridissa m.m. uuden hallituksen presidentti Alcala Zamora ja kun osa Madridin lentäjämajurien ja kenraali Queipo de Llanon johdolla, ei luvattua tukea saatukaan enää muista joukko-osastoista. Sekin yritys oli muutamien tunteiden kuluessa tukahutettu ja johtajat suunnanneet koneensa Portugalia kohti.

Myöskin muualla sattuneet levottomuudet eivät johtaneet mihinkään yleisempään nousuun hallitusta vastaan ja niin tärkeät keskuksset kuin Barcelona ja Valencia pysyivät melkein kokonaan syrjässä liikkeestä. Niissä oli vain osittaisia lakkoja. Yleisen sotatilan, sensuurin, santarmi- ja poliisijoukkojen ja niiden tueksi tuotujen muukalaislegionan pataljoonien avulla hallitus hallitsi ja hallitsee täydellisesti tilannetta. Virallisten selostusten mukaan se on jälleen normaali - vaikkei sotatilaa ja sensuuria olekaan peruutettu. Ja sota-

oikeudet tutkivat satoja vangittuja ympäri maata. Heidän tuleva kohtalonsa on tämän yrityksen surullinen loppunäytelmä. Espanjan historian jo ennestäänkin niin lukuisten vapauden marttyyrien joukko kasvaa taas uusilla nimillä niiden lisäksi, jotka jo nyt ovat puolella ja toisella henkensä menettäneet.

Kapinayritys oli kaikesta päättäen valmisteltu kaikella huolella. Että se ei onnistunut, johtunee lähinnä siitä, että kaikki ne, jotka sille olivat kannatuksenaan luvanneet, eivät seuranneetkaan annettua merkkiä, vaan jättivät rohkeimmat yksin. Se lienee varsin tavallinen ilmiö täällä Espanjassa. Samanlaisen esimerkin kertoi eräs entinen upseeri minulle tykistöupseerien tunnetusta kapinayrityksestä Primo de Riveraa vastaan. Niinpä kerrotaan Jacan kapinallisten rykmenttien johtajan heittäneen tämän syytöksen häntä vastaan lähetettyjen joukkojen komentavalle kenraalille. Edelleen kerrotaan, etteivät Madridinkaan korkeimmat sotilaspiirit olisi tässä suhteessa aivan viattomia. Hallituksen oli näissä olosuhteissa verraten helppoa kukistaa kapinayritys. Madridissa siihen ei tarvittu paljon muita kuin santarmijoukkoja ja jokunen pelotukseksi ammuttu tykinlaukaus. Sanotaan, että tykistö tässä tapauksessa lupaukselleen uskollisena ei yrittänytkään tähdätä tarkkaan. Mutta tämä kapinayritys näytti kuitenkin, että tasavaltalaisten olemassaolo on suurempi vaara monarkialle kuin miksi oli aikaisemmin vakuutettu.

Kapinayrityksen lähimpänä seurauksena on tasavaltalaisen liikkeen taantuminen ainakin joksikin aikaa. Onhan suuri osa sen johtavista miehistä lukkojen takana. Ja olkoon heidän tuomionsa millainen tahansa, lievempi tai ankarampi, ovat he noissa vaalitaistelusta, jos hallitus yleensä tulee sellaista sallimaan. Vaikea on tämän jälkeen ajatella lähitulevaisuudessa uutta samanlaista yritystä, ei ainakaan suuremmalla menestyksellä. Mutta väärin olisi luulla, että tasavaltalainen liike olisi tällä tukahutettu. Se jatkuu tietysti edelleen, maanalaisena niin kauan kuin sotatila ja sensuuri ovat voimassa ja odottaen tilaisuuttaan. Lopullinen ratkaisu tasavaltalaisten ja monarkistien välillä on vain täten siirtynyt tuonnemmaksi. Toden-

näköistä on, että tällä välilläkin etenkin syndikalistien taholla tullaan edelleen häiritsemään rauhaa pienemmillä yksityisillä laakoilla ja rauhattomuuksilla.

Hallituksen aseman luulisi tämän jälkeen olevan verraten vahvan. Niin ei kuitenkaan ole asianlaita. Kuvaavaa oli, että ent. pääministeri Sanchez Guerra riensi heti tervehtimään vankilaan Alcala Zamoraa ja Miguel Mauraä osoittaen siten myötätuntoansa heille. Hallituksen keskuudessa kerrotaan oleen erimielisyyttä, joka johtuu Jacassa vangittujen upseerien teo-
loituksista. Ei myöskään muukalaislegioonan tuonti Espanjaan ole lisännyt hallituksen arvovaltaa, sillä nämä palkkajoukot eivät suinkaan ole erikoisemmin pidettyjä. Sitäpaitsi sen siirto tänne oli hallitukselle uskollisillekin joukoille isku vasten kasvoja. Eikä sen jatkuva oleskelu maassa tule hankkimaan hallitukselle lisää myötätuntoa.

Tuskin oli kapina saatu kukistetuksi, kun alkoi liikkua huhuja hallitusvaihdoksesta. Kenraali Berenguer kumosi ne jyrkästi, jopa uhkaavasti. "Senlaisten juttujen levittäminen voi tulla kalliiksi niitten kertojille", lausui hän sanomalehtimiehille. Mutta hänen dementtialleen ei panna suurta arvoa, sillä aikaisempi kokemus on osoittanut, ettei niitä ole otettava kovin vakavasti. Yleinen käsitys kuitenkin on, että vaihdos siirtyy jonkun verran myöhemmäksi. Uusien miesten nimetkin on jo mainittu. Jos se lista pitää paikkansa, niin tietäisi se hallitussuunnan siirtymistä nykyisestä entistä oikeammalle. Ja pikemminkin tilanteen kärjistymistä kuin rauhallista laukeamista.

Kuinka käy näissä olosuhteissa vaalien? Kuten tunnettua pitäisi niitten olla maalisk. I p:nä. Mutta voiko näissä olosuhteissa, sotatilan ja sensuurin vallitessa, ajatella mitään vaalitaistelua. Tuskinpa. Mutta sitä varmemmin ja helpomminhan hallitus voi saada parlamenttiin mieleisensä enemmistön, sillä - kuten eräs erittäin hyvin olosuhteita tunteva diplomaatti minulle lausui - rehelliset vaalit voisivat helposti antaa tasa-

valtalaisen enemmistön. Vielä muutama viikko sitten pidettiin sel-
laista mahdollisuutta aivan fantastisena. Enkä omasta puolestani
vieläkään ole siitä ehdottomasti vakuutettu.

Madridissa, joulukuun 22 p:nä 1930.

Kiilo Saarman